

Β΄

Σχόλια στὰ Ἰδιόμελα
τῶν Κατανυκτικῶν Ἑσπερινῶν

Τὶς Κυριακὲς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τὸ ἀπόγευμα ψάλλονται οἱ Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοὶ μὲ τοὺς ὁποίους ἡ Ἁγία Ἐκκλησία ἀφ' ἑνὸς μὲν μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀποκτήσουμε κατανυκτικὸ πνεῦμα, διάθεσι ταπεινώσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ μᾶς διδάσκει καὶ μᾶς οἰκοδομεῖ μὲ εὐαγγελικὰς διδαχὰς διαλεγμένους ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου μας γιὰ νὰ μᾶς ἐνισχύσει στὸν πνευματικὸ ἀγώνα μας.

Γι' αὐτὸ στίς Ἀκολουθίαις αὐτῶν τῶν Ἑσπερινῶν συμπεριελήφθησαν καὶ ψάλλονται ὕμνοι διδακτικώτατοι καὶ κατανυκτικώτατοι, τὰ γνωστὰ Ἰδιόμελα τῶν Ἀποστίχων.

Στὴν συνέχεια παραθέτουμε μερικὰ σχόλια σ' αὐτὰ τὰ Ἰδιόμελα γιὰ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ ὅλων.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ

Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε, ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας· ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός· ὅπως διαπλεύσαντες τὸ τῆς Νηστείας μέγα πέλαγος, εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν καταντήσωμεν, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Δηλαδή· Ἐλαμψε ἡ Χάρις Σου Κύριε, ἔλαμψε τὸ φῶς ἐκεῖνο ποὺ φωτίζει τὶς ψυχές μας. Νά, τώρα δὲ εἶναι ὁ κατάλληλος καιρὸς, τώρα εἶναι ἡ ὥρα γιὰ μετάνοια. Ἄς ἀπομακρύνουμε λοιπὸν τὰ σκοτεινὰ ἔργα τῆς ἀμαρτίας κι ἂς ζωστοῦμε τὰ ὄπλα τοῦ (εὐαγγελικοῦ) φωτός. Ἔτσι, ἀφοῦ διαπλεύσουμε τὸ ἀπέραντο πέλαγος τῆς (τεσσαρακονθήμερης) νηστείας, νὰ φθάσουμε (νὰ γιορτάσουμε) τὴν τριήμερη Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Μόνου Σωτήρα τῶν ψυχῶν μας.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

Τὰ θέματα τοῦ Ἰδιόμελου τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ἀναφέρονται στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν πιστῶν καὶ ἔχουν ληφθεῖ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

1. «Ἐλαμψεν ἡ Χάρις σου Κύριε, ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

α. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Εἶπε·

«Ἐγὼ εἶμαι τὸ φῶς τοῦ κόσμου»¹.

«Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα»².

Στὸ θέμα αὐτὸ ἀναφέρονται οἱ Εὐαγγελιστές·

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος διδάσκει, ὅτι στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπαληθεύθηκε ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε· «Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθημένος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς»³. Δηλαδή· Ἡ χώρα τοῦ Ζαβουλῶν καὶ ἡ χώρα τοῦ Νεφθαλεὶμ, στὸν δρόμο γιὰ τὴν

θάλασσα καὶ πέρα ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη, ἡ Γαλιλαία ποὺ τὴν κατοικοῦν εἰδωλόατρες, οἱ ἄνθρωποι ποὺ κατοικοῦν στὸ σκοτάδι, εἶδαν φῶς δυνατὸ καὶ γιὰ ὅσους κατοικοῦν στὴν χώρα ποὺ τὴν σκιάζει ὁ θάνατος ἀνέτειλε ἕνα φῶς γιὰ χάρι τους.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐπίσης ἔχει γράψει: «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον»⁴. Δηλαδή: Ὁ Λόγος (ὁ Ἰησοῦς Χριστός) ἦταν τὸ ἀληθινὸ φῶς, ἐκεῖνο ποὺ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔρχεται στὸν κόσμο».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁵. Δηλαδή: Ὁ Θεὸς ποὺ εἶπε μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι νὰ λάμψει τὸ Φῶς, αὐτὸς ἔλαμψε μέσα στὶς καρδιές μας καὶ μᾶς φώτισε νὰ γνωρίσουμε τὴν δόξα Του στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

β. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζεῖ στὸ σκοτάδι, δὲν γνωρίζει τὸν Θεό, δὲν βλέπει τὸν Θεό, ἡ ἄγνοια ὀδηγεῖ στὴν ἀπιστία. Ἡ ἀπιστία εἶναι τύφλωσις πνευματική.

Λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι «ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ»⁶. Δηλαδή: Ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνα αὐτοῦ, δηλαδή ὁ σατανᾶς, τύφλωσε τὴν σκέψιν τῶν ἀπίστων, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ δοῦν τὸ φῶς τοῦ εὐαγγελίου, ποὺ ἀποκαλύπτει τὴν δόξα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἁμαρτία ἐπίσης χαρακτηρίζεται ὡς σκοτάδι.

Διαπιστώνει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράστων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα»⁷. Δηλαδή: Τὸ φῶς ἦρθε στὸν κόσμο, οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἀγάπησαν περισσότερο τὸ σκοτάδι παρὰ τὸ φῶς, γιὰτὶ οἱ πράξεις τους ἦταν πονηρές. Κάθε ἄνθρωπος ποὺ πράττει ἔργα φαῦλα μισεῖ τὸ φῶς

καὶ δὲν ἔρχεται στὸ φῶς, γιατί φοβᾶται μήπως φανοῦν τὰ ἔργα του καὶ κριθοῦν. Ὅποιος ὅμως κάνει πράξεις σύμφωνες μὲ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἔρχεται στὸ φῶς· ἔτσι θὰ φανεῖ πῶς οἱ πράξεις του ἔχουν γίνει ἀπὸ ὑπακοή στὸν Θεό.

γ. Ὁ Θεὸς εἶναι · «φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον»⁸, κατοικεῖ στὸ ἀπρόσιτο φῶς.

δ. Ὁ Κύριος προειδοποίησε γιὰ ἓνα κίνδυνο· Ὅτι τὸ λυχνάρι τοῦ σώματος εἶναι τὰ μάτια. Ἄν λοιπὸν τὰ μάτια σου εἶναι γερά, ὅλο τὸ σῶμα σου θὰ εἶναι στὸ φῶς. Ἄν ὅμως τὰ μάτια σου εἶναι χαλασμένα, ὅλο τὸ σῶμα σου θὰ εἶναι στὸ σκοτάδι. Κι ἂν τὸ φῶς ποὺ ἔχεις μεταβληθεῖ σὲ σκοτάδι, σκέψου πόσο θὰ εἶναι τὸ σκοτάδι! «Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;»⁹.

2. «Ἴδου καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἴδου καιρὸς μετανοίας».

Οἱ λόγοι τοῦ Ἰδιόμελου εἶναι λόγοι τῆς Γραφῆς· «Λέγει γάρ· καιρῶ δεκτῶ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σου»¹⁰. Δηλαδή· Στὸν καιρὸ τῆς χάριτος σὲ ἄκουσα καὶ τὴν ἡμέρα τῆς σωτηρίας σὲ βοήθησα. Νά, τώρα εἶναι ὁ καιρὸς τῆς χάριτος, τώρα εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας.

Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ μας στὴν γῆ εἶναι ὁ κατάλληλος καιρὸς, ὁ καιρὸς ποὺ γίνεται δεκτὴ εὐχαρίστως ἀπὸ τὸν Θεὸ ἡ μετάνοιά μας.

Ὁ Κύριος ἐπεσήμανε στοὺς Ἀποστόλους, τὸν πνευματικὸ κίνδυνο ποὺ διατρέχει ὁ ἄνθρωπος νὰ περιπατεῖ χωρὶς φῶς, στὰ σκοτεινὰ καὶ τυφλά. Εἶπε· Δώδεκα ὥρες δὲν ἔχει ἡ ἡμέρα; Ἄν περπατάει κανεὶς τὴν ἡμέρα δὲν σκοντάφτει, γιατί βλέπει τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ἄν περπατάει ὅμως τὴν νύχτα, σκοντάφτει, γιατί βέβαια, τὸ φῶς δὲν εἶναι μέσα του. «Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; ἐὰν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ»¹¹.

Ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς εὐκόλα συμπεραίνουμε ὅτι ὁ Κύριος

ἀναφέρθηκε στὸν τρόπο τῆς ζωῆς, ὅσων ζοῦν χωρὶς τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας Του, τὸ ὁποῖο φῶς τοὺς φωτίζει νὰ ἔχουν αὐτογνωσία καὶ νὰ ζοῦν μὲ μετάνοια.

Ὁ Κύριος ἐπίσης προέτρεψε τοὺς Ἀποστόλους λέγοντάς τους· «Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστὶ περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε».12 Δηλαδή· Λίγο καιρὸ ἀκόμα τὸ φῶς θὰ εἶναι ἀνάμεσά σας. Περπατᾶτε ὅσο ἔχετε τὸ φῶς, γιὰ νὰ μὴ σᾶς πιάσει τὸ σκοτάδι· κι αὐτὸς ποὺ περπατάει στὸ σκοτάδι δὲν ξέρει ποῦ πάει. Ὅσο ἔχετε τὸ φῶς πιστεύετε στὸ φῶς, γιὰ νὰ γίνετε παιδιὰ τοῦ φωτός.

3. «ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός».

Μετάνοια κατὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει·

Ἀποστροφή καὶ ἄρνησις τῶν ἔργων τῆς ἀμαρτίας. Ἀποδοχὴ καὶ ἐνδύσις τῶν ἀρετῶν.

Ἀναλυτικὰ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στὸ θέμα αὐτό, ὡς ἐξῆς·

«Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός»13. Δηλαδή· Ἡ νύχτα ὅπου νὰ ἔναι φεύγει καὶ ἡ ἡμέρα κοντεύει νὰ ἔρθει. Γι' αὐτὸ ἄς πετάξουμε ἀπὸ πάνω μας τὰ ἔργα τοῦ σκότους, κι ἄς φορέσουμε τὰ ὄπλα τοῦ φωτός.

Ἔργα τοῦ σκότους εἶναι οἱ ἀμαρτίες. Ὅπλα τοῦ φωτὸς εἶναι οἱ ἀρετές.

«Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, οἵτινες, ἀπηληγότες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ

Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας»¹⁴. Δηλαδή· Τοῦτο σᾶς λέω καὶ τὸ τονίζω, στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· Νὰ μὴ ζεῖτε πιά ὅπως ζοῦν οἱ εἰδωλολάτρες, ποὺ ἀκολουθοῦν τοὺς μάταιους διαλογισμοὺς τους. Τὸ μυαλό τους εἶναι σκορπισμένο καὶ ἀποξενώθηκαν ἀπὸ τὴν ζωὴ ποὺ δίνει ὁ Θεός, γιατί ἔχουν ἄγνοια, κι ἡ καρδιά τους ἔχει πωρωθεῖ. Εἶναι ἀναίσθητοι, ἀσελοῦν ἀδιάντροπα, καὶ χωρὶς φραγμὸ ἐκτελοῦν βρώμικες πράξεις. Ἐσεῖς ἀντίθετα, δὲ διδαχθήκατε ἓνα τέτοιο Χριστό, ἀφοῦ ἀσφαλῶς ἀκούσατε γι' αὐτὸν καὶ διδαχθήκατε αὐτὸ ποὺ εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια· Νὰ πετάξετε ἀπὸ πάνω σας τὸν παλιὸ ἐαυτό σας, ποὺ σᾶς συνδέει μὲ τὴν προηγούμενη ζωὴ σας καὶ ποὺ φθείρεται μὲ τὶς ἀπατηλὲς ἐπιθυμίες του. Νὰ ἀνανεωθεῖτε σ' ὅλο τὸ πνευματικὸ σας βάθος. Νὰ ντυθεῖτε τὸν καινούριον ἄνθρωπο, ποὺ ὁ Θεὸς κατὰ τὸ σχέδιό του τὸν ἔπλασε γιὰ νὰ ζεῖ μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀγιότητα ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀλήθεια.

«Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν»¹⁵. Δηλαδή· Ἀπονεκρώσατε λοιπὸν, ὅτι σᾶς συνδέει μὲ τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν· Τὴν πορνεία, τὴν ἠθικὴ ἀκαθαρσία, τὸ πάθος, τὴν κακὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν πλεονεξία, ποὺ εἶναι εἰδωλολατρία. Γιὰ ὅλα αὐτὰ θὰ πέσει ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ πάνω σ' ἐκείνους ποὺ δὲν θέλουν νὰ πιστέψουν. Σ' αὐτοὺς ἀνήκατε ἄλλοτε κι ἐσεῖς, ὅταν αὐτὰ τὰ πάθη δυνάστευαν τὴν ζωὴ σας.

Τώρα ὅμως πετάξτε τα ὅλα αὐτὰ ἀπὸ πάνω σας· Τὴν ὀργή, τὸν θυμό, τὴν πονηρία, τὴν κακολογία καὶ τὴν αἰσχρολογία. Μὴ λέτε ψέματα ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, ἀφοῦ βγάλατε ἀπὸ πάνω σας τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ ἑαυτὸ σας μὲ τὶς συνήθειές του καὶ ντυθήκατε τὸν καινούριο ἄνθρωπο, ποὺ ἀνανεώνεται συνεχῶς σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ του, ὥστε μὲ τὴν νέα ζωὴ του νὰ φθάσει στὴν τέλεια γνῶσι τοῦ Θεοῦ

4. Ὅπως διαπλεύσαντες τὸ τῆς Νηστείας μέγα πέλαγος, εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν καταντήσωμεν, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Χρειαζόμαστε τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ στὸν προσωπικὸ αὐτὸ ἀγώνα μας. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ σωτήρας μας.

Ὁ Κύριος τόνισε· «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»¹⁶.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ Α΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (τῆς Ὁρθοδοξίας)

Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτούς, ἐν ἐλεημοσύναις καὶ οἰκτιρμοῖς πενήτων, μὴ σαλπίζοντες, μὴ δημοσιεύοντες ἡμῶν τὴν εὐποΐαν· μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά, τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον· μὴ σκορπίση ἡ κενοδοξία, τὸν καρπὸν τῆς ἐλεημοσύνης· ἀλλ' ἐν κρυπτῷ, τῷ τὰ κρυπτὰ εἰδῶτι κράξωμεν· Πάτερ, ἄφες τὰ παραπτώματα ἡμῶν, ὡς φιλάνθρωπος».

Δηλαδή· Ἐλάτε νὰ καθάρισουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας μὲ ἐλεημοσύνες καὶ συμπαθητικὴ διάθεσι (σπλάχνα οἰκτιρῶν) πρὸς τοὺς πτωχοὺς, χωρὶς νὰ διατυμπανίζουμε καὶ νὰ φανερώσουμε ὅτι καλὸ κάνουμε. Ἄς μὴ γνωρίζει τὸ ἀριστερὸ χέρι τί ἔργο ἔκανε τὸ δεξιόν, καὶ ἄς μὴ σκορπίζει ἡ κενοδοξία τὸν καρπὸν ποὺ ἐπιφέρει ἡ ἐλεημοσύνη. Νὰ ἐργαζόμαστε τὸ καλὸ κρυφά, καὶ σ' Αὐτὸν ὁ Ὅποιος γνωρίζει τὰ κρυφὰ ἄς κράξουμε, Πάτερ συγχώρησε τὰ παραπτώματά μας, Ἐσὺ ποὺ εἶσαι φιλάνθρωπος.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

1. «Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτούς, ἐν ἐλεημοσύναις καὶ οἰκτιρμοῖς πενήτων».

Ὁ Κύριος ἀπευθυνόμενος στοὺς Φαρισαίους καὶ κατ' ἐπέκτασι στοὺς μαθητὲς Του, ἐπισημαίνει τὴν ἀνάγκη ἐσωτερικῆς καθάρσεως μὲ τοὺς λόγους· «Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρσον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρὸν»¹. Ποὺ σημαίνει· Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισε πρῶτα ἐκεῖνο ποὺ εἶναι μέσα στὸ ποτήρι καὶ στὴν πιατέλλα, φροντίζοντας νὰ μὴν προέρχεται αὐτὸ ἀπὸ ἀδικία καὶ ἀρπαγῆ, γιὰ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἀπ' ἔξω τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς πιατέλλας καθαρὸ. Διαφορετικά, ὅσο καὶ ἂν καθαρίζεις τὰ σκεύη αὐτά, μένουν ἀκάθαρτα καὶ μολυσμένα.

Μὲ τὴν ἐπισήμανσι αὐτὴ ὁ Κύριός μας θέτει τὴν βάσι τῆς εὐσέβειας τῶν μαθητῶν Του κατὰ τὸν λόγο Του· «λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύση ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν

γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»². Δηλαδή· Διότι σᾶς λέγω ὅτι ἐὰν ἡ ἀρετὴ σας δὲν περισσεύσει καὶ δὲν ὑπερτερῆσει κατὰ πολὺ τὴν ἐξωτερικὴ ἀρετὴ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, δὲν θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Συνεπῶς, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀφείλει κατὰ τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα του νὰ καθαρῶσει τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, νὰ καθαρῶσει τοὺς διαλογισμοὺς του, τὰ συναισθήματά του, τὶς ἐπιθυμίες του, ὅλες τὶς κινήσεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦς του κατὰ τὴν προτροπὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, νὰ καθαρῶσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε τι ποὺ μολύνει τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα μας. «Καθαρίζωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος»³.

2. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τὸν πιστὸ νὰ καθαρῶσει τὴν ψυχὴν του μὲ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τοὺς οἰκτιρισμοὺς τοῦ πρὸς τοὺς πτωχοὺς.

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἡ ἀρετὴ, ποὺ πρέπει νὰ χαρακτηρίζει τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία μας θέτει τοὺς κανόνες ἀσκήσεως τῆς χριστιανικῆς ἐλεημοσύνης.

«Μὴ δημοσιεύοντες ἡμῶν τὴν εὐποιΐαν· μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά, τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον».

Οἱ φράσεις αὐτὲς τοῦ Ἰδιόμελου εἶναι ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλίαν Του· «Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»⁴. Προσέχετε νὰ μὴ κάνετε τὴν ἐλεημοσύνην σας μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ σᾶς δοῦν καὶ νὰ σᾶς θαυμάσουν· Διαφορετικὰ δὲν θὰ ἔχετε ἀμοιβὴ ἀπὸ τὸν Πατέρα σας, ποὺ εἶναι στοὺς οὐρανοὺς.

Τὸ κίνητρο τῆς ἐλεημοσύνης γιὰ τὸν πιστὸ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ὄχι ὁ ἐντυπωσιασμὸς καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς.

3. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἐκκλησία ἐπισημαίνει τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ τὴν ἐλεημοσύνην, δηλαδή τὴν κενοδοξίαν.

«Μὴ σκορπίση ἡ κενοδοξία, τὸν καρπὸν τῆς ἐλεημοσύνης».

Οἱ Πατέρες μας ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ κενοδοξία διαλύει, σκορπίζει τὸν καρπὸ τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα. Ἄπ' αὐτῆ πρέπει νὰ προστατευθεῖ ὁ πιστός. Ἄριστο παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν κενοδοξίας ὁ Κύριος μᾶς ἔδωσε τὴν περίπτωσι τοῦ Φαρισαίου. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, διδάσκει τὸ «μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν»⁵, πὺ σημαίνει ὁ καθένας νὰ μὴ ἔχει γιὰ τὸν ἑαυτό του φρόνημα ὑψηλότερο ἀπὸ ἐκεῖνο πὺ ὀφείλει νὰ ἔχει, ἀλλὰ νὰ ἔχει φρόνημα τέτοιο, ὡστε νὰ σκέπτεται γιὰ τὸν ἑαυτό του συνετὰ καὶ ἀληθινά.

4. «Ἄλλ' ἐν κρυπτῷ, τῷ τὰ κρυπτὰ εἰδότε κράζωμεν· Πάτερ, ἄφες τὰ παραπτώματα ἡμῶν, ὡς φιλάνθρωπος».

Δύο εἶναι οἱ προτροπές τῆς Ἐκκλησίας μας· Πρῶτον νὰ κρύβουμε τὸν πνευματικὸ ἀγώνα μας κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγο· «ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ· ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ»⁶, πὺ σημαίνει νὰ μὴ σᾶς ἐλκύουν τὰ γήινα, γιὰτὶ πεθάνατε μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸ κι ἡ ζωὴ σας εἶναι κρυμμένη μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸ στὸν Θεό. Ὅταν δὲ ὁ Χριστὸς, πὺ εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς μας φανερωθεῖ ἔνδοξος κατὰ τὴν δευτέρα παρουσία, τότε καὶ σεῖς μαζὶ μὲ αὐτὸν θὰ φανερωθῆτε καὶ θὰ λάμψετε μὲ δόξα.

Εἶναι προφανές, ὅτι κι αὐτῆ ἡ πρότασις εἶναι ἐμπνευσμένη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου· «ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ»⁷. Δηλαδή, γιὰ νὰ εἶναι ἀληθινὰ κρυφὴ ἡ ἐλεημοσύνη σου. Κι ὁ Πατέρας σου, πὺ βλέπει τίς κρυφές πράξεις, θὰ σὲ ἀνταμείψει φανερά.

Δεύτερον νὰ ζητοῦμε τὴν ἄφεσι τῶν παραπτωμάτων μας.

Ἡ ἐλεημοσύνη μᾶς δίδει τὴν παρησῖα νὰ παρακαλέσουμε τὸν Κύριον νὰ συγχωρήσει τὰ παραπτώματά μας.

Κι αὐτῆ ἡ πρότασις εἶναι ἐμπνευσμένη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου μας γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ συγχωρηθοῦμε.

Ἡ ἄφεσις τῶν παραπτωμάτων τῶν ἄλλων, ἡ συγγνώμη καὶ ἡ

ἀνεξικακία ἀποτελοῦν ἀπαράβατο ὄρο, προϋπόθεσι γιὰ νὰ συγχωρηθοῦμε. Γνωστὴ εἶναι καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ Κυρίου γιὰ τὸν κακὸ δούλοδ.

Ἄν συγχωρήσετε στοὺς ἀνθρώπους τὰ ἁμαρτήματα ποὺ ἔκαναν σὲ σᾶς, θὰ σᾶς συγχωρήσει κι ἐσᾶς ὁ οὐράνιος Πατέρας σας. Ἄν ὅμως δὲν συγχωρήσετε στοὺς ἀνθρώπους τὰ ἁμαρτήματά τους, οὔτε κι ὁ Πατέρας σας θὰ συγχωρήσει τὰ δικά σας ἁμαρτήματα. «Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν»9.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ Β΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς, ἀστάτω φρενί, τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἀμαρτίας, λογισμοῖς συνέζησα, ὅλον μου τὸν βίον δαπανήσας ἀσώτως, ὁ τάλας ἐγὼ τροφῆς δὲ λειπόμενος, βεβαιούσης καρδίαν, πρὸς καιρὸν λιπαίνουσαν, ἡδονὴν ἐσιτούμην. Ἄλλὰ Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσης μοι τὰ φιλόνητρα σπλάγχνα, ἀλλ' ἀνοίξας δέξαι με, ὡς τὸν Ἄσωτον Υἱόν, καὶ σῶσόν με».

Δηλαδή· Ἔσπασα ὁ ἄμυαλος κάθε δεσμὸ πού μὲ συνέδεε μὲ τὸν Πατέρα, ζώντας ἀμαρτωλά, μέσα στοὺς κτηνώδεις λογισμοὺς, καὶ διασκορπίζοντας ὅλο τὸ βίός μου ἄσκοπα, ὁ ταλαίπωρος. Κι ὅταν ἡ στερεὴ τροφή -ἐκείνη πού κάθε ἀνθρώπου τὴν ψυχὴ στηρίζει- μου ἔλλειψε, συνέχισα νὰ τρέφομαι μὲ τὴν φτηνὴ καὶ φευγαλέα ἡδονή. Σὺ ὅμως, ἀγαθὲ Πατέρα μου, τὰ φιλόνητρα σπλάγχνα Σου νὰ μὴ μοῦ κλείσεις, ἀλλὰ καὶ πάλι δέξου με σὰν ἐκεῖνον τὸν Ἄσωτο γιὸ καὶ σῶσε με.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

Τὸ θέμα τοῦ Ἰδιομέλου εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν γνωστὴ παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ¹, τὴν ὁποία εἶπε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Στηρίζεται στὴν ἀσκητικὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία ἐρμήνευσε τὴν παραβολὴ αὐτὴ ἐφαρμόζοντάς τὴν στὴν προσωπικὴ περιπέτεια ἀνθρώπου πού μετανοεῖ.

Στὴν μορφή του ὁ ὕμνος ἔχει ἐξομολογητικὸ χαρακτήρα. Παρουσιάζεται ὁ μετανοῶν ἄνθρωπος νὰ ἐξομολογεῖται στὸν Ἐπουράνιο Πατέρα του. Γι' αὐτὸ καὶ χρησιμοποιοῦνται γραμματικοὶ τύποι σὲ πρῶτο πρόσωπο «ὁ ἀποπτύσας», «συνέζησα», «ὁ τάλας ἐγὼ», «ἐσιτούμην» κ.λπ.

Ἄναλυτικώτερα τὰ νοήματά του ἔχουν ὡς ἑξῆς·

1. «Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς».

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δεσμοὺς μὲ τὸν Ἐπουράνιο Θεὸ καὶ

Πατέρα.

Οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ χαρακτηρίζονται πατρικοὶ ὑπὸ τὴν ἔννοια ὅτι·
• Ὁ Θεὸς εἶναι δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει τὴν ὑπαρξί του καὶ τὴν ζωὴ του στὸ θέλημά Του.

• Ὁ Θεὸς εἶναι Πατέρας μας, ὅπως μᾶς φανέρωσε καὶ μᾶς δίδαξε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

Μᾶς δίδαξε νὰ προσφωνοῦμε τὸν Θεὸ «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»¹. «Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν»².

Συνεχῶς, ὅταν ὁ Κύριος διδάσκοντας ἀναφέρεται στὸν Θεό, τὸν ἀποκαλεῖ Πατέρα δικό του καὶ Πατέρα δικό μας.

Βέβαια ὁ Κύριος στοὺς λόγους Του διαχώρισε τὴν Πατρικὴ σχέσι Του ἀπὸ τὴν δική μας σχέσι μὲ τὸν Ἐπουράνιο Θεό. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν Υἱός, Υἱὸς γεγεννημένος αἰδίως κατὰ φύσι μὲ φυσικὸ θεῖο τρόπο ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα, εἶναι Θεὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ. Ἐμεῖς εἴμαστε υἱοὶ κατὰ χάριν καὶ ἀπὸ υἰοθεσία·

α) Αὐτὴ τὴν υἰοθεσία ὑποσχέθηκε καὶ χάρισε ὁ Ἐπουράνιος Θεὸς καὶ Πατέρας κατὰ τὸν λόγο τῆς ἀγίας Γραφῆς. «Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας»³. Πὺ σημαίνει ὅτι θὰ εἶμαι γιὰ σᾶς πατέρας καὶ σεῖς θὰ εἴσθε υἱοὶ μου καὶ θυγατέρες μου. β) «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν ἔδωκε αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ»⁴. Σὲ ὅσους τὸν δέχθηκαν μὲ πίστι ὡς σωτήρα καὶ Θεό τους ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ σ' αὐτοὺς δηλαδὴ πὺ πιστεύουν στὸ ὄνομά του. γ) «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν»⁵. Δηλαδή, ὅταν ὁμως συμπληρώθηκε ὁ χρόνος, πὺ εἶχε ὀρίσει ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ, ἐξαπέστειλε ὁ Θεὸς τὸν Υἱό του στὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἄνθρωπος ἀπὸ γυναίκα καὶ συμμορφώθηκε πρὸς τὸν μωσαϊκὸ νόμον, γιὰ νὰ ἐξαγοράσῃ ἐκείνους, πὺ ἦταν ὑπὸ τὴν κατάρα τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, γιὰ νὰ λάβουμε τὴν υἰοθεσία, πὺ ὁ Θεὸς μᾶς εἶχε ὑποσχεθεῖ.

Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἀποδεικνύει τὴν ὑπερβάλλουσα ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ Πατέρα σὲ μᾶς.

- Ἰδιαιτέρως ὁ Θεὸς εἶναι Πατέρας στοὺς ἁμαρτάνοντας, τοὺς ὁποίους, ὅταν μετανοοῦν τοὺς δέχεται. Αὐτὸ φανέρωσε ὁ Κύριος μὲ τὴν παραβολὴ τοῦ ἄσωτου υἱοῦ6.

- Ἡ Πατρικὴ στοργὴ περιγράφεται στὴν ωραία εὐχὴ τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅπου ἀναφέρεται ὁ τρόπος πὺ ἐκδηλώθηκε: «πλάσας γὰρ τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εἰκόνι τῆ σῆ, ὁ Θεός, τιμήσας, τέθεικας αὐτὸν ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἀθανασίαν ζωῆς, καὶ ἀπόλαυσιν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἐν τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν σου, ἐπαγγειλάμενος αὐτῷ· ἀλλὰ παρακούσαντα σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ κτίσαντος αὐτόν, καὶ τῇ ἀπάτη τοῦ ὄφεως ὑπαχθέντα, νεκρωθέντα τε τοῖς οἰκειοῖς αὐτοῦ παραπτώμασιν, ἐξώρισας αὐτόν ἐν τῇ δικαιοκρίσιᾳ σου, ὁ Θεός, ἐκ τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἀπέστρεψας εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη, οἰκονομῶν αὐτῷ τὴν ἐκ παλιγγενεσίας σωτηρίαν, τὴν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου. Οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα σου εἰς τέλος, ὃ ἐποίησας, ἀγαθέ, οὐδὲ ἐπελάθου ἔργου χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως, διὰ σπλάγχνᾳ ἐλέους σου. Προφήτας ἐξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διὰ τῶν Ἀγίων σου, τῶν καθ' ἐκάστην γενεὰν εὐαρεστησάντων σοι· ἐλάλησας ἡμῖν διὰ στόματος τῶν δούλων σου τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι σωτηρίαν· νόμον ἔδωκας εἰς βοήθειαν· Ἀγγέλους ἐπέστησας φύλακας. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν, ἐλάλησας ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ σου, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησας· ὅς, ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης σου, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεώς σου, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ρήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα σοὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· ἀλλὰ, Θεὸς ὢν προαιώνιος, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη· καὶ ἐκ Παρθένου ἀγίας σαρκωθεὶς, ἐκένωσεν ἑαυτόν, μορφὴν δούλου λαβὼν, σύμμορφος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς συμμόρφους ποιήσῃ τῆς εἰκόνας τῆς δόξης αὐτοῦ»7.

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἁμαρτάνει «ἀποπτύει» ἀποστρέφεται καὶ διακόπτει αὐτοὺς τοὺς δεσμούς.

Ἡ ἁμαρτία διακόπτει τὴν κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα, ἐνῶ ἡ μετάνοια συνδέει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ Θεὸ Πατέρα.

2. «Ἄσάτω φρενί, τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἁμαρτίας, λογισμοῖς συνέζησα».

Ὁ μετανοῶν ἐξομολογεῖται: «ἄσάτω φρενί» καὶ «τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἁμαρτίας λογισμοῖς συνέζησα».

Μὲ τό «συνέζησα» ἐκφράζεται τόσο ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, τὴν ὁποία ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀποκαλεῖ «ἕτερον νόμον»⁸ ὅσον καὶ τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, οἱ πράξεις τῆς ἁμαρτίας.

Μὲ τό «ἄσάτω φρενί» δηλώνεται ὁ ἄστατος νοῦς τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν ἀναπαύεται στὸν Θεὸ Πατέρα, στὸ θέλημά Του καὶ τὰ ἐντάλματά Του, ἀλλὰ περιφέρεται στοὺς δρόμους τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ ἡγεμόνας, ὁ κυβερνήτης νοῦς δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ τὸν ὀδηγεῖ στὴν ἀλήθεια καὶ τὴν δικαιοσύνη καὶ νὰ κοινωνεῖ μὲ τὸν Θεό. Ὅταν ὁ νοῦς ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ ψεῦδος, στὴν πλάνη, στὴν κακία καὶ στὴν πολύμορφη ἁμαρτία ἐκτρέπεται ἀπὸ τὸ κατὰ φύσιν καὶ καθίσταται ἄστατος. Οἱ νηπτικοὶ Πατέρες ἀναφέρονται περὶ τοῦ νοῦς στὰ σχετικὰ κεφάλαια τῆς διδασκαλίας τους, τὰ ὁποῖα ὁ πιστὸς μπορεῖ νὰ τὰ βρεῖ στὴν Φιλοκαλία.

Περαιτέρω χαρακτηρίζονται οἱ λογισμοὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ κατ' ἐπέκτασι, οἱ ἀποφάσεις, οἱ πράξεις, τὰ ἔργα καὶ οἱ ἐπιθυμίες τῆς ἁμαρτίας κτηνώδεις, δηλαδή ζώοι σύμφωνα μὲ τὸ ψαλμικὸ «Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε· παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς»⁹. Δηλαδή, ὁ ἄνθρωπος ἐνῶ εἶχε τιμὴ καὶ ἀξία δὲν τὸ κατενόησε, ἀλλὰ ἐξισώθηκε μὲ τὰ ἀνόητα καὶ ἄλογα κτήνη καὶ ὡμοιώθηκε μὲ αὐτά.

Ὁ ὁσιος Πατέρας μας Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς λέγει:

«Ὁ νοῦς ποὺ ἐνώνεται μὲ τὸν Θεὸ καὶ παραμένει σ' Αὐτὸν μὲ προσευχὴ καὶ ἀγάπη, γίνεται σοφὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ δυνατὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων καὶ μακρόθυμος· καὶ μὲ μιὰ λέξι ἔχει

ἐπάνω του ὅλα τὰ θεῖα ἰδιώματα. Ὅταν ὅμως ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεό, ἢ γίνεται κτηνώδης καθὼς γίνεται φιλήδονος ἢ θηριώδης, μαχόμενος γιὰ τὰ ὑλικά μὲ τοὺς ἀνθρώπους»¹⁰.

3. «ὄλον μου τὸν βίον δαπανήσας ἀσώτως».

Ἡ ζωὴ τῆς ἁμαρτίας εἶναι ζωὴ ἄσωτος, δηλαδή χωρὶς σωτηρία. «Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος»¹¹ διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Δηλαδή, ὁ μισθὸς μὲ τὸν ὅποιο ἡ ἁμαρτία πληρώνει τοὺς δούλους της, εἶναι ὁ θάνατος.

Ἡ ἁμαρτία προκαλεῖ θάνατο ψυχικό, δηλαδή χωρισμὸ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἐπιφέρει καὶ τὸν σωματικὸ θάνατο. Εἶναι ἀνθρωποκτόνος. Ὅ,τι εἶναι ἡ ψυχὴ γιὰ τὸ σῶμα, εἶναι ὁ Θεὸς γιὰ τὴν ψυχὴ. Ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸ σῶμα, τὸ σῶμα ζεῖ, ἔτσι καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι ἐνωμένη μὲ τὸν Θεὸ ζεῖ.

Ζώντας ἁμαρτωλὴ ζωὴ ὁ ἄνθρωπος, δαπανᾷ ὅλο τὸν πλοῦτο τῶν θείων χαρισμάτων καὶ δωρεῶν, μὲ τὰ ὅποια τὸν κόσμησε ὁ Θεός.

Ὁ Κύριος εἶπε, πῶς ὁ Πατέρας, ὅταν ἐπέστρεψε ὁ υἱὸς Του πανηγύρισε λέγοντας· «ὁ υἱὸς μου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε»¹². Ἄλλοτε ὁ Κύριος εἶπε· «ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς»¹³. Καὶ «ὁ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν»¹⁴. Δηλαδή ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει στὸν Πατέρα ποὺ μὲ ἔστειλε στὸν κόσμο, ἔχει ζωὴ αἰώνιο καὶ δὲν θὰ ὑποβληθεῖ στὴν δίκη καὶ τὴν κρίσι, ἀλλ' ἔχει ἤδη μεταβεῖ ἀπὸ τὸν πνευματικὸ τῆς ἁμαρτίας θάνατο στὴν ἀθάνατη καὶ αἰώνια ζωὴ.

4. «ὁ τάλας ἐγώ».

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἁμαρτάνει, χαρακτηρίζεται «ταλαίπωρος».

Ταλαιπωρεῖται καὶ στὴν παρούσα ζωὴ. Ἀλλὰ θὰ ταλαιπωρεῖται καὶ στὴν αἰωνιότητα.

5. «τροφῆς δὲ λειπόμενος, βεβαιούσης καρδίαν, πρὸς καιρὸν λιπαίνουσας, ἡδονὴν ἐσιτούμην».

Ἐδῶ τίθεται τὸ μεγάλο θέμα τῆς τροφῆς τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἐρώτημα· Ἡ ἡδονὴ τρέφει τὴν ψυχὴ; Ἡ ἡδονὴ εἶναι ἀκόρεστος ἱκανοποίησις τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπιθυμιῶν. Πρὸς καιρὸν ἱκανοποιεῖ

τις αἰσθήσεις.

Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος τόνισε, ὅτι δὲν θὰ διατηρηθεῖ στὴν ζωὴ ὁ ἄνθρωπος μόνο μὲ τὸ ψωμί, ἀλλὰ μὲ κάθε λόγο τοῦ Θεοῦ. «Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ»¹⁵.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἀναφέρεται στὸ θέμα αὐτὸ μὲ μιὰ ὠραία ἱστορία:

Λέγουν δηλαδὴ, ὅτι κάποιος ταχυδακτυλουργὸς στὴν Ἀλεξάνδρεια, εἶχε ἐξασκήσει μὲ ἀρκετὴ ἐπίδεξιότητα ἕναν πίθηκο νὰ ἐκτελεῖ διάφορα χορευτικὰ «νούμερα». Τοῦ φόρεσε ἕνα προσωπεῖο καὶ τὴν ἀνάλογη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ χορευτῆ στολή. Κι ὅταν ἔστηνε τὸν χορὸ γι' αὐτόν, ὁ πίθηκος σημείωνε μεγάλες ἐπιτυχίες, γιὰτὶ καὶ κουνιόταν καὶ λύγιζε τὸ σῶμα ἀνάλογα μὲ τὸν ρυθμὸ τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ κρῦβει γενικὰ τὴν φύσι του, μὲ ὅσα ἔκανε καὶ ὅπως φαινόταν. Ἀλλὰ κάποια μέρα πού τὸ θέατρο ἦταν κατάμεστο ἀπὸ θεατῆς, οἱ ὅποιοι ἦλθαν γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ πρωτοφανὲς θέαμα, ἕνας ἀπὸ τοὺς παρόντες, ὁ πιὸ ἀστείος, φανέρωσε μὲ ἕνα τέχνασμα σ' αὐτοὺς πού ἔβλεπαν κατάπληκτοι τὸ θέαμα, ὅτι ὁ πίθηκος ἦταν πράγματι πίθηκος. Τὴν ὥρα δηλαδὴ πού ὅλοι ζητωκραύγαζαν καὶ χειροκροτοῦσαν γιὰ τὶς ρυθμικὲς κινήσεις τοῦ πίθηκα, ὁ ὅποιος χόρευε σύμφωνα μὲ τὸ τραγούδι καὶ μὲ τὴν μουσικὴ, λέγουν ὅτι αὐτὸς ἔρριξε στὴν σκηνὴ τοῦ χοροῦ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ξηρὸς καρπούς, οἱ ὅποιοι προκαλοῦν τὴν λαιμαργία αὐτῶν τῶν ζώων. Κι ὁ πίθηκος, χωρὶς καμμιά καθυστέρηση, ἐπειδὴ εἶδε σκορπισμένα μπροστὰ στὸ πλῆθος τὰ ἀμύγδαλα, ξεχνώντας τὸν χορὸ καὶ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ στολίδια τῆς ἐνδυμασίας, λέγεται ὅτι ὄρμησε σ' αὐτὰ καὶ μὲ τὶς χοῦφτες τῶν χειρῶν μάζευε ὅσα εὔρισκε. Καὶ γιὰ νὰ μὴν τοῦ εἶναι ἐμπόδιο στὸ στόμα τὸ προσωπεῖο, τὸ ἀφαιρεῖ βιαστικά, ξεσχίζοντας τὸ πλαστικὸ σχῆμα μὲ τὰ νύχια του, προκαλώντας ἀμέσως, ἀντὶ γιὰ τοὺς ἐπαίνοους καὶ τὸν θαυμασμὸ τὰ γέλοια τῶν θεατῶν, ἐπειδὴ ἀποκαλύφθηκε, κατὰ τρόπο ἀπαίσιο καὶ γελοῖο, ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ προσωπεῖου του.

Ὅπως, λοιπόν, γιά τόν πίθηκο δέν στάθηκε ἰκανό τὸ πλαστικὸ προσωπεῖο, γιά νὰ τὸν δείξει ἄνθρωπο, ἐπειδὴ φανερώθηκε ἡ φύσις του μὲ τις λιχουδιές τῶν ἀμυγδάλων, ἔτσι κι ἐκεῖνοι, πὺ δέν μόρφωσαν σωστὰ τὸν ἑαυτὸ τους ὡς πρὸς τὴν πίστι, εὐκόλα θὰ ἀποκαλυφθοῦν μὲ τις λιχουδιές τοῦ διαβόλου, ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ πὺ φαίνονται. Ὅταν δηλαδὴ ἡ κακὴ ἀγορὰ τοῦ διαβόλου ἀντὶ γιά σύκα καὶ ἀμύγδαλα ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ ρίχνει, μπροστὰ στοὺς λαίμαργους ἀνθρώπους τὴν κενοδοξία, τὴν φιλοδοξία, τὴν φιλοχρηματία καὶ τὴν φιληδονία καὶ ὅσα ἄλλα ὅμοια μὲ αὐτὰ, καὶ εὐκόλα ἀποκαλύπτει τις ψυχές πὺ μοιάζουν μὲ τὸν πίθηκο πὺ ἀναφέρει ὁ μύθος, ἐπειδὴ αὐτὲς μὲ τὴν πλασματικὴ ἀπομίμησι ὑποκρίνονται τὸν χριστιανισμό, ἐνῶ κατὰ τὴν ὥρα πὺ κυριαρχοῦν τὰ πάθη ἐξαφανίζονται ἀπὸ πάνω τους τὸ προσωπεῖο τῆς σωφροσύνης ἢ τῆς πραότητος ἢ κάποιας ἄλλης ἀρετῆς. Συνεπῶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοήσουμε τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιατὶ τότε ἴσως νὰ γινόμασταν αὐτὸ πὺ θέλει ἡ ὀνομασία, γιά νὰ μὴν ἐμφανισθοῦμε μπροστὰ στὸν Θεό, ὁ ὁποῖος βλέπει καθαρὰ τὰ κρυπτά, ἔχοντας δηλαδὴ ἀλλάξει μὲ τὴν ἀπλή ὁμολογία καὶ μὲ τὸ πρόσχημα μόνου τοῦ ὀνόματος, ἐνῶ θὰ παραμένουμε κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ πὺ φαίνεται ἐξωτερικά¹⁶.

6. «Ἄλλὰ Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσης μοι τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα, ἀλλ' ἀνοίξας δέξαι με, ὡς τὸν Ἄσωτον Υἱὸν καὶ σῶσόν με».

Ὁ μετανοῶν καταφεύγει στὸν Ἄγαθὸ Πατέρα καὶ ζητεῖ μὲ ταπεινώσι νὰ τὸν δεχθεῖ καὶ νὰ τὸν σώσει. Αὐτὸ ὑπέδειξε ὁ Κύριος στὴν γνωστὴ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ¹⁷.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ Γ΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (τῆς Σταυροπροσκυνήσεως)

Ατενίσαι τὸ ὄμμα εἰς Οὐρανόν, οὐ τολμῶ ὁ τάλας ἐγώ, ἐκ τῶν πονηρῶν μου πράξεων· ἀλλ' ὡς ὁ Τελώνης στενάξας κραυγάζω σοι. Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως ῥῦσαί με, ὡς μόνος εὐσπλαχνος».

Δηλαδή· Τὰ μάτια μου ψηλὰ νὰ τὰ σηκώσω δὲν τολμῶ, ὁ ταλαίπωρος, γιατί εἶμαι χιλιοντροπιασμένος ἀπὸ τίς πράξεις τίς ἁμαρτωλές. Στενάζοντας λοιπὸν σὰν τὸν Τελώνη Σοῦ βροντοφωνάζω· Λυπήσου με, Θεέ μου, τὸν ἁμαρτωλὸ κι ἀπὸ τοῦ Φαρισαίου τὴν ὑποκρισία γλύτωσέ με, γιατί Ἐσὺ εἶσαι ὁ Μόνος ποὺ σπλαχνίζεται κάθε κριματισμένο.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

Τὸ Ἰδιόμελο τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Γ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν παραβολὴ τοῦ Κυρίου μας περὶ τῆς προσευχῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

«Ἀνθρωποὶ δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμί ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἠθέλεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται»¹. Δηλαδή· Δύο ἄνθρωποι ἀνέβηκαν στὸν ναὸ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν. Ὁ ἓνας Φαρισαῖος κι ὁ ἄλλος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος στάθηκε ἐπιδεικτικὰ κι ἔκανε τὴν ἐξῆς προσευχὴ σχετικὰ μὲ τὸν ἑαυτό του· “Θεέ μου, σ’ εὐχαριστῶ ποὺ δὲν εἶμαι σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἄρπαγας, ἄδικος, μοιχὸς ἢ καὶ σὰν αὐτὸν ἐδῶ τὸν τελώνη. Ἐγὼ νηστεύω δύο φορές τὴν ἑβδομάδα καὶ

δίνω στὸν ναὸ τὸ δέκατο ἀπ’ ὅλα τὰ εἰσοδήματά μου”. Ὁ τελώνης, ἀντίθετα, στεκόταν πολὺ πίσω καὶ δὲν τολμοῦσε οὔτε τὰ μάτια του νὰ σηκώσει στὸν οὐρανό. Ἀλλὰ χτυποῦσε τὸ στήθος του κι ἔλεγε· “Θεέ μου, σπλαχνίσου με τὸν ἁμαρτωλό”. Σὰς βεβαιώνω πὼς αὐτὸς ἔφυγε γιὰ τὸ σπίτι του ἄθωομένος καὶ συμφιλιωμένος μὲ τὸν Θεό, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὄχι· γιὰτὶ ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ταπεινωθεῖ, κι ὅποιος τὸν ταπεινώνει θὰ ὑψωθεῖ.

Ἔχει κι’ αὐτὸ τὸ ἰδιόμελο ἐξομολογητικὸ χαρακτήρα. Τὰ νοήματά του ἔχουν ἀναλυτικώτερα ὡς ἐξῆς·

1. « Ἄτενίσαι τὸ ὄμμα εἰς Οὐρανόν, οὐ τολμῶ
ὁ τάλας ἐγώ, ἐκ τῶν πονηρῶν μου πράξεων».

α. Ὁ πιστὸς ἀντιλαμβανόμενος τὴν ἁμαρτωλότητά του, ἀποφεύγει νὰ ὑψώσει τὰ μάτια του στὸν οὐρανό, διότι ἡ ἁμαρτωλότητά του δὲν τοῦ ἐπιτρέπει ν’ ἀπευθυνθεῖ πρὸς τὸν Ἐπουράνιο Πατέρα.

Ἡ πρόσωπο πρὸς πρόσωπο ἐπικοινωνία, ἡ ὁποία ἀναφέρεται στὴν Ἀγία Γραφή ὡς «ἐνώπιος ἐνωπίω» γίνεται μόνον μεταξὺ προσώπων πὺ ἀγαπῶνται. Αὐτὸ ἀναφέρει ἡ Ἀγία Γραφή, ὅτι συνέβαινε μὲ τὸν Μωϋσῆ· «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐνώπιος ἐνωπίω, ὡς εἶ τις λαλήσει πρὸς ἑαυτοῦ φίλον»². Δηλαδή, καὶ ὁμίλησε ὁ Κύριος στὸν Μωϋσῆ μὲ τρόπο προσωπικὸ καὶ οἰκεῖο, ὅπως ὁμιλεῖ κανεὶς σὲ φίλο του. «Στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῶ, ἐν εἶδει καὶ οὐ δι’ αἰνιγμάτων, καὶ τὴν δόξαν Κυρίου εἶδε»³. Θὰ τοῦ ὁμιλῶ στόμα μὲ στόμα καὶ θὰ φανερώνομαι σ’ αὐτὸν μὲ τὴν δόξα μου, ὀλοκάθαρα, φανερά, μὲ τρόπο κατανοητὸ καὶ ὄχι μὲ σκοτεινὰ αἰνίγματα καὶ εἰκόνες. Αὐτὸς εἶδε τὴν δόξα μου.

Ὁ πιστὸς αἰσθάνεται τὸν ἑαυτό του ἀνάξιο μιᾶς τέτοιας ἐπικοινωνίας, νὰ μιλήσει μὲ παρρησία καὶ θάρρος πρὸς τὸν Δημιουργό του, τὸν Κύριό του, τὸν Κριτὴ του, «ἐκ τῶν πονηρῶν πράξεών του».

β. Ἡ ἁμαρτία ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴν παρρησία.

Μόνον οἱ δίκαιοι ἔχουν παρρησία πρὸς τὸν Θεό. Οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρουν·

«Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρησίαν διὰ τὰ πολλὰ ἡμῶν ἁμαρτήματα, σὺ τὸν ἐκ σοῦ γεννηθέντα δυσώπησον, Θεοτόκε Παρθένε· πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότη. Μὴ παρίδῃς ἁμαρτωλῶν ἰκεσίας ἢ πάνσεμνος· ὅτι ἐλεήμων ἐστί, καὶ σώζειν δυνάμενος, ὁ καὶ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος»⁴.

«Ἀπόστολοι, Μάρτυρες καὶ Προφῆται, Ἱεράρχαι, Ὅσοι καὶ Δίκαιοι, οἱ καλῶς τὸν ἀγῶνα τελέσαντες καὶ τὴν πίστιν τηρήσαντες, παρόρησίαν ἔχοντες πρὸς τὸν Σωτῆρα, ὑπὲρ ἡμῶν Αὐτὸν ὡς ἀγαθὸν ἰκετεύσατε, σωθῆναι δεόμεθα τὰς ψυχὰς ἡμῶν»⁵.

«Ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ λάμπετε, καὶ μετὰ θάνατον ἅγιοι Μάρτυρες, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνισάμενοι· διὸ ἔχοντες παρόρησίαν, Χριστὸν ἰκετεύσατε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν»⁶.

γ. Ὡστόσο ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή του, ὅτι μετὰ τὴν σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου μας πλησιάζουμε μὲ θάρρος καὶ ἄφοβη πεποίθησι στὸν βασιλικὸ θρόνο Του, ἀπὸ τὸν ὁποῖο πηγάζει ἡ χάρις, γιὰ νὰ λάβουμε συγχώρησι γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ γιὰ νὰ βροῦμε εὐνοια καὶ δωρεές, πού θὰ μᾶς δώσουν βοήθεια ἐπίκαιρη σὲ κάθε κρίσιμη ὥρα πειρασμοῦ. «Προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν»⁷.

Οἱ ἁμαρτωλοὶ ὅταν μετανοοῦμε, ἐπειδὴ στερούμεθα παρησίας, ἀπευθυνόμαστε στὸν Ἐπουράνιο Θεὸ καὶ Πατέρα καὶ ἐπικαλούμαστε τὴν θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ζητοῦντες τὸ θεῖο ἔλεος, διότι ὁ Ἰησοῦς εἶναι τὸ θῦμα, πού μὲ τὸ αἷμα του ἐξιλεώνει τὸν Θεὸ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας. «Καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν»⁸. Δηλαδή, καὶ αὐτὸς μὲ τὴν λυτρωτικὴ Του θυσία ἐξιλεώνει τὸν Θεὸ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας.

2. «ἄλλ' ὡς ὁ Τελώνης στενάξας κραυγάζω σοι. Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ».

α. Πρότυπο μετάνοιας ὁ Τελώνης.

Ὁ πιστὸς ἀπευθύνεται στὸν Θεὸ Πατέρα μὲ ταπείνωσι.

Ἐπεκδύεται ἀπὸ κάθε αὐτοεκτίμησι καὶ χαμηλώνει τὸν ἑαυτό του μέχρι ἐσχάτων. Εἶναι χαρακτηριστικοὶ οἱ λόγοι τοῦ ἀποστόλου Πέτρου· «Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;»⁹

Ὁ Κύριος στὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία Του μακάρισε τοὺς «πτωχοὺς τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹⁰. Δηλαδή τοὺς ταπεινοὺς στὸ φρόνημα καὶ στὴν γνώμη γιὰ τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ Γραφή διδάσκει, ὅτι καρδιά ποῦ ἔχει συντριβεῖ καὶ ταπεινωθεῖ δὲν θὰ τὴν ἀπορρίψει ποτὲ ὁ Θεός. «Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει»¹¹.

Στὸ Δοξαστικὸ τῶν Αἰνῶν τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ὁμολογοῦμε καὶ διακηρύσσουμε ἐπίσημα καὶ πανηγυρικὰ πρὸς τὸν Κύριο, ὅτι «...οὐ γὰρ προσίεσαι τοὺς μεγαλόφρονες λογισμοὺς καὶ τὰς συντετριμμένας καρδίας, οὐκ ἐξουθενεῖς».

β. Ἡ ταπείνωσις εἶναι ἡ στολή τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ὁποία παρουσιάζεται ὁ πιστὸς μπροστὰ στὸν Θεό. Οἱ Ὅσοι Πατέρες μας ἀναφέρονται ἐκτενῶς στὴν ταπείνωσι. Ἀναφέρουμε ἐδῶ, μόνο λίγα ἀπὸ ὅσα γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος περὶ ταπεινοφροσύνης¹².

«Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἀνωτέρα χάρις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ μόνο ἀπὸ ὅσους τὴν ἐδοκίμασαν ἐκ πείρας. Εἶναι ἀνέκφραστος πλοῦτος, ὀνομασία τοῦ Θεοῦ, δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον Ἐκεῖνος λέγει· «Μάθετε οὐκ ἀπ' Ἀγγέλου, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπου οὐκ ἀπὸ δέλτου, ἀλλ' ἀπ' ἐμοῦ, δηλαδή ἀπὸ τὴν ἐνοίκησί μου καὶ τὴν ἔλλαμψί μου καὶ τὴν ἐνέργειά μου μέσα σας, ὅτι πρῶτος εἶμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῷ φρονήματι, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν πολέμων καὶ κουφισμὸν λογισμῶν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν» \ (πρβλ. Ματθαίου ια' 29)¹².

«Ὅποιος τὴν ἐνυμφεύθη εἶναι ἥπιος, προσηνής, εὐκατάνυκτος, εὐσπλαχνικὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Εἶναι ἀκόμη γαλήνιος, χαρῶπος, εὐκολοκυβέρνητος, ἄλυπος, ἄγρυπνος, ἄοκνος, καὶ - γιατί νὰ λέγω πολλά; - ἀπαθής· ἀφοῦ “ἐν

τῆ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν” Ψαλμ. ρλε’ 23-24 καὶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ μολυσμῶν»12.

«Δὲν λέγει ὁ Ψαλμωδός, ἐνήστευσα οὔτε ἀγρύπνησα οὔτε ἐκοιμήθηκα κατὰ γῆς ἀλλὰ “ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με ὁ Κύριος” προβλ. Ψαλμ. ριδ’ 6. Ἡ μὲν μετάνοια μᾶς ἀνεγείρει, τὸ δὲ πένθος κρούει τὴν πύλη τοῦ οὐρανοῦ, ἡ δὲ ὁσία ταπεινώσις τὴν ἀνοίγει»12.

«Θὰ γνωρίσης καὶ δὲν θὰ ἀπατηθῆς ὅτι ἀπέκτησες μέσα σου τὴν ὁσία αὐτῆ οὐσία, δηλαδή τὴν ταπεινώσι, ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ ἀρρήτου φωτός καὶ ἀπὸ τὸν ἀπερίγραπτο ἔρωτα τῆς προσευχῆς. Πρὶν κατακτηθοῦν αὐτὰ προηγεῖται μιὰ κατάστασις, κατὰ τὴν ὁποία ἡ καρδιὰ δὲν περιφρονεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας οὔτε κατακρίνει τὰ ἁμαρτήματά τους. Καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτῆ τὴν κατάστασι προηγεῖται ἄλλη, κατὰ τὴν ὁποία ἡ καρδιὰ μισεῖ κάθε κενοδοξία»12.

«Ἐὰν αὐτῆ, ἡ ὑπερηφάνεια, μερικοὺς ἀπὸ Ἄγγέλους τοὺς μετέβαλε σὲ δαίμονας, ἐκείνη, ἡ ταπεινοφροσύνη, ὅπως ὅποτε μερικοὺς ἀπὸ δαίμονας μπορεῖ νὰ τοὺς μεταβάλῃ σὲ Ἄγγέλους· γι’ αὐτὸ ἄς ἔχουν θάρρος ὅσοι ἔπεςαν»12.

«Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι οὐράνιος ἀνεμοστρόβιλος ποὺ μπορεῖ νὰ ἀνεβάσῃ τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὴν ἄβυσσο τῆς ἁμαρτίας στὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ»12.

γ. Οἱ στεναγμοὶ τῆς καρδιᾶς δείχνουν τὴν λύπη μας γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας.

Τὴν δύναμι τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρῶν κηρύττει καὶ διδάσκει τὸ ἐν συνεχείᾳ Δοξαστικό·

«Παντοκράτορ Κύριε, οἶδα πόσα δύνανται τὰ δάκρυα· Ἐζεκίαν γὰρ ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου ἀνήγαγον· τὴν ἁμαρτωλὸν ἐκ τῶν χρονίων πταισμάτων ἐρρύσαντο· τὸν δὲ Τελώνην, ὑπὲρ τὸν Φαρισαῖον ἐδικαίωσαν· καὶ δέομαι, σὺν αὐτοῖς ἀριθμήσας· Ἐλέησόν με»13.

Στὴν παράδοσι τῶν ἀσκητῶν τὰ δάκρυα θεωροῦνται δῶρο καὶ χάρις Θεοῦ.

3. «φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως ῥῦσαί με».

Ἡ ὑποκρισία ἀπειλεῖ τὴν μετάνοια. Ὁ πιστὸς ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τὸν ἀπαλλάξει ἀπὸ τὸ φαρισαϊκὸ πνεῦμα τῆς ὑποκρισίας.

Τὴν ὑποκρισία καταδικάζει ὁ Θεός, διότι εἶναι ψεῦδος καὶ ἀπάτη. Ἡ ἀρετὴ εἶναι φαινομενικὴ κι ὄχι πραγματικὴ. Παρὰ ταῦτα ὁ ἄνθρωπος καυχᾶται καὶ μεγαλαυχεῖ γι' αὐτὴ τὴν ἀνύπαρκτη ἀρετὴ του. Ὡστόσο ὁ πιστὸς παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ τὸν ἀπαλλάξη ἀπ' αὐτὴ τὴν μισητὴ συμπεριφορὰ.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦ Ἰδιόμελου αὐτοῦ ἔχει ληφθεῖ ἀπὸ τὴν γνωστὴ περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου περὶ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, εἶναι πολὺ διδακτικὰ, νὰ ἀναφέρουμε μερικὰ σχόλια ἀπ' αὐτὰ ποὺ γράφει ὁ Ὅσιος Πατέρας μας Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος στὸ ὑπόμνημά του ἐξηγώντας τὰ περὶ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

«Ἐπεὶ τοίνυν πρῶτον ὄπλον πρὸς ἀρετὴν, μεταμέλεια καὶ ταπεινώσεις, καὶ αὐθις ἐμπόδιον πρὸς αὐτὴν μέγιστον ἀλαζονεία, καὶ ἔπαρσις, τὴν παροῦσαν ἀπὸ τοῦ θείου Εὐαγγελίου ἀξιόπιστον παραβολὴν, πρῶτην παθῶν ἐκτιθέασι· διὰ μὲν τοῦ Φαρισαίου, τὸ τῆς ἀλαζονείας καὶ οἰήσεως ἀποθέσθαι πάθος ἡμᾶς προτρεπόμενοι· διὰ δὲ τοῦ Τελώνου πάλιν, τὸ ἐναντίον τοῦ πάθους τούτου, τῆς ταπεινώσεως καὶ μετανοίας ἀντιποιεῖσθαι. Ἐπειδὴ γὰρ πρῶτον καὶ χειρίστον τῶν παθῶν, ἡ ἀλαζονεία τε καὶ ἡ οἴησις· ὅτι δι' αὐτῶν καὶ ἡ ἐξ οὐρανοῦ ἔκπτωσις τῷ Διαβόλῳ ἐγένετο, τὸ πρὶν μὲν, Ἐωσφόρω, διὰ δὲ ταῦτα, σκότος καὶ γενομένῳ, καὶ λεγομένῳ· ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ γενάρχη Ἀδάμ, διὰ δὲ ταῦτα ἢ ἀπὸ τῆς τρυφῆς δίωξις, παραινοῦσι διὰ τούτων τρόπον τινὰ οἱ Ἅγιοι, μηδένα τινὰ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐπαίρεσθαι κατορθώμασι, καὶ τοῦ πέλας κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀεὶ ταπεινὸν εἶναι· Κύριος γὰρ ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν· κρεῖσσον γὰρ ἐστὶν ἁμαρτάνοντα ἐπιστρέφειν, ἢ κατορθοῦντα ἐπαίρεσθαι. Λέγω γὰρ, φησὶν, ὑμῖν, ὅτι κατέβη ὁ Τελώνης δεδικαιωμένος, ἢ ὁ Φαρισαῖος. Ἐμφαίνει τοίνυν ἡ παραβολή, μηδένα τινὰ ἐπαίρεσθαι, κἂν χρηστὰ πράττων ἢ· ἀλλ' ἀεὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ δεῖσθαι ἀπὸ ψυχῆς τοῦ Θεοῦ, κἂν τοῖς

ἐσχάτοις κακοῖς περιέπεσεν, ὡς οὐ πόρρω σωτηρίας ἐστί. Τελώνης δέ ἐστιν, ὁ τὰ τέλη ἀπὸ τῶν ἀρχόντων λαμβάνων, καὶ δι' ἄκραν ἀδικίαν ὠνούμενος, καὶ παρακερδαίνων ἐντεῦθεν. Φαρισαῖος δέ, οἷονεὶ ἀποκεκομμένος τις δῆθεν, καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερέχων τῇ γνώσει»¹⁴.

4. «ὡς μόνος εὐσπλαχνος».

Ὁ Θεὸς εἶναι Πατέρας οἰκτιρῶν. Λυπεῖται καὶ ἐλεεῖ τὸν ἁμαρτωλό, πὺ μὲ ταπεινῶσι μετανοῶντας ζητεῖ νὰ τὸν δεχθεῖ καὶ νὰ τὸν ἐλεήσει.

Τόσο ἡ Ἁγία Γραφή ὅσο καὶ οἱ βίοι τῶν Ἁγίων ἀναφέρουν πάμπολλα παραδείγματα περιπτώσεων, ὅπου ὁ Θεὸς παρεῖδε καὶ συγχώρησε καὶ ἐξάλειψε τὰ ἀνομήματα αὐτῶν πὺ ἀμάρτησαν βαρύτατα, ἐπειδὴ ταπεινώθηκαν καὶ μετενόησαν.

Γι' αὐτὸ ὁ πιστὸς προσεύχεται:

«Τὴν ὑψηλόφρονα γνώμην, τῶν κακίστων Φαρισαίων, ὁ πάντων Κύριος, παραβολικῶς ἐκφεύγειν ταύτην ἐδίδαξε, καὶ μὴ ὑψηλοφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, πάντας ἐπαίδευσεν, ὑπογραμμὸς καὶ τύπος, ὁ αὐτὸς γενόμενος, μέχρι Σταυροῦ καὶ θανάτου, ἑαυτὸν ἐκένωσεν. Εὐχαριστοῦντες οὖν σὺν τῷ Τελώνῃ εἴπωμεν. Ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἀπαθεὶς διαμείνας Θεός, τῶν παθῶν ἡμᾶς ῥῦσαι, καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν»¹⁵.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ Δ΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας, καὶ τοὺς ἐργάτας καλέσας, ἐγγὺς ὑπάρχει Σωτῆρ· δεῦτε οἱ τῆς Νηστείας ἀγωνισταί, μισθὸν ἀπολαύσωμεν, ὅτι πλούσιος ὑπάρχει, ὁ δοτῆρ καὶ ἐλεήμων· μικρὸν ἐργασάμενοι, κομισώμεθα, τὸ τῆς ψυχῆς ἔλεος.

Δηλαδή· Ἐκεῖνος ποὺ τὸ Ἀμπέλι φύτεψε καὶ κάλεσε τοὺς ἐργάτες, Ἐκεῖνος εἶναι κι ὁ Σωτήρας μας. Ἐλάτε λοιπόν, ὅσοι με τὴν νηστεία ἀγωνιζόμαστε ἄς πάρουμε τώρα καὶ τὸ μισθό, γιατί ὁ Τροφοδότης εἶναι πάμπλουτος καὶ ἀφειδώλευτα τοὺς ἐλεεῖ ὅλους.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

Τὸ θέμα τοῦ Ἰδιόμελου αὐτοῦ ἀναφέρεται στὴν παραβολὴ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνα. «Ὁμοία γάρ ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωτὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπηλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῶ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε. ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ οἱ πρώτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότη λέγοντες ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν

αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βασιτάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν· ἔταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί»¹. Δηλαδή· Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ὅμοια μ' ἓνα γαιοκτήμονα, πού βγήκε νωρὶς τὸ πρωὶ νὰ προσλάβει ἐργάτες γιὰ τὸ ἀμπέλι του. Συμφώνησε μὲ τοὺς ἐργάτες νὰ τοὺς πληρώσει ἓνα δηνάριο τὴν ἡμέρα, καὶ τοὺς ἔστειλε στὸ ἀμπέλι του. Ὅταν γύρω στὶς ἐννιά βγήκε στὴν ἀγορά, εἶδε ἄλλους νὰ στέκονται ἐκεῖ χωρὶς δουλειά, καὶ τοὺς εἶπε· “πηγαίνετε καὶ ἐσεῖς στὸ ἀμπέλι καὶ θὰ σᾶς δώσω ὅ,τι εἶναι δίκαιο”. Κι αὐτοὶ ἔφυγαν γιὰ τὸ ἀμπέλι. Ὅταν ξαναβγήκε κατὰ τὶς δώδεκα καὶ κατὰ τὶς τρεῖς ἔκανε τὸ ἴδιο. Κατὰ τὶς πέντε, βγήκε καὶ βρῆκε κι ἄλλους νὰ κάθονται, καὶ τοὺς λέει· “γιατί κάθεστε ἐδῶ ἀνεργοὶ ὅλη τὴν ἡμέρα; Τοῦ λένε· “γιατὶ κανένας δὲ μᾶς πῆρε στὴν δουλειά”. Τοὺς λέει· “πηγαίνετε καὶ ἐσεῖς στὸ ἀμπέλι μου καὶ θὰ πάρετε ὅ,τι δικαιούσθε”. Ὅταν βράδιασε, λέει ὁ ἰδοκτῆτης τοῦ ἀμπελιοῦ στὸν διαχειριστὴ του· “φώναξε τοὺς ἐργάτες καὶ πλήρωσέ τους τὸ μεροκάματο, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς τελευταίους ὡς τοὺς πρώτους”. Ἦρθαν λοιπὸν αὐτοὶ πού ἔπιασαν δουλειὰ στὶς πέντε, καὶ πῆραν ἀπὸ ἓνα δηνάριο. Ὅταν ἦρθαν οἱ πρῶτοι, νόμισαν πῶς θὰ πάρουν περισσότερα· πῆραν ὅμως κι αὐτοὶ ἀπὸ ἓνα δηνάριο. Ὅταν τὸ πῆραν, ἄρχισαν νὰ διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ γαιοκτήμονα λέγοντας· “αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι ἐργάστηκαν μιὰ ὥρα καὶ τοὺς ἐξίσωσες μ' ἐμᾶς, πού ὑπομείναμε τὸν μόχθο καὶ τὸν καύσωνα μιᾶς ὀλόκληρης ἡμέρας”. Ἐκεῖνος ὅμως γύρισε σ' ἓναν ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοῦ εἶπε· “φίλε, δὲν σὲ ἀδικῶ· δὲ συμφώνησες μαζί μου ἓνα δηνάριο; Πᾶρ' το καὶ πήγαινε. Ἐγὼ θέλω νὰ πληρώσω αὐτὸν πού ἦρθε τελευταῖος ὅσο κι ἐσένα. Δὲν μπορῶ τὰ δικά μου νὰ τὰ κάνω ὅ,τι θέλω; Ἡ μήπως, ἐπειδὴ εἶμαι καλός, αὐτὸ προκαλεῖ τὴν ζήλεια σου;” Ἔτσι θὰ βρεθοῦν οἱ τελευταῖοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι

τελευταῖοι. Γιατὶ πολλοὶ εἶναι καλεσμένοι, λίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοί.

1. «Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας, καὶ τοὺς ἐργάτας καλέσας».

Κάθε διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται σ' ἓνα θέμα ποὺ μᾶς ἀφορᾷ ἄμεσα. Εἴτε φωτίζει τὴν σχέσι μας μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα, τοὺς ἀδελφούς μας, τὸν περιβάλλοντά μας κόσμος, εἴτε ἀποκαλύπτει μιὰ ἀλήθεια τὴν ὁποία ἢ ἀγνοοῦσαμε ἢ γνωρίζαμε ἀτελῶς.

Ἡ προκειμένη παραβολὴ μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθεῖ κατὰ δύο τρόπους.

Κατὰ τὸν πρῶτον, νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ὁ ἀμπελῶνας εἶναι ἡ ψυχὴ μας στὴν ὁποία καλούμεθα νὰ ἐργασθοῦμε.

Κατὰ τὸν δεύτερον ὅτι ὁ ἀμπελῶνας εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ Ἐνορία, ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ποὺ καὶ πάλι καλούμεθα νὰ ἐργασθοῦμε.

Ἄς δοῦμε τὰ θέματα αὐτὰ σύντομα.

α. Ὁ ἀμπελῶνας - ψυχὴ·

Ἡ ψυχὴ παρομοιάζεται ἀπὸ τὸν Κύριο μὲ ἀμπέλι. Ὅπως στὸ ἀμπέλι ὁ ἀμπελουργὸς φυτεύει διάφορα κλήματα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο μᾶς λέει ὁ Κύριος, ὅτι ὁ Ἐπουράνιος Γεωργὸς φυτεύει στὴν ψυχὴ μας ἀρετές, ἐφέσεις, ἐπιθυμίες, λογισμοὺς καὶ μᾶς καλεῖ νὰ ἐργασθοῦμε.

Σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία ἡ ψυχὴ ἔχει τρία μέρη· τὸ λογιστικόν, τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν.

Οἱ Πατέρες μας, ποὺ ἀσκήθηκαν καὶ ἐργάσθηκαν φιλότιμα, μελέτησαν τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ μᾶς δίδαξαν πότε ἡ ψυχὴ εἶναι ὑγιὴς καὶ καθαρὴ, πότε ρυπαρὴ καὶ ἀσθενὴς, πότε νεκρὴ, πῶς θεραπεύεται, πῶς λαμπρύνεται, πῶς καθαρίζεται, πῶς φωτίζεται. Δίδαξαν ποιὲς εἶναι οἱ ἀρετὲς κάθε μέρους τῆς. Ἀπὸ τὴν μεταφρασμένη «Φιλοκαλία» ἀναφέρουμε μερικά.

«Ψυχὴ καθαρὴ εἶναι ἐκείνη ποὺ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὰ πάθη καὶ εὐφραίνεται ἀκατάπαυστα μὲ τὴ θεία ἀγάπη»².

«Πάθος ἀξιοκατηγόρητο, εἶναι μιὰ κίνησι τῆς ψυχῆς παρὰ φύσιν»².

«Ἀπάθεια εἶναι μιὰ εἰρηνικὴ κατάστασι τῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν

ὅποια ἡ ψυχὴ δύσκολα κινεῖται πρὸς τὴν κακία»².

«Νοῦς καθαρὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν ἄγνοια καὶ καταφωτίζεται ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς»³.

«Καρδιά καθαρὴ εἶναι ἐκεῖνη ποὺ παρουσίασε στὸ Θεὸ τελείως ἀσχημάτιστη καὶ ἀδιαμόρφωτη τῇ μνήμῃ καὶ ἔτοιμη νὰ σφραγιστεῖ μόνο μὲ τὰ δικά Του σημεῖα, μὲ τὰ ὅποια συμβαίνει νὰ φανερώναται ὁ Θεός»³.

«Νοῦς τέλειος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ἀληθινὴ πίστη του γνώρισε πάνω ἀπὸ κάθε γνώση, μὲ τρόπο ὑπεράγνωστο, τὸν Ὑπεράγνωστο, καὶ εἶδε καθολικὰ τὰ δημιουργήματά Του, καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν περιεκτικὴ γνώση περὶ Προνοίας καὶ Κρίσεως τῶν δημιουργημάτων Του· ἐννοῶ βέβαια ὅσο αὐτὸ εἶναι δυνατὸ σὲ ἀνθρώπους»³.

«Τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τῆς καθαρῆς ψυχῆς εἶναι λόγος χωρὶς φθόνον, ζῆλος χωρὶς κακία καὶ ἀκατάπαυστος ἔρωτας τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ. Τότε καὶ ὁ νοῦς παραμένει μέσα στὴ διάνοιά του, ποὺ ἔχει γίνῃ σὰν ἓνα ὁλοκάθαρο μέσο κρίσεως, καὶ διευθετεῖ μὲ ἀκρίβεια τὶς πλάστιγγές του»⁴.

«Ὁ λογικὸς ἄνθρωπος, προσέχοντας ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό του, ἐξετάζει τί πρέπει νὰ πράξει καὶ τί τὸν συμφέρει, καθὼς καὶ ποιά ταιριάζουν στὴν ψυχὴ καὶ τὴν ὠφελοῦν καὶ ποιά δὲν τῆς ταιριάζουν. Καὶ ἔτσι ἀποφεύγει ἐκεῖνα ποὺ βλάπτουν τὴν ψυχὴ, ὡς ξένα καὶ γιὰ τὸν χωρίζουν ἀπὸ τὴν αἰώνια ζωὴ»⁵.

«Ὁ λογικὸς ἄνθρωπος πολεμεῖται διὰ μέσου τῶν αἰσθήσεων ἀπὸ τὰ ψυχικὰ πάθη. Πέντε εἶναι οἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος· ὄραση, ὄσφρηση, ἀκοή, γεύση, ἀφή. Ὑποκύπτοντας μέσω τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν στὰ τέσσερα πάθη αἰχμαλωτίζεται ἡ ἄθλια ψυχὴ. Κι εἶναι αὐτὰ τὰ τέσσερα πάθη τῆς ψυχῆς· κενοδοξία, χαρὰ, θυμὸς, δειλία. Ὅταν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ φρόνησι καὶ τὴν ἐπανελημμένη σκέψη σὰν καλὸς στρατηγὸς γίνῃ κύριος τῶν παθῶν καὶ τὰ νικήσῃ, δὲν πολεμεῖται πλέον ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ ἔχει εἰρήνη στὴν ψυχὴ του καὶ στεφανώνεται ἀπὸ τὸ Θεὸ ὡς νικητῆς»⁵.

Οἱ Πατέρες μας ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἐργασία μας αὐτὴ γιὰ τὴν ψυχὴ, τὴν χαρακτήρισαν ὡς καλλιέργεια τῆς ψυχῆς ἢ

ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς. (Ἅγιος Ἀντώνιος).

Τὸ Ἀπολυτίκιο τῶν Ὁσίων Πατέρων ἢ Μητέρων λέει:

«Ἐν σοὶ Πάτερ (ἢ Μητηρ) ἀκριβῶς διεσώθη τὸ κατ' εἰκόνα· λαβὼν (ἢ λαβοῦσα) γὰρ τὸν Σταυρόν, ἠκολούθησας τῷ Χριστῷ, καὶ πράπτων (ἢ πράπτουσα) ἐδίδασκες, ὑπερορᾶν μὲν σαρκός, παρέρχεται γάρ. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ ψυχῆς, πράγματος ἀθανάτου».

Ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς σημαίνει

Νὰ τρέφουμε τὴν ψυχή. Ἡ ψυχή τρέφεται ὅταν ἐνώνεται μὲ τὸν Θεὸ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μὲ τὸ Ἱερὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ Κύριος δίδαξε ὅτι Ἡ σάρκα μου εἶναι ἡ ἀληθινὴ καὶ πραγματικὴ τροφή καὶ τὸ αἷμα μου εἶναι ἀληθινὸ ποτό. «Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις»⁶. Ἐπίσης καὶ μὲ τὴν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ προφήτης καὶ Βασιλέας Δαβὶδ ὁμολογοῦσε: «Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου»⁷. Δηλαδή: Πόσο γλυκὰ εἶναι τὰ λόγια Σου στὴν ψυχή μου πού τὰ μελετᾶ καὶ στὸν λάρυγγά μου.

Νὰ ποτίζουμε τὴν ψυχή. Ἡ ψυχή ξεδιψᾶ, ὅταν πίνει «ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς»⁸. Ὑδωρ τῆς ζωῆς ὁ Κύριος χαρακτήρισε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Στὸν διάλογο μὲ τὴν Σαμαρείτιδα αὐτὸ φαίνεται καθαρά: «Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ: πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον»⁹. Δηλαδή, ἀποκρίθηκε ὁ Ἰησοῦς καὶ τῆς εἶπε: Βεβαίως δὲν ἐννοῶ τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ αὐτοῦ. Διότι καθέννας πού πίνει ἀπὸ τὸ νερὸ αὐτό, θὰ διψήσει πάλι. Ἐκεῖνος ὅμως, πού θὰ πιεῖ ἀπὸ τὸ νερό, πού θὰ τοῦ δώσω ἐγώ, δὲν θὰ διψήσει ποτὲ στὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ νερὸ πού θὰ τοῦ δώσω, θὰ μεταβληθεῖ σὲ πηγὴ πού δὲν θὰ στεριεύσει, ἀλλὰ θὰ ἀναβλύζει καὶ θὰ πηδᾶ καὶ θὰ τρέχει πάντοτε, γιὰ νὰ τοῦ παρέχει ζωὴ αἰώνιο.

«Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων: ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς

κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὕτω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη»¹⁰. Δηλαδή· Κατὰ τὴν τελευταία δὲ καὶ ἐπισημότερη ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες ἡμέρες τῆς ἑορτῆς, στάθηκε ὁ Ἰησοῦς μπροστὰ στὸ πλῆθος καὶ φώναξε· Ὅποιος διψάει, νὰ ῥθεῖ σ' ἐμένα καὶ νὰ πιεῖ. Μέσα ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ πιστεύει σ' ἐμένα, καθὼς λέγει ἡ Γραφή, ποτάμια ζωντανὸ νερὸ θὰ τρέξουν. Αὐτὸ τὸ εἶπε ὁ Ἰησοῦς ἐννοώντας τὸ Πνεῦμα ποὺ θὰ ἔπαιρναν ὅσοι θὰ πίστευαν σ' αὐτόν. Γιατὶ τότε ἀκόμα δὲν εἶχαν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχε ἀκόμα δοξασθεῖ μὲ τὴν ἀνάστασι.

Νὰ καθαρίζουμε τὴν ψυχὴ. Ἡ ἁμαρτία λερώνει τὴν ψυχὴ καὶ καθαρίζεται μόνο ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ...καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων»¹¹. Δηλαδή, τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ θὰ καθαρίσει τὴν συνείδησί μας ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ ὀδηγοῦν στὸν θάνατο.

Νὰ ἐνδύουμε τὴν ψυχὴ μας. Ἐνδυμα ὁ Χριστός.

«Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε»¹².

Νὰ ἀναπαύουμε τὴν ψυχὴ. Ὁ Κύριος εἶπε· «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς»¹³. Δηλαδή· Ἐλάτε σ' ἐμένα ὅλοι ὅσοι κοπιάζετε καὶ εἶστε φορτωμένοι κι ἐγὼ θὰ σᾶς ξεκουράσω.

Νὰ στολίζουμε τὴν ψυχὴ μας μὲ ἀρετές.

«Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου, καὶ λέγει αὐτῷ· ἔταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἄρατε αὐτόν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί»¹⁴. Δηλαδή· μπῆκε ὁ βασιλέας νὰ δεῖ τοὺς καθισμένους στὸ τραπέζι καὶ εἶδε ἐκεῖ ἄνθρωπο ποὺ δὲν φοροῦσε ἔνδυμα γάμου, καὶ λέγει σ' αὐτόν· Φίλε, πῶς μπῆκες ἐδῶ χωρὶς νὰ ἔχεις ἔνδυμα γάμου; Αὐτὸς ἀποστομώθηκε. Τότε εἶπε ὁ βασιλέας στοὺς ὑπηρέτες· ἀφοῦ τοῦ δέσετε χεῖρια καὶ πόδια, πάρτε

τον καὶ ρίψατέ τον ἔξω στὸ σκοτάδι ἐκεῖ θὰ εἶναι ὁ κλαυθμὸς καὶ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν. Διότι πολλοὶ εἶναι οἱ προσκεκλημένοι ὀλίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοί.

«Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας»15.

Δηλαδή· Εἶπε ὁ πατέρας στοὺς δούλους του· Βγάλατε ἔξω τὴν πιὸ καλὴ φορεσιὰ καὶ ἐνδύσατέ τον· καὶ φορέστε του δακτυλίδι στὸ χέρι καὶ δώστε του ὑποδήματα.

Ἴδου καὶ ἡ προτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας·

«Δεῦτε ἐργασώμεθα, ἐν τῷ μυστικῷ ἀμπελῶνι, καρποὺς μετανοίας ἐν τούτῳ ποιούμενοι, οὐκ ἐν βρώμασι καὶ πόμασι κοπιῶντες, ἀλλ' ἐν προσευχαῖς καὶ νηστεῖαις, τὰς ἀρετὰς κατορθοῦντες· τούτοις ἀρεσκόμενος ὁ Κύριος τοῦ ἔργου, δηνάριον παρέχει, δι' οὗ ψυχὰς λυτροῦται χρέους ἀμαρτίας, ὁ μόνος πολυέλεος»16.

β. Ὁ ἀμπελώνας - Ἐκκλησία, ἐνορία, κοινωνία.

Ἄμπελώνας ἀποκαλεῖται καὶ νοεῖται καὶ ἡ Ἐκκλησία στὴν ὁποία ὁ Κύριος καλεῖ νὰ ἐργασθοῦν διάφοροι ἐργάτες.

Ὅσοι διακονοῦμε στὴν Ἐκκλησία εἴμεθα ἐργάτες τοῦ ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἀρχιερέας μὲ ὑψωμένα τὰ χέρια προσεύχεται κατὰ τὴν θεία Λειτουργία·

«Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου».

2. «ἐγγὺς ὑπάρχει Σωτήρ».

Ἡ ἔννοια τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶναι·

α'. Ὅτι ὁ Κύριος εὕρσκεται πλησίον μας στὸν ἀγῶνα γιὰ νὰ μᾶς ἐνισχύει καὶ νὰ μᾶς στηρίζει. «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἀμήν»17.

β'. Ὅτι ἔρχεται γρήγορα νὰ μᾶς ἀμείψει γιὰ τὴν ἐργασία καὶ τοὺς κόπους μας. «Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. ἀμήν, ναὶ ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ»18.

3. «δεῦτε οἱ τῆς Νηστείας ἀγωνισταί, μισθὸν ἀπολαύσωμεν».

Στὴν παραβολὴ ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελώνα ὑπεσχέθη μισθό-
ἀμοιβή στοὺς ἐργάτες.

Τὰ θέματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ὑπόσχεσι αὐτὴ εἶναι:

- Ὁ Κύριος ὑπόσχεται μισθό. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά. Κι ἄλλοτε ὑποσχέθηκε μισθὸ ὅταν ἔλεγε· «ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς»¹⁹.

Ἄρα ὁ κόπος ὁ πνευματικὸς ἀμείβεται καὶ ἀμείβεται πλούσια.

- Οἱ τάξεις τῶν σωζομένων, κατὰ τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων μας, εἶναι τρεῖς· δοῦλοι – μισθωτοί – υἱοί.

- Ὁ μισθὸς εἶναι κοινός γιὰ ὅλους τοὺς ἐργάτες.

- Θὰ δοθεῖ σὲ κοινὴ ἐπισυναγωγὴ τῶν ἐργατῶν.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ἐν προκειμένῳ αὐτὸ ποὺ γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γιὰ τὶς ψυχὰς τῶν μαρτύρων, οἱ ὅποιοι ἀναμένουν νὰ λάβουν τὸν μισθό. Ὁ Κύριος τοὺς ζητεῖ νὰ περιμένουν μέχρι νὰ δώσουν τὴν μαρτυρία τους καὶ οἱ ἀδελφοί τους, ὥστε ὅλοι μαζί νὰ ἀπολαύσουν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

«Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον· καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτένεσθαι ὡς καὶ αὐτοί»²⁰. Δηλαδή· Καὶ ὅταν τὸ Ἄρνιο ἄνοιξε τὴν πέμπτη σφραγίδα, εἶχε γίνει ἐν τῷ μεταξὺ διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν στὴν γῆ, κατὰ τὸν ὅποιον μαρτύρησαν πολλοί. Καὶ εἶδα κάτω ἀπὸ τὸ οὐράνιο θυσιαστήριον τὶς ψυχὰς ἐκείνων, ποὺ σὲ κάθε ἐποχὴ εἶχαν σφαγεῖ γιὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ τὴν μαρτυρία, τὴν ὁποία παρέλαβαν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν κράτησαν στερεά. Καὶ φώναξαν μὲ μεγάλη φωνὴ καὶ εἶπαν· Ἔως πότε, Κύριε, ποὺ εἶσαι ὁ δεσπότης καὶ κυρίαρχος, ὁ ἅγιος καὶ

ἀληθινός, θὰ μακροθυμεῖς καὶ δὲν θὰ κάνεις κρίσι καὶ δὲν θὰ ζητᾶς ἐκδίκησι καὶ τιμωρία γιὰ τὸ ἀδικοχυμένο αἷμα μας ἀπὸ τοὺς κατοικούντας στὴν γῆ; Καὶ δόθηκε στὸν καθένα τους ἐνδυμασία λευκή, σύμβολο δόξας καὶ μακαριότητος, καὶ τοὺς ἐλέχθη νὰ ἀναπαυθοῦν λίγο χρόνο ἀκόμη, ἕως ὅτου συμπληρωθῆ ὁ ὠρισμένος ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτῶν.

4. «ὅτι πλούσιος ὑπάρχει, ὁ δοτῆρ καὶ ἐλεήμων·
μικρὸν ἐργασάμενοι, κομισώμεθα,
τὸ τῆς ψυχῆς ἔλεος».

Ἐδῶ ἐξαίρεται ἡ πλούσια ἀγάπη τοῦ Ἐπουράνιου Θεοῦ καὶ Πατρός, ἡ ὁποία φανερώνεται ἀπὸ αὐτό, ὅτι «μικρὸν ἐργασάμενοι». Γιὰ κάτι λίγο καὶ ἀσήμαντο ὁ Κύριος μᾶς δίνει ὑπερβολικὰ μεγάλο μισθό, τὸ ἔλεος τῆς ψυχῆς.

Χρειάζεται νὰ διευκρινήσουμε ἓνα ἀκόμη σημαντικὸ θέμα ὅτι μὲ τὴν ἐργασία μας δὲν ἐξαγοράζουμε τίποτα. Ἡ σωτηρία μας εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ καὶ μᾶς δίνεται ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος.

Εἶναι χρήσιμο νὰ δοῦμε τὰ σχετικὰ κείμενα τῆς ἁγίας Γραφῆς·

* «Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι»²¹. Δηλαδή· Καὶ ὅταν ἀκόμη εἴμαστε ἠθικὰ νεκροὶ ἐξαιτίας τῶν παραβάσεων, μᾶς ζωντάνευσε πνευματικὰ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Ἔχετε σωθεῖ μὲ τὴν χάρι καὶ ὄχι μὲ κατορθώματα δικά σας. Καὶ μᾶς ἀνέστησε μαζὶ μὲ τὸν Χριστό καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσουμε μαζὶ του στὰ ἐπουράνια. Καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνύψωσις μας αὐτὴ ἔγινε μὲ τὴν ἔνωσί μας μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Καὶ μᾶς εὐεργέτησε τόσο πολὺ ὁ Θεός, γιὰ νὰ φανερώσει σὲς μελλοντικὲς γενιὲς τὸν ὑπερβολικὸ πλοῦτο τῆς χάριτός του μὲ τὴν ἀγαθότητα, πού

ἐπέδειξε σὲ μᾶς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἶναι πράγματι ὑπερβολικὸς ὁ πλοῦτος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Διότι μὲ χάρι ἔχετε σωθεῖ διὰ μέσου τῆς πίστεως. Καὶ ἢ διὰ τῆς πίστεως σωτηρία σας δὲν προῆλθε ἀπὸ σαῶ· Θεοῦ εἶναι τὸ δῶρο αὐτό. Καὶ δὲν σωθήκατε ἀπὸ ἔργα δικά σας, γιὰ νὰ μὴν ἔχει κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ καυχηθεῖ.

* «Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»²². Δηλαδή· Καὶ συνεπῶς γίνονται ὅλοι δίκαιοι καὶ σώζονται δωρεὰν μὲ τὴν χάρι, τὴν ὁποία ὁ Θεὸς ὡς βασιλέας πανάγαθος δίνει σὲ μᾶς τοὺς κατάδικους. Μᾶς ἀπελευθέρωσε ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία μὲ τὴν ἐξαγορά, τὴν ὁποία μὲ τὸ λύτρο τοῦ αἵματός του ἔκαμε ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

* «Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν»²³. Δηλαδή· Γι' αὐτὸ ἢ σωτηρία καὶ ἢ κληρονομία τῶν ἀγαθῶν δίνεται διὰ μέσου τῆς πίστεως δωρεὰν καὶ κατὰ χάριν καὶ ὄχι ὡς ἀνταμοιβὴ ἔργων τοῦ Νόμου. Ὡστε δὲν ὑπάρχει πλέον κίνδυνος ἔνεκα τῶν ἐξ ἀδυναμίας παραβάσεών μας νὰ καταργηθεῖ ἢ ἐπαγγελία καὶ ἢ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πραγματοποιεῖται αὐτὴ ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως σὲ ὅλους τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ, ὄχι μόνο σ' ἐκείνους ποὺ εἶχαν τὸν νόμο, ἀλλὰ καὶ σ' ἐκείνους, ποὺ ἂν καὶ δὲν εἶχαν τὸν νόμο, μιμήθηκαν τὴν πίστι τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἔγιναν ἔτσι πνευματικὰ παιδιὰ τοῦ Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος εἶναι πατέρας ὅλων μας ὅσοι πιστεύσαμε.

* «Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἢ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον»²⁴. Δηλαδή· Ἐὰν δὲ τὸ ὑπόλοιπον αὐτὸ ἐξέλεξεν ὁ Θεὸς κατὰ χάριν, τότε ἢ ἐκλογή δὲν ἔγινε πλέον δι' ἔργα ἀξιόμισθα. Διότι ἄλλως ἢ χάρις παύει πλέον νὰ εἶναι καὶ στὴν πραγματικότητα χάρις. Ἐὰν ὅμως ἀπὸ τὰ ἔργα τοὺς ἐκεῖνοι ἐξελέγησαν καὶ δικαιώθηκαν, ἢ χάρις δὲν εἶναι πλέον χάρις. Διότι ἀλλοίως τὸ ἀγαθὸ ἔργο παύει πλέον νὰ εἶναι ἄξιον ἀμοιβῆς.

* «Ἐπεφάνη γὰρ ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ σωτήριος πᾶσιν

ἄνθρωποις»²⁵. Διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, πὺ εἶναι σωτήριος γιὰ ὅλους τοὺς ἄνθρωπους.

ΙΔΙΟΜΕΛΟ ΤΗΣ Ε΄ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Θαυμαστή τοῦ Σωτῆρος, ἡ δι' ἡμᾶς φιλόανθρωπος γνώμη· τῶν μελλόντων γὰρ τὴν γνῶσιν, ὡς παρόντων κεκτημένος, τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ Πλουσίου, τὸν βίον ἐστηλίτευσε· τῶν ἑκατέρων οὖν τὸ τέλος ἐνοπτριζόμενοι, τοῦ μὲν φύγωμεν, τὸ ἀπηνῆς καὶ μισάνθρωπον, τοῦ δὲ ζηλώσωμεν, τὸ καρτερὲς καὶ μακρόθυμον, πρὸς τὸ σύν αὐτῷ τοῦ Ἀβραάμ κόλποις, ἐνθαλπόμενοι βοᾶν· Δικαιοκρίτα Κύριε, δόξα σοι.

Δηλαδή· Εἶναι ἀξιοθαύμαστος ὁ φιλόανθρωπος τρόπος ποῦ μᾶς παιδαγωγεῖ ὁ Σωτήρας μας. Κι ἐπειδὴ γνωρίζει καὶ κυβερνάει τὰ μέλλοντα ὡς νὰ ἦταν παρόντα, γι' αὐτὸ καὶ μὲ ἔμφασι τόνισε τὸν τρόπο τῆς ζωῆς καὶ τοῦ Πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου τοῦ φτωχοῦ. Βλέποντας λοιπὸν τώρα κι ἐμεῖς καὶ τῶν δύο αὐτῶν ἀνθρώπων τὴν ζωὴ καὶ τὴν κατάληξι, ἅς ἀποφύγουμε τοῦ Πλουσίου τὴν ἀπονιὰ καὶ τὴν σκληράδα καὶ ἅς ζηλέψουμε τοῦ Λαζάρου τὴν μακροθυμία καὶ τὴν ἀπέραντη ὑπομονή. Ἔτσι μαζὶ μὲ τὸν Λάζαρο, τὸν φτωχὸ μεσ' τοῦ Ἀβραάμ τὴν εὐλογημένη θαλπωρὴ ν' ἀξιοθούμε μιὰ μέρα, νὰ κραυγάσουμε· Κύριε, Ἐσὺ ποῦ δίκαια πάντα κρίνεις, ἅς εἶσαι χιλιοδοξασμένος.

Σύντομα σχόλια στὸ Ἰδιόμελο

Τὸ θέμα αὐτοῦ τοῦ Ἰδιομέλου ἔχει ληφθεῖ ἀπὸ τὴν παραβολὴ τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.

«Ἀνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δὲ τις ὄνοματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ἅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὄρα τὸν

Ἄβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ Ἄβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπε δὲ Ἄβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι· καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δὲ ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει αὐτῷ Ἄβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἄβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται»²⁶.
Δηλαδή· Ἐνας ἄνθρωπος ἦταν πλούσιος, φοροῦσε πολυτελῆ ροῦχα καὶ τὸ τραπέζι του κάθε μέρα ἦταν λαμπρό. Κάποιος φτωχός ὅμως, πρὸς τὸν ἔλεγε Λάζαρο, ἦταν πεσμένος κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ πλουσίου, γεμᾶτος πληγές. Αὐτὸς προσπαθοῦσε νὰ χορτάσει ἀπὸ τὰ ψίχουλα πρὸς τὸ τραπέζι τοῦ πλουσίου. Ἐρχονταν καὶ τὰ σκυλιὰ καὶ τοῦ ἔγλειφαν τὶς πληγές. Πέθανε ὁ φτωχός, καὶ οἱ ἄγγελοι τὸν πῆγαν κοντὰ στὸν Ἄβραάμ. Πέθανε καὶ ὁ πλούσιος καὶ θάφτηκε. Στὸν ἄδη πρὸς ἦταν καὶ βασανιζόταν σήκωσε τὰ μάτια του καὶ εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸν Ἄβραάμ καὶ κοντὰ του τὸ Λάζαρο. Τότε φώναξε ὁ πλούσιος καὶ εἶπε· “πατέρα μου Ἄβραάμ, σπλαχνίσου με καὶ στείλε τὸν Λάζαρο νὰ βρέξει μὲ νερὸ τὴν ἄκρη τοῦ δακτύλου του καὶ νὰ μοῦ δροσίσει τὴν γλῶσσα, γιατί ὑποφέρω μέσα σ' αὐτὴ τὴν φωτιά”. Κι ὁ Ἄβραάμ τοῦ ἀπάντησε· “παιδί μου, θυμήσου ὅτι ἐσὺ ἀπόλαυσες τὴν εὐτυχία στὴν ζωὴ σου, ὅπως κι ὁ Λάζαρος τὴν δυστυχία. Τώρα ὅμως αὐτὸς χαίρεται ἐδῶ, κι ἐσὺ ὑποφέρεις. Κι ἐκτὸς ἀπ' ὅλα αὐτά, ὑπάρχει ἀνάμεσά μας μεγάλο χάσμα, ὥστε αὐτοὶ πρὸς

θέλουν νὰ διαβοῦν ἀπὸ ἐδῶ σ' ἐσᾶς νὰ μὴν μποροῦν, οὔτε οἱ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ περάσουν σ' ἐμᾶς". Εἶπε πάλι ὁ πλούσιος, "τότε σὲ παρακαλῶ, πατέρα, στείλε τον στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου, νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς πέντε ἀδερφοὺς μου, ὥστε νὰ μὴν ἔρθουν κι αὐτοὶ σ' αὐτὸ τὸν τόπο τῶν βασάνων". Ὁ Ἀβραάμ τοῦ λέει: "ἔχουν τὰ λόγια τοῦ Μωυσῆ καὶ τῶν προφητῶν· ἄς ὑπακούσουν σ' αὐτά". Ἐκεῖνος τότε τοῦ εἶπε· «ὄχι, πατέρα μου Ἀβραάμ· ἂν ὅμως κάποιος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς πάει σ' αὐτούς, θὰ μετανοήσουν. Τοῦ εἶπε ὁ Ἀβραάμ· "ἂν δὲν ὑπακοῦνε στὰ λόγια τοῦ Μωυσῆ καὶ τῶν προφητῶν, δὲν θὰ πειστοῦν οὔτε κι ἂν ἀναστηθεῖ κάποιος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς".

1. «Θαυμαστὴ τοῦ Σωτῆρος,
ἢ δι' ἡμᾶς φιλάνθρωπος γνώμη»

Στὸν ὕμνο αὐτὸ ἐξαίρεται καὶ προβάλλεται ἡ «φιλάνθρωπη γνώμη», ἢ ἀγάπη, τὸ ἐνδιαφέρον, ἢ στοργὴ τοῦ Σωτῆρα μας.

Ἐπὶ ἔτι πολλοὶ λόγοι, γιὰ τοὺς ὁποίους αἰσθανόμεθα αὐτὴ τὴν εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν «φιλάνθρωπη γνώμη» τοῦ Δεσπότη, τὴν ὁποία πάντως δὲν δικαιούμαστε, ἐπειδὴ μόνοι ἀπομακρυνθήκαμε ἀπὸ τὴν πατρικὴ οἰκία καὶ ἀποξενωθήκαμε τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ Πατέρα.

Ὡστόσο ὁ Κύριος δὲν ἀναπαύθηκε οὔτε ἀδιαφόρησε γιὰ τὴν πτώσι μας. Μᾶς ἀναζήτησε καὶ μᾶς ἐπανεφέρε μόνο ἀπὸ ἀγάπη καὶ μᾶς εὐεργέτησε τόσο πολὺ ὁ Θεὸς γιὰ νὰ δείξει στοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες τοῦ μέλλοντος βίου τὸν ὑπερβολικὸ πλοῦτο τῆς χάριτός Του μὲ τὴν ἀγαθότητα ποὺ ἐπέδειξε σὲ μᾶς μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, «ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»²⁷ καὶ «ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωποίησε τῷ Χριστῷ»²⁸ δηλαδή, ὅταν ἀκόμη εἴμαστε ἠθικῶς νεκροὶ λόγῳ τῶν παραβάσεων, μᾶς ζωντάνεψε πνευματικὰ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό.

2. «τῶν μελλόντων γὰρ τὴν γνώσιν, ὡς παρόντων κεκτημένος»

Τὸ Ἰδιόμελο ἀναφέρει ὅτι ἡ «φιλάνθρωπη γνώμη» τοῦ

Δεσπότου, φανερώθηκε μὲ τὸ νὰ μᾶς διδάξει τοὺς πνευματικοὺς νόμους, ποὺ ἦσαν γνωστοὶ σ' Αὐτόν κι ἐμεῖς ἀγνοοῦσαμε, ὥστε ἀκούοντάς τους νὰ τοὺς τηρήσουμε καὶ νὰ ἀποφύγουμε τὴν αἰώνια καταδίκη.

Ἰδιαίτερα προσέχουμε, ὅτι ὁ Κύριος γνωρίζει τὰ μέλλοντα ὡς παρόντα. Τοῦτο ἐπειδὴ εἶναι Θεός. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀνώτερος τοῦ χρόνου, δὲν ὑπόκειται στοὺς νόμους τοῦ χρόνου. Δὲν ἔχει παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον. Ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι παρόντα σ' Αὐτόν.

Βεβαίως ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἀληθινὸς καὶ γνήσιος ἄνθρωπος, ἔζησε ἐν χρόνῳ.

Αὐτὴ τὴν ἔννοια μποροῦμε νὰ τὴν δοῦμε στὴν Ἀποκάλυψι, ὅπου τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν γεγονότα ἀναφέρονται ὡς συντελεσμένα μὲ τοὺς προφητικούς ἀορίστους «ἐδόθη» «ἐγένετο» κ.λπ.

Ἐπίσης καὶ στὴν εὐχὴ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς τῆς θείας Λειτουργίας, ἀναφέρεται μεταξύ αὐτῶν ποὺ ἔγιναν καὶ ἡ «Δευτέρα Παρουσία».

Στὴν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας ἐορτάζουμε τοὺς διάφορους σταθμοὺς τῆς ζωῆς τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ Σωτήρα μας (Γέννησι, Βάπτισι, Σταύρωσι) ψάλλοντες «Σήμερον...».

3. «τῶν ἐκατέρων οὖν τὸ τέλος ἐνοπτριζόμενοι, τοῦ μὲν φύγωμεν, τὸ ἀπηνὲς καὶ μισάνθρωπον, τοῦ δὲ ζηλώσωμεν, τὸ καρτερὸς καὶ μακρόθυμον».

Ἴδου λοιπὸν ὅτι μὲ τὴν παραβολὴ αὐτὴ ὁ Κύριος μᾶς δίδαξε τί πρέπει νὰ ἀποφύγουμε καὶ τί πρέπει μὲ ζῆλο νὰ ἐπιδιώξουμε, νὰ κατορθώσουμε.

α. Ἡ ἀγάπη στὸν πλησίον εἶναι ἡ μιὰ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου. Αὐτὴ δὲν τήρησε ὁ πλούσιος. Γι' αὐτὴ ὁμίλησε ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή. Ἦς θυμηθοῦμε τὴν ὠραία αὐτὴ διδασκαλία: «Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω

προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν εἰμι. Καὶ ἔὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζέται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει»²⁹. Δηλαδή· Ὁ ζῆλος σας, μάλιστα, πρέπει νὰ στρέφεται πρὸς τὰ σημαντικώτερα χαρίσματα. Σᾶς δείχνω κι ἕναν πολὺ ἀνώτερο ἀκόμα δρόμο. Ἄν μπορῶ νὰ λαλῶ ὅλες τὶς γλῶσσες τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμα καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους, οἱ λόγοι μου ἀκούονται σὰν ἦχος χάλκινης καμπάνας ἢ σὰν κυμβάλου ἀλαλαγμός. Κι ἂν ἔχω τῆς προφητείας τὸ χάρισμα κι ὅλα κατέχω τὰ μυστήρια κι ὅλη τὴν γνῶσι, κι ἂν ἔχω ἀκόμα ὅλη τὴν πίστη ἔτσι ποὺ νὰ μετακινῶ βουνά, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη, εἶμαι ἕνα τίποτα. Κι ἂν ἀκόμα μοιράσω στοὺς φτωχοὺς ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα, κι ἂν παραδώσω στὴν φωτιὰ τὸ σῶμα μου γιὰ νὰ καεῖ, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη, σὲ τίποτα δὲν μ' ὠφελεῖ. Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει ἔχει μακροθυμία, ἔχει καὶ καλοσύνη· ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει δὲν ζηλοφθονεῖ· ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει δὲν κομπάζει οὔτε ὑπερηφανεύεται, εἶναι εὐπρεπής, δὲν εἶναι ἐγωιστῆς οὔτε εὐερέθιστος· ξεχνάει τὸ κακὸ ποὺ τοῦ ἔχουν κάνει, δὲν χαίρεται γιὰ τὸ στραβὸ ποὺ γίνεται, ἀλλὰ μετέχει στὴν χαρὰ γιὰ τὸ σωστό. Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει, ὅλα τὰ ἀνέχεται· σὲ ὅλα ἐμπιστεύεται, γιὰ ὅλα ἐλπίζει, ὅλα τὰ ὑπομένει.

β. Ἡ ἄλλη ἐντολὴ εἶναι ἡ καρτερία καὶ ἡ μακροθυμία, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἀντοχὴ στοὺς πειρασμούς, στὶς δοκιμασίες, στὶς στερήσεις, στὶς ἀσθένειες. Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος συνιστᾷ·

Λάβετε, ἀδελφοί μου, ὡς παράδειγμα κακοπαθήσεως καὶ ὑπομονῆς τοὺς προφῆτες, οἱ ὅποιοι ἐλάλησαν ἐξ ὀνόματος τοῦ Κυρίου. «Ὑπόδειγμα λάβετε ἀδελφοί μου, τῆς μακροθυμίας καὶ

τῆς κακοπαθείας τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου»³⁰.

Μακάριος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ὑπομένει πειρασμό. Ἄλλο βιβλικὸ παράδειγμα ὑπομονῆς καὶ καρτερίας εἶναι ὁ πολυάθλος Ἰώβ. Κορυφαῖο ὅμως, ὁ Κύριος «ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως»³¹. Δηλαδή· Αὐτὸς ἐνῶ τὸν περιέπαιζαν καὶ τὸν ὕβριζαν δὲν ἀνταπέδιδε τίς ὕβρεις, ἀλλὰ ἀνέθετε τὸν ἑαυτό του στὸν Θεό, πὺ πάντοτε κάνει δικαία κρίσι. Γιὰ τὴν μακροθυμία στοὺς πειρασμούς τοῦ Κυρίου, προφήτευσε ὁ προφήτης Ἡσαΐας «ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη»³².

Γι' αὐτὸ καὶ κατὰ τὸν Ὅρθρο τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, στὸν ὁποῖο διαβάζονται τὰ 12 Εὐαγγέλια, πὺ ἐξιστοροῦν τὰ Ἄχραντα Πάθη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ψάλλουμε «Δόξα τῇ Μακροθυμίᾳ σου, Κύριε, δόξα σοι».

4. «πρὸς τὸ σύν αὐτῷ τοῦ Ἀβραάμ κόλποις, ἐνθαλπόμενοι βοᾶν· Δικαιοκρίτα Κύριε, δόξα σοι».

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑπομονῆς μας καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα μας θὰ εἶναι κι ἐμεῖς νὰ εὐρεθοῦμε μαζὶ μὲ τὸν Λάζαρο στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἀβραάμ, ὅπου ἀναπαυόμενοι κι ἀπολαμβάνοντες τὴν στοργὴ καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ θὰ βοῶμεν πρὸς Αὐτόν·

«Νὰ εἶσαι δοξασμένος δίκαιε κριτὰ Κύριέ μας,
Λυτρωτὰ μας, Διδάσκαλέ μας καὶ Σωτῆρα μας».

Γ΄

Ἡ Προσευχή μας

Ὁ πιστὸς μὲ τὴν προσευχὴ του ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Ἐπουράνιο Πατέρα Του, «ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ».

Μελετώντας τὴν Ἁγία Γραφή μαθαίνουμε·

Α΄. Μὲ ποιό τρόπο ἀπαντᾷ ὁ Θεὸς στὶς προσευχὲς μας.

Β΄. Ποιὰ γεγονότα συνέβησαν τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς.

Γ΄. Καταστάσεις πρὸς ἀντιμετωπίζουμε μὲ τὴν προσευχὴ.

Δ΄. Ὅτι πρέπει νὰ προσευχόμεσθε μὲ παρρησία «ἐνώπιον πάντων», νὰ μὴν κρύβουμε ὅτι εἴμαστε πιστοί.

Ε΄. Τοὺς τόπους καὶ τοὺς τρόπους τῆς προσευχῆς.

ΣΤ΄. Ποιὰ εἶναι ἡ ὑποδειγματικὴ προσευχή.

Α΄. ΠΩΣ Ο ΘΕΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΑΣ

Ο ἄνθρωπος προσευχόμενος παρακαλεῖ τὸν Θεὸ Πατέρα γιὰ διάφορα θέματα. Ὁ Θεὸς ἀπαντᾷ στὴν προσευχή μας μὲ τρεῖς τρόπους.

Ἄς μελετήσουμε αὐτοὺς τοὺς τρόπους.

1. Περιπτώσεις πὸν ὁ Θεὸς ἀπάντησε «ΝΑΙ».

α΄. Ὃταν ὁ Πέτρος καταποντιζόνταν καὶ φώναξε στὸν Κύριο «Κύριε, σῶσέ με»¹, ὁ Κύριος ἔσπευσε καὶ ἔσωσε τὸν Πέτρο ἀπὸ τὸν πνιγμό.

β΄. Ὃταν ἓνας λεπρὸς ἀπελπισμένος ζήτησε ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ τὸν καθαρῖσει. «Κύριε, ἂν θέλεις, μπορεῖς νὰ μὲ καθαρῖσεις»· ὁ Κύριος ἀμέσως τὸν καθάρῖσε ἀπὸ τὴν λέπρα «θέλω, καθαρῖσθητι, καὶ εὐθέως ἔκαθαρῖσθη»².

γ΄. Ὃταν ἓνας ἀπελπισμένος πατέρας παρακάλεσε τὸν Κύριο· «ἄλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεῖς ἐφ' ἡμᾶς»· ὁ Κύριος τὸν ρώτησε· «εἰ δύνασαι πιστεῦσαι πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι»³, ὑποδεικνύοντάς του, ὅτι ὅταν πιστεύεις, μπορεῖς νὰ κατορθώσεις τὰ πάντα.

δ΄. Ὃταν ἓνας ταλαιπωρημένος πατέρας παρακάλεσε τὸν Κύριο· «Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν»⁴· ὁ Κύριος ἐκπλήρωσε τὸ αἴτημά του.

ε΄. Ὃταν οἱ Σαμαρεῖτες μετὰ ἀπ' ὅσα τοὺς εἶπε ἡ γυναῖκα «παρεκάλουν αὐτὸν νὰ μείνη παρ' αὐτοῖς»⁵· ὁ Κύριος ἔμεινε ἐκεῖ δύο ἡμέρες.

στ΄. Ὃταν ἡ προφήτιδα Ἄννα προσευχόταν στὸν Κύριο καὶ ἔλεγε «Ἄδωναΐ Κύριε Ἐλωὲ Σαβαώθ, ἂν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψης ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου καὶ μνησθῆς μου καὶ δῶς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρῶν, καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου»⁶· ὁ Κύριος τῆς ἔδωσε τὸν Σαμουήλ. Δηλαδή· Κύριε, Κύριε καὶ Θεὲ τῶν Δυνάμεων ἂν προσέξεις μὲ εὐμένεια στὴν ταπείνωσι καὶ θλίψι τῆς δούλης σου καὶ μὲ ἐνθυμηθεῖς καὶ μοῦ χάρισεις υἱό, θὰ σοῦ

τὸν ἀφιερῶσω, γιὰ νὰ διακονεῖ ἐνώπιόν σου.

ζ'. Ὅταν τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως οἱ μαθητές, ποὺ ἐπορεύοντο πρὸς Ἐμμαοὺς «παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν»· ὁ Κύριος «εἰσηλθε τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς»⁷.

η'. Ὅταν οἱ Γαδαρηνοὶ μετὰ τὴν θεραπεία τοῦ δαιμονισμένου «Τὸν παρεκάλεσαν ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτούς»⁸, ὁ Κύριος ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν χώρα τους.

Συμπέρασμα· Ὁ Κύριος λέει «ΝΑΙ» στὴν προσευχή σου ὅταν·
ὕ Τοῦ ζητᾶς νὰ σὲ σώσει.

ὕ Προσεύχεσαι γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ παιδιοῦ σου, τῶν οἰκείων σου ἢ τῶν ἀδελφῶν σου.

ὕ Τὸν παρακαλεῖς νὰ σὲ καθαρίσει πνευματικά.

ὕ Ἀποζητεῖς τὴν παρουσία Του.

ὕ Τοῦ ζητᾶς νὰ σοῦ δώσει γιὰ νὰ Τοῦ τὸ προσφέρεις στὸ ἔργο Του.

ὕ Τὸν καλεῖς κοντά σου.

2. Περιπτώσεις ποὺ ὁ Θεὸς ἀπάντησε «ΟΧΙ».

Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν τὸ αἶτημα εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ θέλημά Του.

Εἶπε «ΟΧΙ»·

α'. Στὴν μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, ποὺ Τοῦ ζήτησε νὰ καθίσουν οἱ υἱοὶ τῆς στα δεξιά Του καὶ στα ἀριστερά Του. Δὲν ἱκανοποίησε τὴν φιλοδοξία τῆς⁹.

β'. Στοὺς Μαθητές Του, ὅταν Τοῦ εἶπαν, «ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους»¹⁰, διῶξε τοὺς ὄχλους, ὁ Κύριος εἶπε, ὅτι οἱ ὄχλοι θὰ μείνουν ἐδῶ. Ἐγὼ θὰ κάμω τὸ θαῦμα καὶ σεῖς θὰ τοὺς ὑπηρετήσετε.

γ'. Στοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους, ὅταν Τοῦ ζήτησαν νὰ κάνει θαῦμα γιὰ νὰ πιστέψουν σ' Αὐτόν, «διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν», (δάσκαλε θέλουμε νὰ δοῦμε θαῦμα ἀπὸ σένα), ὁ Κύριος ἀρνήθηκε καὶ εἶπε «γενεὰ πονηρά, δὲν θὰ σοῦ δοθεῖ σημεῖον»¹¹.

δ'. Στὸν Γαδαρηνό, ὅταν Τὸν παρεκάλεσε νὰ Τὸν ἀκολουθήσει γιὰ νὰ μένει μαζί Του, τοῦ ἀρνήθηκε καὶ εἶπε «πήγαινε», «Πορεύθητι καὶ διηγοῦ»¹². Σοῦ ἀναθέτω ἄλλη

ἀποστολή.

ε΄. Στους Μαθητές Του κατὰ τὴν Μεταμόρφωσι, ὅταν τοῦ εἶπαν καλὸ εἶναι νὰ μείνουμε ἐδῶ, δὲν δέχθηκε, ἀλλὰ τοὺς κατέβασε ἀπὸ τὸ ὄρος, σὰν νὰ ἔλεγε κατεβεῖτε στὸν κόσμον. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἔργο¹³.

στ΄. Σὲ τρεῖς μαθητὲς Του, ποὺ ζήτησαν «Ἐπίτρεψέ μου πρῶτα», εἶπε ἀφήστε τα ὅλα, καὶ ἀκολουθήστε με ἀμέσως.

Ὁ πρῶτος τοῦ ζήτησε νὰ τὸν ἀκολουθήσει γιὰ νὰ βουλευτεῖ στὴν ζωὴ του¹⁴.

Ὁ δεῦτερος τοῦ ζήτησε πρῶτα νὰ πάει νὰ θάψει τὸν πατέρα του¹⁵.

Ὁ τρίτος ν' ἀποχαιρετήσῃ τοὺς δικούς του¹⁶.

Οἱ Ναοὶ εἶναι γεμᾶτοι ἀπὸ πιστοὺς μὲ μοιρασμένες καρδιές.

Ἀπ' αὐτὸ συμπεραίνεται ὅτι ὁ Κύριος ζητεῖ τέλεια αὐταπάρνησι.

ζ΄. Στὸν Πέτρο, ποὺ τοῦ συνέστησε νὰ ἀποφύγει τὸν θάνατον στὸ Σταυρὸ καὶ τοῦ εἶπε· Κύριε, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ τοῦτο σ' Ἐσένα. «Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο» ὁ Κύριος ἀρνήθηκε τὴν προτροπὴν του καὶ τοῦ εἶπε μὲ αὐστηρότητα, φύγε ἀπὸ τὸν δρόμον μου «ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ»¹⁷.

η΄. Στὸν ἀπόστολον Παῦλον, ὅταν τὸν παρακάλεσε νὰ τοῦ πάρῃ τὸν σκόλοπον, εἶπε· «ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου»¹⁸. Δηλαδὴ ἀρκέσου στὴν χάριν ποὺ σοῦ δίνω γιὰ νὰ σὲ ἐνισχύσω.

Συμπέρασμα· Ὁ Κύριος λέγει «ΟΧΙ»·

- * στὶς κοσμικὰς δόξας,
- * στὴν ἀποξένωσιν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον,
- * στὴν ἡρώδειον περιέργειαν,
- * στὸν πνευματικὸ ἀναχωρητισμὸν,
- * στὴν ἐκκλησιαστικὴν νωχελικότητα,
- * νὰ ἔχει τὴν δεύτην θέσιν στὴν ζωὴν μας,
- * στὸν χριστιανισμὸν χωρὶς σταυρόν.

3. Περιπτώσεις ποὺ ὁ Θεὸς ἀπήντησε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» καὶ ποὺ σημαίνει, ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη γιὰ περισσότερη ὠρίμανσιν.

α΄. Εἶπε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» στὸν ὀρμητικὸν Πέτρον, ποὺ τοῦ ζήτησε

ἄκαιρα τὸ μαρτύριο.

«Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἄπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις! ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς»¹⁹. Δηλαδή· Λέγει σ' Αὐτὸν ὁ Σίμων Πέτρος· “Κύριε, ποῦ πηγαίνεις;” Τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἰησοῦς· “ὅπου ἐγὼ πηγαίνω, σὺ δὲν μπορεῖς τώρα νὰ με ἀκολουθήσεις. Ὑστερα δέ, ἀφοῦ τελειώσεις τὴν ἀποστολή σου, θὰ με ἀκολουθήσης”. Τοῦ λέγει ὁ Πέτρος· “Κύριε, γιατί δὲν μπορῶ τώρα νὰ σὲ ἀκολουθήσω; Εἶμαι ἕτοιμος καὶ τὴν μεγαλύτερη θυσία νὰ προσφέρω καὶ τὴν ζωὴ μου νὰ θυσιάσω πρὸς χάριν σου, ἐὰν ἔτσι δὲν θὰ χωρισθῶ ποτὲ ἀπὸ σέ”. Τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἰησοῦς· “τὴν ζωὴ σου θὰ θυσιάσεις πρὸς χάριν μου! Σὲ διαβεβαιώνω ὅτι αὐτὴ τὴν νύκτα δὲν θὰ λαλήσει ὁ πετεινός, μέχρις ὅτου με ἀπαρνηθεῖς τρεῖς φορές”.

Ὁ Κύριος σταυρώθηκε. Ὁ Πέτρος συνέχισε τὴν ἀποστολή του καὶ ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα σταυρώθηκε κι αὐτός.

«Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι»²⁰. Παιδιά μου, ἀγαπημένα μου παιδιά, λίγο ἀκόμη θὰ εἶμαι μαζί σας. Καὶ ὅπως εἶπα στοὺς Ἰουδαίους, ἐκεῖ πού πηγαίνω ἐγὼ, δὲν μπορεῖτε σεῖς νὰ ἔλθετε, τὸ ἴδιο λέγω καὶ σὲ σᾶς τώρα, ὅτι δηλαδή θὰ με ἀναζητήσετε, ἀλλὰ δὲν θὰ με εὔρετε, διότι ἐγὼ θὰ εἶμαι στοὺς οὐρανοὺς, ἐνῶ σεῖς θὰ βρῖσκεσθε γιὰ ἀρκετὸ ἀκόμη χρονικὸ διάστημα στὴν γῆ, γιὰ νὰ κηρύξετε ὡς ἀπόστολοί μου τὴν σωτηρία στοὺς ἀνθρώπους.

β'. Εἶπε στὸν Συμεών «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» με ζωὴ ἀγιότητος «καὶ ἦν κεχηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου»²¹.

γ'. Εἶπε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» στὸν Μωϋσῆ. Ἀπὸ τότε πού νόμιζε, ὅτι οἱ ἀδελφοί του θὰ τὸν ἐδέχοντο ὡς ἀρχηγό, μέχρι τότε πού τοῦ ἀνέθεσε ὁ Θεὸς τὴν ἀρχηγία, πέρασαν 40 χρόνια²².

δ'. Εἶπε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» στὸν Κορνήλιο· στίς προσευχὲς τοῦ Κορνηλίου μέχρι νὰ στείλει τὸν Πέτρο, ἀφοῦ πρῶτα τὸν προετοίμασε²³.

ε'. Εἶπε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» στὸν Ἰώβ. Τοῦ συνέστησε τὴν ἀνάγκη «μὴ ἀθυμῆσης ἐλεγχόμενος ἀπὸ τὸν Κύριο»²⁴.

Ὁ Ἰώβ μέσα ἀπὸ τίς δοκιμασίες του προσευχόταν· «Μακάριος δὲ ἄνθρωπος, ὃν ἤλεγξεν ὁ Κύριος, νοθεύματα δὲ Παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου· αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν· ἔπαισε, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἴσαντο»²⁵. Δηλαδή· Ἰδοὺ μακάριος ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖο ἐλέγχει ὁ Κύριος. Γι' αὐτὸ μὴ καταφρονήσεις τὴν παιδαγωγία τοῦ Παντοδυνάμου, διότι αὐτὸς πληγώνει καὶ ἐπιδένει, καὶ τὰ χέρια Του ἰατρεύουν.

στ'. Ξανάπε «ΠΕΡΙΜΕΝΕ» στὸν Δαβίδ, ὅταν ὁμολόγησε, ὅτι ἀτόνησε κρᾶζοντας, ὅτι ὁ λάρυγγάς του ξεράθηκε καὶ τὰ μάτια του ἀπέκαμαν περιμένοντας τὸν Θεό Του²⁶.

Ὁ Δαβίδ δηλώνει ὅτι παρὰ ταῦτα ἀνέμεινα (ἐγὼ καὶ οἱ προσευχὲς μου) μὲ ὑπομονὴ τὸν Κύριο καὶ ἔδωκε προσοχὴ σὲ μένα καὶ ἄκουσε τῆς κραυγῆς μου. «Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου»²⁷.

Συμπέρασμα· Κάθε ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπάντησις ἀγάπης.

Β΄. ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ ΤΗΝ ΩΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Συμβαίνει νὰ λέμε· τοῦ συνέβη ἐνῶ κολουμποῦσε· τοῦ συνέβη ἐνῶ ἐργαζόταν· τοῦ συνέβη ἐνῶ βιάδιζε. Ἡ Ἀγία Γραφή ἀναφέρει γεγονότα, τὰ ὅποια συνέβησαν κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς, ὅπως·

«Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον»¹.

Θὰ μελετήσουμε ὠρισμένα περιστατικά.

Ι «Ἦσαν δὲ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ ἐπικαλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος, λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς»². Δηλαδή· Ἦσαν δὲ στὴν Ἀντιόχεια, μέλη τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, μερικοὶ προφῆτες καὶ διδάσκαλοι καὶ ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Συμεὼν, πὺ ἐλέγετο καὶ Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος καὶ ὁ Μαναὴν, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνατραφεῖ μαζὶ μὲ τὸν τετράρχη Ἡρώδη καὶ ὁ Σαῦλος. Ἐνῶ δὲ αὐτοὶ πρόσφεραν τὴν λατρεία τους πρὸς τὸν Κύριο καὶ ἐνήστευαν, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο· «Ξεχωρίστε μου ἀμέσως τὸν Βαρνάβα καὶ τὸν Σαῦλο γιὰ τὸ ἔργο, γιὰ τὸ ὅποιο ἐγὼ τοὺς ἔχω προσκαλέσει.

Συμπέρασμα· Τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς θὰ σοῦ μιλήσει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ἡ προσευχή τῆς Ἐκκλησίας.

Ι «Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρησίας»⁴.

Συμπέρασμα· Μὲ τὴν προσευχή θὰ διαλυθοῦν οἱ δυσκολίες.

Ι «Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ ἀναφέρει αὐτούς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν»⁵.

Συμπέρασμα· Κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς ἔχουμε ἀποκάλυψι τοῦ Κυρίου καὶ κοινωνία μὲ τὸν Θεό.

Ι «Καὶ ἔτι ἐμοῦ λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Γαβριήλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὀράσει ἐν τῇ ἀρχῇ, πετόμενος καὶ ἤψατό μου ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἐσπερινῆς. καὶ συνέτισέ με καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ καὶ εἶπε· Δανιήλ, νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σε σύνεσιν· ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθε λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ· καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου»⁶. Δηλαδή· Ἐνῶ ἐπίσης ἐγὼ συνέχιζα ἀκόμη νὰ ὀμιλῶ πρὸς τὸν Θεὸ προσευχόμενος, ἰδοὺ! ὁ ἄνδρας Γαβριήλ, τὸν ὁποῖον εἶδα ἀρχικῶς στὴν προηγούμενη ὄρασι, κατέβηκε πρὸς ἐμένα μὲ γρήγορο πέταγμα καὶ μὲ ἄγγισε κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐσπερινῆς θυσίας. Μοῦ διάνοιξε τὸν νοῦ, μὲ φώτισε καὶ μοῦ ἔδωσε σύνεσι καὶ σοφία, μίλησε δὲ μαζί μου καὶ μοῦ εἶπε· «Δανιήλ, τώρα ἦλθα νὰ σὲ διαφωτίσω, νὰ σὲ διδάξω σοφία καὶ νὰ σοῦ δώσω σύνεσι. Στὴν ἀρχὴ τῆς παρακλήσεως καὶ τῆς ἰκεσίας σου δόθηκε διαταγὴ ἀπὸ τὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ (πρὸς τοὺς ἀγγέλους), καὶ ἐγὼ ἦλθα νὰ σοῦ δώσω ἀπάντησι σὲ ὅσα ζητοῦσες ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ νὰ σοῦ προεῖπω ὅσα θὰ γίνουν στὸ μέλλον· διότι σὺ εἶσαι ἄνθρωπος ἰδιαίτερος ἀγαπητός (ἐκλεκτός) τοῦ Θεοῦ, μὲ εὐγενεῖς πόθους καὶ ἀγαθὲς ἐπιθυμίες. Πρόσεξε λοιπόν, ἐννόησε τὸ βαθὺ νόημα τοῦ λόγου τὸν ὁποῖο θὰ σοῦ πῶ, καὶ κατανόησε ἀκριβῶς τὸ περιεχόμενο τῆς ὀράσεως πὺ θὰ σοῦ ἀποκαλύψω αἰνιγματωδῶς. Ἐβδομήντα ἑβδομάδες ἐτῶν (490 ἔτη) ἔχουν καθορισθῆ σχετικὰ μὲ τὸν λαόν σου».

Συμπέρασμα· Ὅταν προσεύχεσαι καὶ εὐρίσκεσαι σὲ ἀγωνία θὰ λάβεις τὴν ἀπαραίτητη σύνεσι.

Ι Ὅταν ὁ Κύριος προσευχόταν στὴν Γεθσημανῆ⁷ «ᾧφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν»⁸.

Συμπέρασμα· Θὰ σοῦ δοθεῖ «ἄγγελος ἐνισχυτής» στὴν ἀγωνία σου.

Ι «Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν»⁹.

Συμπέρασμα· Τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς θὰ ἀνοιχθοῦν οἱ πνευματικοὶ οὐρανοί.

Ι «Ἄνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην ... καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε σὺ μὴ κοίνου»¹⁰. Δηλαδή· Ἄνέβηκε ὁ Πέτρος στὴν ταράτσα κατὰ τὶς δώδεκα τὸ μεσημέρι, γιὰ νὰ προσευχηθεῖ. Καὶ γιὰ δεύτερη φορὰ ἦλθε φωνὴ πρὸς αὐτόν· «αὐτὰ πού ὁ Θεὸς ἔχει κάμνει πλέον καθαρὰ, σὺ μὴ τὰ θεωρεῖς μολυσμένα καὶ ἀκάθαρτα.

Συμπέρασμα· Στὴν προσευχὴ θὰ ἀνακαλύψεις τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀδελφότητα σου, ὅτι δηλαδή ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί σου καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀφήνεις νὰ σὲ ἀπομακρύνουν ἀπ' αὐτοὺς διακρίσεις καὶ διαιρέσεις.

Γ'. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ὁ Κύριος θεράπευσε ἓνα λεπρὸ καὶ ἓνα παραλυτικὸ. Καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ θαύματα ἡ φήμη του διαδιδόταν καὶ κυκλοφοροῦσε ἀκόμη περισσότερο καὶ πλήθη λαοῦ μαζεύονταν ἀπὸ διάφορα μέρη γιὰ νὰ ἀκούουν τὴν διδασκαλία Του καὶ νὰ θεραπεύονται ἀπὸ τὶς ἀσθενειές τους. Τότε αὐτὸς ἔφευγε σὲ ἐρημικοὺς τόπους καὶ προσευχόταν. Αὐτὰ διαβάζουμε στὸ Εὐαγγέλιο· «Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος»¹.

Ἡ Γραφή μᾶς ὑποδεικνύει σὲ ποιὲς περιπτώσεις τῆς ζωῆς μας πρέπει νὰ ὑποχωροῦμε καὶ νὰ προσευχόμαστε.

Ὁ Ὅταν αὐξάνουν ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ φήμη σου, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τ' ἀνθρώπινα χειροκροτήματα καὶ νὰ προσεύχῃσαι γιὰ τὸ «ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι»². Παράδειγμα ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος καὶ Βαπτιστής.

Ὁ Ὅ Κύριος δίδαξε· Ὅταν ἡ ἔντασις καὶ ἡ βία μεγαλώνουν γύρω σου, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν ἀντιπαλότητα καὶ νὰ

προσεύχεσαι γιὰ τὸ «μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί»³.

Ὁ Ὅταν «εὐτυχοῦν τὰ χωράφια σου» ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνη ἀφθονία καὶ νὰ προσεύχεσαι γιὰ τὸ μακαρισμὸ τοῦ νὰ δίνεις παρὰ νὰ λαμβάνεις «μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν»⁴.

Ὁ Ὅταν ἡ ἀσθένεια καὶ ὁ πόνος ἀυλακώνει τὸ κορμί σου, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες εὐχὲς γιὰ «περαστικά» καὶ νὰ προσεύχεσαι, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὸν Κύριο, μὲ τοὺς λόγους «ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν»⁵ πὺ σημαίνει· καὶ ἐὰν ζοῦμε καὶ ἐὰν ἀποθνήσκουμε ἀνήκουμε στὸν Κύριο.

Ὁ Ὅ ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Φιλιππησίους· «Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐγὼ εὐψυχῶ γνοῦς τὰ περὶ ὑμῶν· οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον»⁶. Δηλαδή· Ἐχοντας ὅμως πεποίθησι στὸν Κύριο ἐλπίζω, ὅτι σύντομα θὰ στείλω σὲ σᾶς τὸν Τιμόθεο, γιὰ νὰ χαρῶ κι ἐγὼ καὶ εὐφρανθῶ, ὅταν μὲ τὴν ἐπιστροφή του μοῦ δώσει καλὲς πληροφορίες γιὰ σᾶς. Σᾶς στέλλω δὲ τὸν Τιμόθεο, διότι δὲν ἔχω κανέναν ἄλλο, πὺ νὰ ἔχει τὴν αὐτὴ μὲ ἐμένα ἀγάπη, τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὰ αὐτὰ φρονήματα, ὁ ὁποῖος θὰ φροντίσει εἰλικρινῶς καὶ ἀνιδιοτελῶς γιὰ τὰ ζητήματά σας. Διότι ὅλοι κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ζητοῦν καὶ ἐπιδιώκουν μὲ ἰδιοτέλεια τὰ συμφέροντά τους, τὶς ἀνέσεις καὶ ἀναπαύσεις τους, καὶ ὄχι αὐτὰ πὺ θέλει ὁ Χριστός. Τὴν δοκιμασμένη ἄλλωστε εἰλικρίνεια καὶ ἀφοσίωσι στὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀρετὴ του τὴν γνωρίζετε, διότι μέχρι σήμερα ἔχει συνεργασθεῖ μαζί μου στὸ ἔργο τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τέτοια προθυμία καὶ ὑπακοή, σὰν τὸ ἀγαπητὸ παιδί μὲ τὸν στοργικὸ πατέρα του.

Ὅταν οἱ γενιὲς περιχαρακωμένες ἀλληλοχτυπιοῦνται, ἐσὺ ὁ γονιὸς ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν ἡλικιακὴ διεκδίκησι καὶ νὰ προσεύχεσαι, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοί».

Ὁ Ὅταν ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιθωριοποίησις σὲ πληγώνει, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸ ζηλωτισμὸ καὶ νὰ προσεύχῃσαι γιὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀδελφότητα⁷.

Ὁ Ὅταν τὰ πάμπολλα ἀνθρώπινα «γιατί» σὲ πνίγουν, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν ἄσκεπτη προπέτεια καὶ νὰ προσεύχῃσαι, ὅπως ὁ Κύριος εἶπε στὸν ἀπόστολο Πέτρο τό· «γνώση δὲ μετὰ ταῦτα»⁸.

Ὁ Ὅταν ὅλα γύρω σου γίνονται ἀδυσώπητα «ὄχι καὶ ἀδύνατον», ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὸν λαβύρινθο τῆς ἀπιστίας καὶ νὰ προσεύχῃσαι γιὰ τό «παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι»⁹.

Παράδειγμα ὁ Ἀβραὰμ ὁ ὁποῖος καίτοι λόγῳ τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του δὲν εἶχε καμμιά ἐλπίδα κατὰ τὸ ἀνθρώπινο νὰ ἀποκτήσῃ παιδί, ἐν τούτοις ἠλπίσε στὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ καὶ πίστεψε στὸ ὅτι θὰ γινόταν «πατέρας πολλῶν ἐθνῶν», σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε ὅτι οἱ ἀπογονοί σου θὰ εἶναι πολυάριθμοι ὡσὰν τὴν ἄμμο καὶ λαμπροὶ ὡσὰν τὰ ἀστέρια. «Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου»¹⁰.

Ὁ Ὅταν ὁ σκόλοπας μαστιγώνει ἀσταμάτητα τὴν ζωὴ σου, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ἀπελπισία καὶ νὰ προσεύχῃσαι γιὰ νὰ λάβῃς ἐνίσχυσι ἀπὸ Ἐκεῖνον ποὺ διαβεβαίωσε τὸν ἀπόστολο Παῦλο τό «ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου»¹¹.

Ὁ Ὅταν ἡ ἀνθρώπινη ἐγκατάλειψις σ' ἔχει τυλίξει, ἐσὺ ν' ἀποσύρῃσαι ἀπὸ τὴν παγίδα τῆς γήϊνης μοναξιᾶς καὶ νὰ προσεύχῃσαι ἐπειδὴ «ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη»¹². Νὰ παρηγορεῖσαι διότι καὶ ὁ Κύριος «ὀψίας δὲ γενομένης ἦν ἐκεῖ»¹³.

«Ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα».

Δ΄. ΝΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΜΕ ΠΑΡΡΗΣΙΑ «ΕΝΩΠΙΟΝ ΠΑΝΤΩΝ»¹

Τὸ 27ο κεφάλαιο τῶν Πράξεων εἶναι ἓνα συγκλονιστικὸ κεφάλαιο. Ἡ τριανδρία Παῦλος, Λουκᾶς καὶ Ἀρίσταρχος, ταξιδεύουν γιὰ τὴν Ρώμη μ' ἓνα φορητὸ πλοῖο τῆς ἐποχῆς. Διηγεῖται ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, ὅτι «ἤμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσται ἐβδομήκοντα ἕξ»².

Ὁ Παῦλος αἰχμάλωτος πῆγαινε νὰ δικασθεῖ ἀπὸ τὸν Νέρωνα. Ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Ἀρίσταρχος τὸν συνώδευαν. Ναυάγησαν καὶ ναυαγοὶ βγήκαν στὴν Μελίτη.

Κι ὅταν ἦλθε ἡ στιγμή τῆς μαρτυρίας ὁ ἀπόστολος Παῦλος «λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν»³. Ὁ Παῦλος αἰχμάλωτος, ναυαγὸς ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους μὲ ἐχθρική διάθεσι ἀπέναντί του καὶ μὲ καμμιὰ πνευματικὴ καλλιέργεια δὲν συνεστάλη, δὲν ντράπηκε νὰ προσευχηθεῖ δημοσίως, νὰ δείξει ὅτι εἶναι πιστὸς καὶ νὰ ἐπιτελέσει τὰ πνευματικὰ καθήκοντά του.

Ἄς δοῦμε ὠρισμένες περιπτώσεις, ὅπου ἡ μαρτυρία τῆς πίστεως καὶ τῆς σωτηρίας πρέπει νὰ δίδεται «ἐνώπιον πάντων» καὶ νὰ μὴ κρύβεται.

ἢ Ἡ αἰμορροοῦσα⁴ κρυμμένη, δειλή, συγκλονισμένη, προσπαθεῖ νὰ κρύψει αὐτὸ ποὺ τῆς ἔγινε. Ἡ δημοσιοποίησις τὴν ἐνοχλεῖ, τὴν τρομάζει, τὴν γεμίζει ντροπή. Ὅμως ὁ Κύριος ἐπιμένει. Κι ἐκείνη βγαίνει τελικῶς στὸ προσκήνιο καὶ δίνει τὴν μαρτυρία τῆς θαυμαστῆς ἀλλαγῆς.

Ἡ δημόσια μαρτυρία ἐνώπιον πάντων ὀφείλεται.

ἢ Τὸ λάθος τοῦ Γαδαρηνοῦ·

Ὁ Κύριος θεράπευσε ἓνα δαιμονισμένο καὶ τὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δαιμόνια. Ὁ θεραπευθεὶς παρακάλεσε νὰ τὸν ἀφήσει νὰ μείνει κοντὰ Του καὶ ὁ Κύριος «οὐκ ἀφήκεν αὐτόν», ἀλλὰ λέγει αὐτῷ «ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος πεποίηκε»⁵.

Ὁ Κύριος ἔκρινε, ὅτι ὁ θεραπευθεὶς Γαδαρηνὸς ἔπρεπε νὰ μείνει κοντὰ στοὺς οἰκείους του, γιὰ νὰ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι τὴν θαυμαστὴ μεταβολή του.

ἢ Τὸ λάθος τοῦ Νικοδήμου.

Τρεῖς φορές ἀναφέρει ἡ Καινὴ Διαθήκη τὸν Νικόδημο καὶ τὶς τρεῖς φορές μὲ τὸν χαρακτηρισμό, ὅτι ἦταν ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐπισκεπτόταν τὸν Κύριο τὴν νύκτα. Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου τονίζει αὐτὴ τὴν συμπεριφορά.

α. «Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτός»⁶.

β. Στὴν συζήτησι μὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους περὶ τοῦ Ἰησοῦ «λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτός πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν»⁷.

γ. Στὸν ἐνταφιασμό· «ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτός τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν»⁸.

Ἐφοβεῖτο, ἄραγε γι' αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ καυχᾶται; Δειλίαζε γι' αὐτὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ τολμήσει; Μᾶς ἐνισχύει σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτηματικὰ τὸ σχόλιο τοῦ Κυρίου σ' αὐτόν. «Νικόδημε ἦ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς»⁹. Ἦταν σὰν νὰ τοῦ ἔλεγε, Νικόδημε στάσου «ἐνώπιον πάντων», μὴ κρύβεσαι.

ἢ Ἡ πρόκλησις τοῦ Δανιήλ.

Ἀπὸ τὸ 5^ο κεφάλαιο στίχοι 1-28 τοῦ βιβλίου τοῦ Προφήτου Δανιήλ ἐξάγεται τὸ μήνυμα, ὅτι ἡ πίστις στὸν Θεὸ δὲν εἶναι κάτι γιὰ νὰ ντρέπεσαι, ἀλλὰ γιὰ νὰ καυχᾶσαι ἐν Κυρίῳ κατὰ τὸ «Ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω»¹⁰.

ἢ Τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Ματθαίου.

«Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην Λευῖς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι»¹¹.

Δηλαδή· Καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶδε τὸν τελώνη Λευῖν νὰ κάθεται στὸ γραφεῖο εἰσπράξεως

φόρων, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἀκολούθησέ με ὡς πιστὸς καὶ παντοτεινὸς μαθητῆς μου. Καὶ ἐκεῖνος τ' ἄφησε ὅλα, σηκώθηκε ἀμέσως καὶ τὸν ἀκολούθησε. Καὶ ἔκαμε τότε ὁ Λευῖς μεγάλη ὑποδοχὴ στὸ σπίτι του πρὸς χάριν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἦταν πλῆθος πολὺ ἀπὸ τελῶνες καὶ ἄλλους, οἱ ὅποιοι εἶχαν παρακαθήσει μαζί του στὸ γεῦμα.

Ὁ τελῶνης Ματθαῖος καλεῖ ὅλο τὸ ἐπαγγελματικὸ του συνάφι, καὶ «ἐνώπιον πάντων» παρουσιάζει τὸν Κύριό Του, νὰ μιλάει γιὰ τὴν σωτηρία του.

ἢ Οἱ πιστοὶ εἶναι «πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη», «λύχνος ἐπὶ τὸν λυχνοστάτην»¹².

Μπορεῖτε νὰ κρυφτεῖτε νὰ μὴ σᾶς δοῦν ὅτι εἶστε πιστοί; νὰ προχωρᾶτε «διὰ νυκτός»; Μερικοὶ νομίζουν, πὼς μποροῦν. Ἐπιτέλεσμα νὰ γελοιοποιηθοῦν.

Διότι στὴν μιὰ περίπτωσι τὰ καταφέρνουν. Στὴν ἄλλη τοὺς ὑποψιάζονται. Πιὸ πέρα τοὺς ρωτοῦν «μήπως καὶ σὺ εἶσαι ἀπὸ αὐτούς;»¹³.

Δῶσε τὴν μαρτυρία καὶ τὴν θεολογία σου «ἐνώπιον πάντων».

Ἦ Οχι ἄσοφα. Ἦ Οχι προκλητικά. Χωρὶς ὕφος ἐπιτιμήσεως. Κάμε το ταπεινὰ καὶ σταθερά.

Κάμε το γιὰ τρεῖς λόγους·

α'. Γιατὶ καὶ νὰ ἤθελες, δὲν θὰ μπορούσες νὰ τὸ κρύψεις, ὅπως ὁ Ἰερεμίας ἐξομολογεῖται στὸ κ' κεφάλαιο ποὺ περιγράφει τὸν ἐσωτερικὸ του ἀγῶνα.

«Ἠπάτησάς με, Κύριε, καὶ ἠπατήθην, ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα, πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος· ὅτι πικρῶ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι, ὅτι ἐγενήθη λόγος Κυρίου εἰς ὄνειδισμόν ἐμοὶ καὶ εἰς χλευασμόν πᾶσαν ἡμέραν μου. καὶ εἶπα· οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα Κυρίου καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ δύναμαι φέρειν. ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροισζομένων κυκλόθεν· ἐπισύστητε καὶ ἐπισυστῶμεν αὐτῷ, πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ· τηρήσατε τὴν

ἐπίνοιαν αὐτοῦ, εἰ ἀπατηθήσεται καὶ δυνησόμεθα αὐτῷ καὶ ληψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ Κύριος μετ' ἐμοῦ καθὼς μαχητῆς ἰσχύων· διὰ τοῦτο ἐδίωξαν καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο· ἠσχύνθησαν σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν ἀτιμίας αὐτῶν, αἱ δι' αἰῶνος οὐκ ἐπιλησθήσονται. Κύριε, δοκιμάζων δίκαια, συνίων νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὰ ἀπολογήματά μου»¹⁴. Δηλαδή· Παραπονούμενος ὁ προφήτης ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Κύριο λέγει· Μὲ ἀπάτησες, Κύριε, σχετικὰ μὲ τὸ προφητικὸ ἔργο καὶ ἀπατήθηκα. Ἐπέμεινες νὰ ἀναλάβω τὸ ἔργο τοῦ προφήτη καὶ ἐπεκράτησε ἡ γνώμη σου. Ἴδου ὅμως, ὅτι ἐγὼ ἔγινα ἀντικείμενο γέλωτος· ὅλη τὴν ἡμέρα ὑπῆρξα ἀντικείμενο ἐξευτελισμοῦ καὶ χλευασμοῦ. Μὲ πικροὺς καὶ δηκτικούς λόγους θὰ μὲ χλευάσουν, θὰ γίνω περίγελως, διότι ἐγὼ ἐλέγχω τὴν παρανομία καὶ τὴν καταδυνάστευσι. Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἔθεσε στὸ στόμα μου ὁ Κύριος, ἔγινε γιὰ μένα αἰτία ὄνειδισμοῦ. Ὅλες τὶς μέρες τῆς ζωῆς μου θὰ μὲ χλευάζουν. Καὶ εἶπα τότε ἀπὸ μέσα μου· Δὲν θὰ ἀναφέρω ἄλλη φορὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ δὲν θὰ λαλήσω πλέον ἐν τῷ Ὄνόματι αὐτοῦ. Ἄλλὰ ἡ σκέψι μου αὐτὴ ἔγινε σὰν πυρκαϊὰ καιομένη, φλέγουσα μέσα στὰ ὀστά μου. Παρέλυσα ἀπὸ παντοῦ καὶ δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω αὐτὴ τὴν φλόγα. Διότι ἄκουσα ψευδεῖς κατηγορίες καὶ αὐστηρὲς ἐπιτιμήσεις πολλῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν συγκεντρωθεῖ ὀλόγυρά μου. Ἐπιτεθῆτε ἐναντίον του, ἔλεγαν, καὶ μεῖς ἐπίσης θὰ ριφθοῦμε ἐναντίον του, ὅλοι οἱ ἄνδρες οἱ φίλοι του. Παρακολουθήσατε καὶ κατασκοπεύσατε τὶς σκέψεις του, μήπως τυχὸν παρασυρθῆ σὲ πλάνη καὶ ψεῦδος, ὅποτε θὰ κατακυριαρχήσωμεν εἰς αὐτὸν καὶ θὰ πάρουμε τὴν ἐκδίκησίν μας ἐναντίον του. Ἄλλὰ ὁ Κύριος ἦταν μαζί μου ἰσχυρὸς ὑπερασπιστής. Διὰ τοῦτο αὐτοὶ μὲ κατεδίωξαν, χωρὶς νὰ μὲ καταβάλουν. Δὲν μπόρεσαν νὰ ἐννοήσουν ὅτι ὁ Κύριος ἦταν μαζί μου. Κατησχύνθησαν πάρα πολύ, διότι δὲν συναισθάνθηκαν τὶς ἀτιμίες τους, οἱ ὁποῖες ἐν τούτοις δὲν θὰ λησμονηθοῦν διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Κύριε, σὺ εἶσαι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐξετάζεις μὲ δικαιοσύνη καὶ ἀποδίδεις τὸ δίκαιο. Γνωρίζεις

καὶ τὰ ἀπόκρυφα τῶν ἀνθρώπων, τοὺς νεφροὺς καὶ τὶς καρδιές.
Ἄς δῶ λοιπὸν νὰ στέλλεται ἀπὸ σὲ τιμωρία ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διότι ἐγὼ πρὸς σὲ φανέρωσα τὶς θλίψεις μου, τοὺς διωγμούς μου, ὅπως καὶ τὶς ἀπολογίες μου.

β'. Γιατὶ ἂν δὲν τὸ κάμεις παραβαίνεις ἐντολὴ τοῦ Κυρίου·
«Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»¹⁵.

γ'. Γιατὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἁμαρτία νὰ εἶναι προκλητικὴ κι ἐμεῖς νὰ εἴμαστε φοβισμένοι σὰν τὸν Νικόδημο.

«Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ»¹⁶.

Περιπτώσεις τῆς «ἐνώπιον πάντων» μαρτυρίας
ὁ Ταξειδεύοντας μὲ ὅποιο δημόσιο μέσο ἄνοιξε τὸ προσευχητάριό σου καὶ διάβασε τὴν προσευχή σου.

ὁ Στὸ ἐστιατόριο εὐχαρίστησε «ἐνώπιον πάντων» τὸν Θεό.

ὁ Στὴν ἐκδρομὴ καὶ στὴν ἐξοχὴ δῶσε τὴν μαρτυρία σου γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἀνθρώπινους ρυπαντές.

ὁ Στὴν σύσκεψι τῶν γονέων τοῦ σχολείου τῶν παιδιῶν σου ἐξήγησε, ὅτι ἡ παιδεία Κυρίου ἀποτελεῖ τὴν βάσι κάθε γνήσιας παιδαγωγικῆς.

ὁ Στὸ περιβάλλον σου, ποὺ βλασφημήθηκε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἱερὰ πρόσωπα τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, διαμαρτυρήσου «ἐνώπιον πάντων» καὶ πὲς τί σημαίνει ὁ Χριστὸς γιὰ σένα.

ὁ Γιὰ μαρτυρία στὴν κοινωνία δράσε, ὅπως ὁ Κύριος στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου, ποὺ προσευχήθηκε καὶ εἶπε· «πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ἤδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας»¹⁷.

Ε΄. ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Προσεύχου

* «Ἐν παντὶ καιρῷ»1

* «Ἀδιαλείπτως»2

* «Τῷ Πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ»3

* «Κατὰ μόνας» ἢ «κατ' ἰδίαν»4

* «Ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς»5

* «Ὑμνοῦντες τὸν Θεόν»6

* «Πιστεύοντες ὅτι ἐλάβετε»7

* «Ἐκτενέστερον»8

* «Ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει ἡ δέησις δικαίου ἐνεργουμένη»9

* «Ὅχι γιὰ νὰ φανεῖτε»10

ΣΤ΄. Η ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ὁ Κύριος καὶ Διδάσκαλός μας μᾶς ἔδειξε πῶς νὰ προσευχόμεσθε. Ὅταν τὸν εἶδαν οἱ Μαθητές Του νὰ προσεύχεται ἀμέσως Τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς διδάξει πῶς νὰ προσεύχονται.

Διαπιστώνουμε ὅτι ἡ ὑποδειγματικὴ προσευχὴ τοῦ Κυρίου·

ὁ Προκαλεῖ ἐπιθυμία γιὰ προσευχή

«Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ»¹.

ὁ Εἶναι κάτι πού τὸ μαθαίνουμε· «δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι»¹.

ὁ Πρέπει νὰ εἶναι σύντομη· «προσευχόμενοι μὴ βαττολογήσητε»².

ὁ Προσευχόμεθα μ' ἐγκαρδιότητα· «Πάτερ ἡμῶν»³.

ὁ Προσευχόμεθα ὡς ἀδέλφια· «ἡμῶν»³.

ὁ Προσευχόμεθα μὲ σεβασμό· «πού εἶσαι στὸν οὐρανό»³.

ὁ Προτάσσουμε αἰτήματα γιὰ τὴν σχέσι μας μὲ τὸν Θεό·

ἄς ἀγιασθεῖ τὸ ὄνομά σου

ἄς ἔλθει ἡ Βασιλεία σου

ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου»⁴.

ὁ Ἀκολουθοῦν τὰ αἰτήματα γιὰ τὶς ἀνάγκες μας·

«δός μας τὸ ψωμί μας τὸ καθημερινό»

«συγχώρεσε τὶς ἁμαρτίες μας»

«μὴ μᾶς φέρεις σὲ πειρασμό»

«ἐλευθέρωσε μας ἀπὸ τὸν πονηρό»⁵.

ὁ Ἀφοῦ πρῶτα συμφιλιωθοῦμε μὲ τοὺς ἀδελφούς μας. «Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κακεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου»⁶. Πού σημαίνει· ὅταν προσφέρεις τὸ δῶρο σου στὸν ναὸ κι ἐκεῖ θυμηθεῖς

πὼς ὁ ἀδελφός σου ἔχει κάτι ἐναντίον σου ἄφησε ἐκεῖ, μπροστὰ
στὸ θυσιαστήριον τοῦ ναοῦ, τὸ δῶρο σου καὶ πήγαινε νὰ
συμφιλιωθεῖς πρῶτα μὲ τὸν ἀδελφό σου καὶ ὕστερα ἔλα νὰ
προσφέρεις τὸ δῶρο σου.

Δ΄

Θέματα πνευματικῆς ζωῆς

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ μᾶς παρέχει τὴν εὐκαιρία νὰ μελετήσουμε πνευματικὰ θέματα τῆς ζωῆς μας μὲ μεγάλη ἀξία καὶ σημασία.

Στὴν ἐνότητα αὐτὴ θὰ ἀναφερθοῦμε στὰ ἐξῆς θέματα·

- Ποῖοι εἶναι οἱ πνευματικοὶ θησαυροί.
- Ποιὰ ἀπάντησι δίνουμε στὴν ἐρώτησι· Ἀνήκεις στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ;
- Ἡ ἀξία τῶν δακρύων.
- Ποῖα εἶναι τὰ φορτία τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.
- Τὰ Χαρακτηριστικὰ τῶν πιστῶν.
- Ὅτι οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ εἴμαστε «Ἄζυμοι» (χωρὶς τὸ προζύμι τῆς ἁμαρτίας).

Α΄. ΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι τὸ πνευματικὸ στάδιο, στὸ ὁποῖο οἱ πιστοὶ ἀγωνίζονται τὸν καλὸ ἀγώνα μὲ προθυμία καὶ θεῖο ζῆλο, γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τελειώσιν τους.

Ἐφορμὴ γιὰ τὴν πνευματικὴ μας μελέτη λάβαμε ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου· «Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν»¹. Δηλαδή· Μὴ θησαυρίζετε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας θησαυροὺς πάνω στὴν γῆ, ὅπου τὸ σκουλίκι καὶ ἡ σκουριὰ τοὺς ἀφανίζει, καὶ ὅπου οἱ κλέφτες κάνουν διάρρηξι καὶ κλέβουν· ἀλλὰ θησαυρίζετε στὸν ἑαυτὸ σας θησαυροὺς στὸν οὐρανό, ὅπου οὔτε σκουλίκι οὔτε σκουριὰ τοὺς ἀφανίζουν, καὶ ὅπου κλέφτες δὲν κάνουν διάρρηξι οὔτε κλέβουν.

Τὴν πνευματικὴ μελέτη μας θὰ ἀρχίσουμε μὲ μιὰ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ Κύριος ἀναφερόμενος, διὰ τοῦ προφήτου Ἑσαΐα στὸν Κύρο, τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, τοῦ ἀναγγέλλει τὰ θαυμαστὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα θὰ συνέβαιναν στὶς ἡμέρες τῆς ἐξουσίας του. Λέγει·

«Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Χριστῷ μου Κύρω, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω, ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύρας καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται. Ἐγὼ ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι καὶ ὄρη ὀμαλιῶν, θύρας χαλκᾶς συντριψῶ καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω. Καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς, ἀποκρύφους ρ»². Δηλαδή· Ἐτσι λέει ὁ Κύριος πρὸς τὸν χρησμένο του, τὸν Κύρο, πού τοῦ κράτησα τὸ δεξιὸ χέρι, γιὰ νὰ ὑποτάξω μπροστά του τὰ ἔθνη· καὶ θὰ λύσω τὴν ὀσφὺ τῶν βασιλέων, γιὰ νὰ ἀνοίξω μπροστά του τὰ δίθυρα· καὶ οἱ πύλες δὲν θὰ κλειστοῦν. Ἐγὼ θὰ πάω μπροστά σου, καὶ θὰ ἐξομαλύνω τοὺς στρεβλοὺς δρόμους· θὰ

συντρίψω τὶς χάλκινες θύρες καὶ θὰ κόψω τοὺς σιδερένιους μοχλοὺς. Καὶ θὰ σοῦ δώσω θησαυροὺς, ποὺ φυλάγονται σὲ σκοτάδι καὶ πλούτη, ποὺ εἶναι κρυμμένα σὲ ἀπόκρυφα (ἄγνωστα) μέρη».

Βεβαίως οἱ λόγοι αὐτοὶ ἔχουν μιὰ ἱστορική ἐφαρμογή, ἀλλὰ καὶ μιὰ πνευματικὴ ἀναγωγή.

Ἱστορικῶς, ὁ Κῦρος ὑπῆρξε Μέγας κατακτητὴς καὶ ἡγεμόνας τῆς Περσίας. Βασίλευσε καὶ ἔγινε κυβερνήτης τῆς Βαβυλωνίας, τῆς Μηδίας καὶ τῆς Περσίας, καθὼς καὶ ἄλλων χωρῶν. Ὁδήγησε τὰ στρατεύματά του πρὸς Βορρᾶν, μέχρι τὶς Ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ πρὸς Νότον, μέχρι τὶς πεδιάδες τοῦ ποταμοῦ Τίγρη. Ἦταν εὐφυῆς στρατηγὸς καὶ σοφὸς κυβερνήτης.

Πνευματικῶς, οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀναφέρονται σὲ κάθε πιστό, σὲ κάθε ἀγωνιστὴ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, στὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς ὑπόσχεται νὰ τοῦ προσφέρει πνευματικὸς θησαυροὺς, ποὺ εἶναι κρυμμένοι καὶ ἄγνωστοι στοὺς πολλοὺς. «Δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς, ἀποκρύφους».

Ἄς ἀναζητήσουμε αὐτοὺς τοὺς πνευματικὸς θησαυροὺς, τοὺς ὁποῖους μᾶς συνέστησε ὁ Κύριος νὰ ἀποκτήσουμε καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι αἰώνιοι.

α'. Ὑπομονὴ στὶς δοκιμασίες τῆς ζωῆς.

Ἡ κάθε δοκιμασία τῆς ζωῆς εἶναι ἓνα μαστίγωμα, σφίγξιμο μὲ ἀτσάλινες τανάλιες.

Τί κάνεις τότε;

Προσεύχεσαι καὶ ζητεῖς σὰν τὸν ἀπόστολο Παῦλο, ὁ Κύριος νὰ σὲ ἀπαλλάξει ἀπὸ τὸν πόνο. Ἀλλὰ ὁ Κύριος ἀρνεῖται, συγχρόνως σοῦ δίνει τὴν δύναμί Του, γιὰ νὰ ἔχεις ὑπομονὴ καὶ νὰ ἀντιμετωπίσεις τὴν δοκιμασία.

Ἐξομολογεῖται ὁ ἀπόστολος Παῦλος στοὺς Κορινθίους· «Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριο παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἴρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον

καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ»³. Δηλαδή· Καὶ γιὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύομαι ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολῆς τῶν ἀποκαλύψεων, μοῦ δόθηκε ἕνας σκόλοπας στὴν σάρκα, ἕνας ἄγγελος τοῦ σατανᾶ, γιὰ νὰ μὲ χτυπάει γιὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύομαι. Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ παρεκάλεσα τὸν Κύριο τρεῖς φορές γιὰ νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ μένα (αὐτὸς ὁ πειρασμὸς) καὶ μοῦ εἶπε· Ἄρκεῖ σὲ σένα ἢ Χάρις μου· ἐπειδὴ μέσα σὲ ἀδυναμία ἢ δύναμί μου φανερώνεται τέλεια. Ὁ Ἰὼβ μ' ἕνα ἄλλο τρόπο ἀντιμετώπισε τὶς ἀλλεπάλληλες συμφορὲς του, ὅταν ἀπάντησε στὴν γυναῖκα του· «τὰ ἀγαθὰ μονάχα θὰ δεχθοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὰ κακὰ δὲν θὰ τὰ δεχθοῦμε;»⁴. «Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος»⁵.

Ἡ ὑπομονὴ στὶς δοκιμασίαις τῆς ζωῆς εἶναι ἕνας θησαυρὸς, ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ Κύριος.

β'. Μετάνοια μετὰ τὴν πτῶσι.

Ποιὸς ἔζησε καὶ δὲν ἀμάρτησε; Κανεῖς παρὰ μόνο ὁ Κύριός μας. Πολλοὶ ὅμως, ποὺ κατέβηκαν τὰ βάραθρα καὶ τοὺς σκοτεινοὺς βυθοὺς τῆς ἀμαρτίας, ἀντὶ νὰ ἀπελπιστοῦν, ὅπως ὁ Ἰούδας, ἀνακάλυψαν, ὅτι μποροῦν νὰ ἀποκατασταθοῦν μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετάνοιας, ὅπως ὁ Δαβὶδ, ὁ Ληστής, ἡ Πόρνη, ὁ Πέτρος.

Φώναξε καὶ σὺ σὰν τὸν Δαβὶδ·

«Ἐλέησόν με ὁ Θεός»⁶, μὲ πόνο, μὲ δάκρυα, μὲ αὐτογνωσία καὶ θὰ ἔχεις ἀνακαλύψει τὸ θησαυρὸ τῆς συγγνώμης καὶ τῆς ἀφέσεως, τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Πατέρα σου.

γ'. «Μὴ συσχηματίζεσθαι» .

Πολλὲς φορές στὴν ζωὴ πνίγεσαι, ὅταν διαπιστώνεις, ὅτι πολλοὶ ἄλλοι βαδίζουν δρόμους ἀπαγορευμένους ἀπὸ τὸν Κύριο ἢ συμπεριφέρονται μὲ τρόπο, ποὺ καταδικάζει τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καὶ παρὰ ταῦτα ἐπιτυγχάνουν. Ἐνῶ ἐσὺ βαδίζεις «μὲ τὸν σταυρὸ στὸ χέρι» καὶ συναντᾷς δυσκολίες. Μουσκέυεις τὸ μαντίλι σου καὶ τὸ προσκέφαλό σου μὲ δάκρυα ρωτώντας τὸν Κύριο. Γιατί;

Κι Ἐκεῖνος σοῦ ἀπαντᾷ·

«Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν»7. «Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ»8.

«Μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ»9. Μὴν προσαρμόζεσθε στὴν νοοτροπία αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

«Μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις»10. Δηλαδή· Ἄφοῦ ἀποφασίσατε νὰ ὑπακούετε στὸν Θεό, μὴν ἀφήνετε νὰ ρυθμίζουν τὴν ζωὴ σας οἱ ἐπιθυμίες, ποὺ εἶχατε πρὶν Τὸν γνωρίσετε.

Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος λέγει «Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε»11 Φύγετε μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς καὶ ξεχωρισθῆτε.

Ὁ Κύριος σοῦ ζητεῖ νὰ μὴν ὁμοιάζεις μὲ τοὺς ἄπιστους καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς.

δ'. Πιστότητα σὲ μιὰ προδομένη ἀγάπη.

Οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις εἶναι εὐθραυστες. Ὅταν βιώνεις καθημερινά, ὅτι ὅλοι ζητοῦν τὰ δικά τους «οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν»12 ἢ τὸ ὅτι μὲ ἐγκατέλειψαν ὅλοι, «πάντες μὲ ἐγκατέλιπον»13, ἐνῶ ἐσὺ θυσιάστηκες γι' αὐτούς, βουρκώνεις καὶ πονᾷς. Τοὺς ἀγάπησες, τοὺς πρόσφερες, τοὺς εὐεργέτησες. Στερήθηκες γι' αὐτούς, δαπάνησες καὶ δαπανήθηκες, ἀνέχθηκες καὶ συγχώρησες.

Ἐναντι ὅλων αὐτῶν δέχεσαι ἀχαριστία, ἐπιθετικότητα, ἀγνωμοσύνη, περιφρόνησι, ὕβρεις καὶ διωγμούς.

Τότε σήκωσε τὰ βουρκωμένα μάτια σου καὶ ἀτένισε τὸν Σταυρωμένο Κύριο. Δὲς τὸ τρυπημένο χέρι, ποὺ ἀπλώνεται μέσα στὸ σκοτάδι τῆς προδοσίας, τῆς ἀχαριστίας καὶ τοῦ θανάτου· θυμήσου, ὅτι Αὐτὸς ποὺ κρέμεται στὸ σταυρό «διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος»14.

Τότε θὰ ἔχεις ἀνακαλύψει τὸν θησαυρὸ τῆς συγγνώμης.

ε'. Ἐλπίδα τοῦ «μὴ ἐγκαταλειπόμενοι»15.

Πόσοι καὶ πόσοι δὲν γεύονται τὴν πικρία τῆς ἐγκαταλείψεως!

Σ' αὐτοὺς ἀπαντᾷ ὁ Ψαλμός·

«Νεώτερος ἐγενόμην καὶ γὰρ ἐγήρασα καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον»16. Ἦμουν νέος καὶ ἤδη γέρασα καὶ δὲν εἶδα ἓνα δίκαιο ἐγκαταλελειμμένο.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ· «Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;»¹⁷. Δηλαδή· μὴν εἰσθε φιλάργυροι· ἀρκεστεῖτε σὲ ὅσα ἔχετε. Διότι ὁ Κύριος εἶπε· δὲν θὰ σὲ ἀφήσω μόνον, οὔτε θὰ σ' ἐγκαταλείψω. Ἔτσι θὰ μπορούμε μὲ θάρρος νὰ λέμε· Ὁ Κύριος εἶναι βοηθός μου καὶ δὲ θὰ φοβηθῶ. Τί μπορεῖ νὰ μοῦ κάνει ἓνας ἄνθρωπος;

Κράτησε τὸν θησαυρὸ τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς ὑπομονῆς, ὅταν δοκιμάζεις τὴν ἐμπειρία τῆς ἐγκαταλείψεως.

στ'. Καρτερικοὶ στὸν παραμερισμό.

Ἡ τραχύτητα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, μερικὲς φορὲς, θέτει πολλοὺς στὸ περιθώριο τῆς ζωῆς. Μὲ τὴν προπέτειά τους μερικοὶ παραμερίζουν ἱκανοὺς, ἀξιούς, μὲ περισσότερα προσόντα καὶ ἐμπειρία. Περιφέρουν τὴν ἀσήμαντη μετριότητά τους, ὡς πολύτιμο ἐμπόρευμα.

Κι ἐδῶ θυμόμαστε τὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὅπως τὸν ἔγραψε ἐξομολογητικὰ στοὺς Γαλάτες.

«Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ»¹⁸. Καὶ προσωπικὰ ἤμουν ἀγνωστος στὶς ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ. Κι ὅμως αὐτὸν ποὺ ἀγνοοῦσαν οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς, ὁ Κύριος τὸν ἀνέδειξε σὲ «σκεῦος ἐκλογῆς»¹⁹.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι σὲ παραμερίζουν καὶ σὲ ἀδικοῦν ἐσὺ νὰ περιμένεις μὲ καρτερία τὴν παρέμβασι τοῦ Κυρίου.

Ἡ καρτερία εἶναι ὁ θησαυρός σου.

ζ'. Ἡ ἄρσις τοῦ ἰσόβιου σταυροῦ.

Εὐκόλα ἀντιμετωπίζει ὁ ἄνθρωπος μιὰ πρόσκαιρη δοκιμασία. Ἐνα παράδειγμα μᾶς ἀναφέρει τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως. Στὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σμύρνης, ὁ Κύριος προαναγγέλλει στοὺς χριστιανούς μιὰ μικρὴ θλίψι «δέκα ἡμερῶν». «Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις παθεῖν. ἰδοὺ δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμέρας δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν

στέφανον τῆς ζωῆς»²⁰. Ποῦ σημαίνει· νὰ μὴ φοβᾶσαι τίποτα ἀπὸ ὅσα πρόκειται νὰ πάθεις· νὰ ὁ διάβολος πρόκειται νὰ βάλει μερικούς ἀπὸ σᾶς στὴν φυλακὴ, γιὰ νὰ δοκιμασθεῖτε καὶ θὰ ἔχετε θλίψι δέκα ἡμερῶν. Γίνου πιστὸς μέχρι θανάτου, καὶ θὰ σοῦ δώσω τὸν στέφανο τῆς ζωῆς.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσεις μιὰ ἰσόβια δοκιμασία, τότε τὸ «ἀράτω τὸν σταυρόν»²¹ μετατρέπεται σὲ «θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν»²². Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι σκύβεις ταπεινὰ καὶ ἀγόγγυστα καὶ βαδίζεις μαζὶ μὲ τὸν Κύριό σου «τὴν κοιλάδα τῆς σκιάς καὶ τοῦ θανάτου»²³ ἢ ὁποῖα ὀδηγεῖ στὴν δόξα.

Μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἰσοβιότητος ἑνὸς σταυροῦ, ἀνακάλυψες ἓνα θησαυρό, ποῦ σοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριός σου.

Προσευχὴ.

Κύριε, Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τοὺς θησαυρούς, ποῦ ἔχεις φυλαγμένους γιὰ μένα «ἐν σκότει». Σ' εὐχαριστῶ. Μ' ἔκανες πλούσιο. Ὁρίμασε τὸν καρπὸν Σου μέσα μου, Κύριε.

Β΄ ΑΝΗΚΕΙΣ ΣΤΟΝ ΛΑΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ;

Όταν ὁ ἄνθρωπος πιστέψει καὶ βαπτισθεῖ σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία, πὺν στηρίζεται στὴν Ἁγία Γραφή, ἐντάσσεται στὴν Ἐκκλησία, δηλαδὴ στὸ σύνολο τῶν πιστευόντων ἀνθρώπων. Γίνεται «συμπολίτης τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ»¹. Ὅλοι οἱ πιστοὶ εἶναι μέλη τοῦ ἴδιου Σώματος. Γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστὶ καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός, πολλά ὄντα, ἓν ἐστὶ σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός· καὶ γὰρ ἓν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἑλληνες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύθεροι καὶ πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν Ἐγὼ ἡμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους»². Ὁ Χριστὸς μοιάζει μὲ τὸ σῶμα, πὺν ἐνῶ εἶναι ἓνα, ἔχει πολλά μέλη· καὶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ ἑνός σώματος, ἂν καὶ εἶναι πολλά ἀποτελοῦν ἓνα σῶμα. Κι ἡμεῖς ὅλοι, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἑλληνες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύθεροι, γίναμε μὲ τὸ βάπτισμα διὰ τοῦ ἑνός Πνεύματος, ἓνα σῶμα καὶ ὅλοι ποτιστήκαμε ἀπὸ ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ... ἐσεῖς ὅλοι μαζὶ ἀποτελεῖτε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἴσθε μέλη του, ὁ καθένας σας χωριστά.

Ὅλοι οἱ πιστοὶ εἶναι λιθάκια στὸ ἴδιο οἰκοδόμημα. «Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ»³. Δηλαδὴ· Προστεθήκατε κι ἐσεῖς στὸ οἰκοδόμημα, πὺν ἔχει θεμελίῳ τοῦ τοῦς Ἀποστόλους καὶ τοῦς Προφῆτες καὶ ἀκρογωνιαῖο λίθο αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Μὲ αὐτόν, ὀλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα δένεται καὶ μεγαλώνει, ὥστε νὰ γίνει ναὸς ἅγιος γιὰ τὸν Κύριο. Ὁ Κύριος οἰκοδομεῖ κι ἐσᾶς μαζὶ μὲ τοῦς ἄλλους, γιὰ νὰ γίνετε πνευματικὴ κατοικία τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι οἱ πιστοὶ συγκροτοῦν κοινότητα ζωῆς, στὴν ὀποία ὅταν ἓνας χαίρει, ὅλοι συγχαίρουν καὶ ὅταν ἓνας πάσχει, ὅλοι συμπάσχουν. «καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ

μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη»⁴.

Τὸν λαὸ αὐτὸν συγκέντρωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἀπὸ κάθε ἔθνος, φυλή, λαὸ καὶ γλῶσσα. «Ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν»⁵.

Τίθεται ὁμῶς ἓνα κρίσιμο ἐρώτημα·

Ἐσὺ ἀνήκεις σ' αὐτὸν τὸν λαό; Νοιώθεις καὶ συμπεριφέρεσαι ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας;

Γιὰ νὰ ἀπαντήσουμε σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα θὰ μᾶς βοηθήσουν·

Α'. Βιβλικὰ παραδείγματα·

Ὡς Ἡ Ρουθ ἐξέλεξε τὸν Θεὸ καὶ τὸν λαὸ τῆς πεθερᾶς τῆς Νωεμὶν καὶ ταυτίστηκε μ' αὐτὴ ἰσόβια, λέγοντάς τῆς· «μὴ ἀπάντησαί μοι τοῦ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποστρέψαι ὄπισθέν σου· ὅτι σὺ ὅπου ἐὰν πορευθῆς, πορεύσομαι, καὶ οὗ ἐὰν αὐλισθῆς, αὐλισθήσομαι· ὁ λαός σου λαός μου, καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου· καὶ οὗ ἐὰν ἀποθάνῃς, ἀποθανοῦμαι, κάκει ταφήσομαι· τάδε ποιῆσαι μοι Κύριος καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ»⁶. Δηλαδή· Μὴ μὲ ἀναγκάζεις νὰ σὲ ἀφήσω, γιὰ νὰ φύγω ἀπὸ πίσω σου· ἐπειδὴ ὅπου ἂν πᾶς ἐσύ, θὰ πάω κι ἐγώ· καὶ ὅπου θὰ παραμείνεις ἐσύ, θὰ παραμείνω κι ἐγώ· ὁ λαός σου λαός μου, καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου· ὅπου κι ἂν πεθάνεις, θὰ πεθάνω κι ἐγώ, καὶ ἐκεῖ θὰ ταφῶ· ἔτσι νὰ κάνει σὲ μένα ὁ Κύριος, κι ἔτσι νὰ προσθέσει, ἂν κάτι ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν θάνατο θὰ μὲ χωρίσει ἀπὸ σένα».

Δὲν ἔκαμε τὸ ἴδιο ἢ ἄλλη νύφη τῆς Νωεμὶν ἢ Ὁρφά.

«Καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν ἔτι· καὶ κατεφίλησεν Ὁρφά τὴν πενθερὰν αὐτῆς καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς· Ρουθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ»⁷. Δηλαδή· Καὶ ὑψωσαν ἐκ νέου καὶ οἱ τρεῖς τὴν φωνὴν τους καὶ ἔκλαυσαν καὶ πάλι· καὶ μὲ πόθο καὶ σπαραγμὸ φίλησε ἢ Ὁρφά τὴν πενθερά τῆς καὶ γύρισε πάλι στοὺς συμπατριῶτες καὶ συγγενεῖς τῆς. Ἡ Ρουθ ὁμῶς ἠκολούθησε τὴν Νωεμὶν.

Ἡ συμπεριφορὰ καὶ οἱ λόγοι τῆς Ρουθ ἀποδεικνύουν τὸν βαθμὸ ταυτίσεώς μας μὲ τοὺς ἀδελφούς μας. Μποροῦμε νὰ ποῦμε «ὁ λαός σου λαός μου καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου;».

ὁ Ὁ Μωυσῆς ἀφοῦ μεγάλωσε, ἀρνήθηκε νὰ λέγεται γιὸς τῆς θυγατέρας τοῦ Φαραώ, προτιμώντας νὰ κακουχεῖται μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον, παρὰ νὰ ἔχει μιὰ πρόσκαιρη ἀπόλαυσι ἀμαρτίας· κρίνοντας τὸν ὄνειδισμό, χάρι τοῦ Χριστοῦ, μεγαλύτερον πλοῦτο παρὰ τοὺς θησαυροὺς τῆς Αἰγύπτου, ἐπειδὴ ἀπέβλεπε στὴν μισθαποδοσία. «Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν»⁸.

Ὅλη ἡ ζωὴ του ἦταν μιὰ τέλεια ταύτισι μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Μὲ συγκίνησι διαβάζουμε τὴν ἱκεσία του στὸν Θεὸ νὰ συγχωρήσει τὸν λαὸ του, ποὺ ἀπίστησε στὸν Θεὸ λατρεύοντας τὸ χρυσὸ μοσχάρι.

«Ἐπέστρεψε δὲ Μωυσῆς πρὸς Κύριον καὶ εἶπε· δέομαι, Κύριε· ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἀμαρτίαν μεγάλην καὶ ἐποίησεν ἑαυτοῖς θεοὺς χρυσοῦς. καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφείς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου, ἧς ἔγραψας»⁹. Δηλαδή· Ὁ Μωυσῆς ἐπέστρεψε στὸν Κύριο, καὶ εἶπε· Παρακαλῶ, ὁ λαὸς αὐτὸς ἡμάρτησε μιὰ μεγάλη ἀμαρτία καὶ ἔκαναν γιὰ τὸν ἑαυτὸν τοὺς θεοὺς ἀπὸ χρυσάφι καί, τώρα, ἂν συγχωρήσεις τὴν ἀμαρτία τους συγχώρησέ την· ἂν ὄχι, ἐξάλειψέ με παρακαλῶ ἀπὸ τὸ βιβλίό σου ποὺ μὲ ἔγραψες.

Σὲ καιροὺς ἀποξενώσεως καὶ ἀδιαφορίας ὁ Μωϋσῆς μᾶς δείχνει τί σημαίνει νὰ εἶσαι ταυτισμένος μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ.

ὁ Ὁ Μαρδοχαῖος καὶ ἡ Ἐσθήρ.

Γίνεται μιὰ φοβερὴ πάλη γύρω τους καὶ μέσα τους. Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἀπειλεῖται μὲ ἀφανισμό ἀπὸ τὸν Ἀμάν, μὲ διαταγὴ τοῦ βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀσουήρη (τοῦ γνωστοῦ Ξέρξη). Ὁ Ἀμάν ὑποσχέθηκε νὰ πληρώσει στὸν Ξέρξη 10.000 τάλαντα ἀσήμι, γιὰ νὰ ἐξολοθρευθοῦν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Περσίας. Ἡ Ἐσθήρ, Ἰουδαία γυναίκα εἶναι ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.

Στὴν πρώτη φάσι ὁ Μαρδοχαῖος, ὁ θεῖος τῆς Ἐσθήρ, εἶναι

ἀποφασισμένος καὶ ταυτισμένος μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἑσθῆρ νὰ μεσολαβῆσει γιὰ νὰ σωθοῦν οἱ Ἰουδαῖοι. Ἡ Ἑσθῆρ ἀμφιταλαντεύεται. Ἐπικαλεῖται λόγους. Τελικὰ ὅμως πείθεται νὰ μεσολαβῆσει στὸν βασιλέα νὰ ἀνακαλέσει τὴν διαταγὴ τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν Ἰουδαίων¹⁰.

Προσεύχεται, νηστεύει καὶ ἐμφανίζεται στὸν Ἄσουήρη (Ξέρξη) ταυτισμένη μὲ τὸν λαὸ της. Μᾶς διδάσκει ἡ παρρησία της.

«Εἰσήλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Ἄμάν συμπιεῖν τῇ βασιλίσῃ. Εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἑσθῆρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ τί ἐστίν, Ἑσθῆρ βασίλισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου καὶ τί τὸ ἀξίωμα σου; καὶ ἔστω σοι ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν· εἰ εὖρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου καὶ ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου· ἐπράθημεν γὰρ ἐγὼ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσα· οὐ γὰρ ἄξιός ἐστιν ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως»¹¹. Δηλαδή· Ἦρθαν λοιπόν, ὁ Βασιλιάς καὶ ὁ Ἄμάν νὰ συμποσιάσουν μαζὶ μὲ τὴν Ἑσθῆρ τὴν Βασίλισσα. Καὶ ὁ Βασιλιάς εἶπε πάλι στὴν Ἑσθῆρ, τὴν δευτέρῃ μέρᾳ στὸ συμπόσιο τοῦ κρασιοῦ· Ποιὸ εἶναι τὸ ζήτημά σου Βασίλισσα Ἑσθῆρ; Καὶ θὰ σοῦ δοθεῖ· ποιὸ εἶναι τὸ αἴτημά σου; Καὶ μέχρι τοῦ μισοῦ τῆς βασιλείας, ἂν ζητήσεις θὰ γίνει. Τότε ἡ βασίλισσα Ἑσθῆρ ἀποκρίθηκε καὶ εἶπε· Ἄν βρῆκα χάρι μπροστά σου βασιλέα, ἡ ζωὴ μου, ἃς μοῦ δοθεῖ στὸ ζήτημά μου, καὶ ὁ λαός μου στὸ αἴτημά μου. Ἐπειδὴ πουληθήκαμε ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου σὲ ἀπώλεια, σὲ σφαγὴ καὶ σὲ ὄλεθρο· καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ πουληθοῦμε σὰν δούλοι καὶ σὰν δούλες, θὰ σιωποῦσα, ἂν καὶ ὁ ἐχθρὸς δὲν μπορούσε νὰ ἀναπληρώσει τὴν ζημιὰ τοῦ βασιλέα.

Ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ ταυτισμένος μὲ τὶς ὑπηρέτριες.

Ὁ Δαβὶδ, ὅταν ἡ Μελχὸλ ἡ σύζυγός του, καὶ θυγατέρα τοῦ Σαοῦλ τὸν ἐξουθενώνει, ἐπειδὴ χόρεψε μὲ τὶς ὑπηρέτριες μπροστά ἀπὸ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, γεγονός πὸν θεώρησε ὑποτιμητικὸ καὶ ἐξευτελιστικὸ γιὰ τὸν βασιλέα εἶπε· «ἐνώπιον Κυρίου ὀρχήσομαι· εὐλογητὸς Κύριος, ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὸν πατέρα σου καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ καταστῆσαί με εἰς

ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ· καὶ παίξομαι καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον Κυρίου. καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι οὕτως καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ μετὰ τῶν παιδισκῶν, ὧν εἶπάς με μὴ δοξασθῆναι. καὶ τῇ Μελχὸλ θυγατρὶ Σαούλ οὐκ ἐγένετο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐτὴν»¹². Δηλαδή· Μπροστὰ στὸν Κύριο, πὺ μὲ διάλεξε πιὸ πάνω ἀπὸ τὸν πατέρα σου καὶ πιὸ πάνω ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν οἰκογένειά του, ὥστε νὰ μὲ κάνει ἡγεμόνα ἐπάνω στὸν λαὸ τοῦ Κυρίου, ἐπάνω στὸν Ἰσραήλ, ναί, μπροστὰ στὸν Κύριο ἔπαιξα καὶ θὰ ἐξευτελιστῶ ἀκόμη περισσότερο καὶ θὰ ταπεινωθῶ στὰ μάτια σου· καὶ μαζί μὲ τὶς ὑπηρετρίες, γιὰ τὶς ὁποῖες μίλησες ἐσὺ μαζί μ' αὐτὲς θὰ δοξασθῶ. Γι' αὐτό, ἡ Μελχὸλ, ἡ θυγατέρα τοῦ Σαούλ, δὲν γέννησε παιδί μέχρι τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου της.

Βασιλέας καὶ θεραπαινίδες ἐνωμένοι καὶ ἴσοι μπροστὰ στὸν Κύριο. Ἡ Μελχὸλ εἶχε ἀντιρρήσεις γι' αὐτὸ καὶ δὲν γέννησε τέκνο, γιὰτὶ στεῖρο σὲ κάνει ὁ ἀπομονωτισμὸς.

ὁ Ὁ Παῦλος σὲ μιὰ ἀπόλυτη ταύτιση μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ·

«Γίνεται τὰ πάντα τοῖς πᾶσι»¹³.

«Νύκτα καὶ ἡμέρα μὲ δάκρυα νουθετεῖ»¹⁴.

Διδάσκει τὴν πολυτιμότητα «τῶν ἀσθενῶν καὶ πτωχῶν»¹⁵.

«Τὶς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ;»¹⁶.

Ταυτίστηκε μὲ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

ὁ Ὁ Νεεμίας διακινδύνευσε ταυτιζόμενος μὲ τὸν λαὸ του, μπροστὰ στὸν βασιλέα Ἀρταξέρξη¹⁷, διότι ἦταν «ἓνας ἄνθρωπος γιὰ νὰ ζητήσῃ τὸ καλὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ»¹⁸.

Β'. Εἰκόνες τελείας ταυτίσεως.

Ἡ ἀγία Γραφή ἀναφέρεται μὲ ὠραῖες διδακτικὲς περιγραφὲς στὴν ἐνότητα τῶν πιστῶν. Τοὺς χαρακτηρίζει·

Ὁ «Ἄλλήλων μέλη»¹⁹.

Ὡς μέλος τοῦ ἄλλου ὁ χριστιανὸς ἀνήκει, παραδέχεται καὶ φροντίζει τὸν ἄλλον. Καὶ ἐνῶ τὰ μέλη εἶναι «πολλά» καὶ «ποικίλα», ὅλα εἶναι ἐνωμένα στὸ «ἐν σῶμα»²⁰.

Ὁ χριστιανὸς ἐντασσόμενος στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν χάνει τὴν προσωπικότητά του, ἀποβάλλει ἐν τούτοις τὴν ἀτομικότητά

του, τὸ νὰ ζεῖ δηλαδή, μόνος καὶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό του.

Στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν ζεῖ πιά γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ γιὰ τὸ σῶμα, γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Ὁ «Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε»²¹.

Ἡ Ἐκκλησία μοιάζει μὲ οἰκοδόμημα.

Στὴν Ἐκκλησία «ἀκρογωνιαίος λίθος»²² εἶναι ὁ Χριστός. Οἱ χριστιανοὶ εἶναι «ζωντανοὶ λίθοι»²³ δεμένοι μεταξύ τους μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πὺ συνέχει ἡμᾶς· «ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς»²⁴.

Ὁ «Συστρατιῶτες»²⁵.

Ὁ Παῦλος θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του στρατιώτη τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς ἄλλους πιστοὺς ἢ ἀδελφοὺς στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ «συστρατιῶτες του», ὄχι ἀντιπάλους ἢ ἐχθροὺς. Τὸν Ἐπαφρόδιτο, τὸν Ἄρχιππο, τὸν Τιμόθεο²⁶ καὶ ἄλλους.

Ἄλιμονον, ἂν οἱ στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι συστρατιῶτες μεταξύ τους. Ἄν ὁ καθένας ζεῖ καὶ πολεμάει κάτω ἀπὸ τὴν ἰδική του σημαία.

Γ'. Ταύτισις καὶ ἀναγνώρισις.

Ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν λειτουργεῖ σὰν ὁδοστρωτήρας, πὺ ἐξαφανίζει τὴν ἰδιαιτερότητα τῶν προσώπων.

Στὴν ἀγία Γραφή διαπιστώνουμε ὅτι οἱ «δοκοῦντες στῦλοι εἶναι»²⁷ καὶ «δοκοῦντες ἐστάναι»²⁸ συμπεριφέρονται μὲ ταπεινώσι καὶ «φρονοῦν τὰ ταπεινά»²⁹.

Αὐτὴ ἡ ταπεινώσις ἐμπνέει τοὺς ἀπλοὺς νὰ καμαρώνουν καὶ νὰ σέβονται τὴν ταπεινώσι τῶν ἐπωνύμων ὑπηρετῶν τοῦ Κυρίου.

Σὲ κάθε καύχησι μακάρι νὰ ἀντιστοιχεῖ καὶ μιὰ ταπεινώσι.

Δ'. Πρότυπο ταυτίσεως

Πρότυπο ταυτίσεως εἶναι ὁ Κύριος, ὅπως τὸ ἔγραψε ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Τοῦτο γὰρ φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὔρεθεις ὡς ἄνθρωπος ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ»³⁰. Δηλαδή· Νὰ ὑπάρχει μεταξύ

σας τὸ ἴδιο φρόνημα πού εἶχε κι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ Θεός, δὲ θεώρησε τὴν ἰσότητά του μὲ τὸν Θεὸ ἀποτέλεσμα ἀρπαγῆς, ἀλλὰ τὰ ἀπαρνήθηκε ὅλα, πῆρε τὴν μορφή δούλου κι ἔγινε ἄνθρωπος καὶ ὄντας πραγματικὸς ἄνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικὰ ὑπακούοντας μέχρι θανάτου, καὶ μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ.

«Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης δοκιμάζων»³⁰, τὸ ὁποῖο σημαίνει· δὲν τὸ λέγω σὰν διαταγή, ἀλλὰ σὰς ὁμιλῶ γιὰ τὸν ζῆλο τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ σὰς παρακινήσω ν' ἀποδείξετε τὴν γνησιότητα καὶ τῆς δικῆς σας ἀγάπης.

«Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας»³¹. Δηλαδή· Κι ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος κι ἔστησε τὴν σκηνή του ἀνάμεσά μας καὶ εἶδαμε τὴν θεϊκή του δόξα, τὴν δόξα πού ὁ μονογενὴς τὴν εἶχε ἀπ' τὸν Πατέρα, κι ἦρθε γεμᾶτος χάρι θεϊκή κι ἀλήθεια γιὰ μᾶς.

Ταυτίστηκε μαζί μας «χωρὶς ἁμαρτίας»³².

«Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῶ· καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι»³³. Δηλαδή· Γιατὶ ὅλοι ἔχουν τὸν ἴδιο πατέρα· Καὶ αὐτὸς πού ἐξαγνίζει καὶ αὐτοὶ πού ἐξαγνίζονται. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν

ντρέπεται νὰ τοὺς ὀνομάζει ἀδέρφια. Ὅπως λέει ἡ Γραφή· Θὰ διαλαλήσω στ' ἀδέρφια μου τὸ μεγαλεῖο σου, θὰ σὲ ἐξυμνήσω μέσα στὴν συνάθροισι. Καὶ ἄλλου· Θὰ ἐμπιστευθῶ τὸν ἑαυτό μου σ' αὐτόν. Καὶ συνεχίζει· Νά, ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ πού μου ἔδωσε ὁ Θεός. Ἐπειδὴ λοιπὸν “τὰ παιδιὰ” αὐτὰ ἦταν ἄνθρωποι, ἔγινε κι ὁ Ἰησοῦς ἄνθρωπος, γιὰ νὰ καταργήσει μὲ τὸν θάνατό του αὐτόν πού ἐξουσίαζε τὸν θάνατο, δηλαδή τὸν διάβολο, καὶ μ' αὐτόν τὸν τρόπο νὰ ἀπελευθερώσει ὅσους ὁ φόβος τοῦ θανάτου τοὺς εἶχε καταδικάσει νὰ εἶναι δούλοι τοῦ σ' ὅλη τους τὴν ζωὴ. Εἶναι φανερὸ ὅτι δὲν ἔρχεται νὰ βοηθήσει ἀγγέλους, ἀλλὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ γίνεῖ σ' ὅλα ὅμοιος μὲ τ' ἀδέρφια του, ὥστε νὰ γίνεῖ σπλαχνικὸς καὶ πιστὸς ἀρχιερέας στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν συγχώρησι τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ. Ἔτσι, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ὑπέφερε καὶ δοκιμάστηκε, μπορεῖ τώρα νὰ βοηθήσει αὐτοὺς πού δοκιμάζονται.

Ταυτίστηκε τελείως μὲ τὸν λαό, πού ἤρθε νὰ σώσει

- Γεννήθηκε στὸν στάβλο. Εἶχε τὴν πιὸ ταπεινὴ γέννησι.
- Διώχθηκε καὶ νήπιο ἔγινε πρόσφυγας.
- Ὁ Μεγάλωσε ὑποτασσόμενος στὴν μητέρα Του καὶ τὸν Ἰωσήφ.
- Συνέφαγε μὲ τελῶνες.
- Ἐγινε φίλος τῶν ἁμαρτωλῶν.
- Ἐγινε ἄνθρωπος θλίψεων καὶ πόνου.
- Ἀρνήθηκε νὰ καταδικάσει μιὰ πόρνη γυναίκα.
- Δίδαξε μιὰ ἄλλη στὸ πηγάδι τοῦ Ἰακώβ.
- Διακήρυξε ὅτι «πόρνες καὶ ἁμαρτωλοί» προπορεύονται στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
- Τραυματίστηκε καὶ ταλαιπωρήθηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες.
- Πῆρε καὶ δόξασε τὴν θέσι τοῦ «ὑπηρέτη».

Μετὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ συγκλονιστικά, ταυτίσου μὲ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὑπηρέτησε μὲ ἀγάπη τὸ σῶμα τῶν ἀδελφῶν σου, ζῆσε τὶς κακουχίες καὶ τοὺς πειρασμούς. Μιὰ μέρα θὰ δοξασθεῖς μὲ ὅλους.

Γ'. ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ

Πολλές φορές ὁ ἄνθρωπος κλαίει στήν ζωή του. Μὲ τὰ δάκρυα ὁμιλεῖ ὁ ἄνθρωπος μιὰ διαφορετικὴ γλώσσα. Τὰ δάκρυα ἔχουν θέσι στήν χριστιανικὴ ζωή. Ποτίζουν τὴν ἀφυδατωμένη πνευματικὴ ζωή.

Ἐπὶ ἄρχουν πολλὰ εἶδη δακρύων. Θ' ἀναζητήσουμε ὅμως ἐκεῖνα τὰ δάκρυα, ποὺ εἶναι πολύτιμα γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωή.

α. Τὰ δάκρυα τῆς ὑπηρεσίας.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλεῖ στοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου. Ἀρχίζει τὴν ὁμιλία του ὡς ἑξῆς: «Ἐμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων»¹. Δηλαδή: Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ξέρετε πῶς συμπεριφέρθηκα ἀπέναντί σας ὅλο τὸν καιρό, ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα ποὺ πάτησα τὸ πόδι μου στήν ἐπαρχία τῆς Ἀσίας. Ἐργάστηκα γιὰ τὸν Κύριο μὲ πολλὴ ταπείνωσι, μὲ πολλὰ δάκρυα καὶ μὲ δοκιμασίες ποὺ μὲ βόηκαν ἐξαιτίας τῶν ἐπιβουλῶν τῶν Ἰουδαίων.

Ὁ Παῦλος ἐξομολογεῖται: «Ἐργάστηκα γιὰ τὸν Κύριο μὲ πολλὰ δάκρυα». Εἶναι δάκρυα ὑπηρεσίας.

Μᾶς ἔμαθε, ὅτι στήν πνευματικὴ ζωή τὰ δάκρυα τῆς ἀγάπης ἀνακατεύονται μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ μόχθου.

β. Τὰ δάκρυα τῆς συνεχοῦς νουθεσίας.

Συνεχίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος νὰ ὁμιλεῖ στοὺς Ἐφεσίους πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἐπισημαίνει: «Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον»². Δηλαδή: Γι' αὐτὸ νὰ ἀγρυπνεῖτε, καὶ νὰ θυμᾶσθε, ὅτι τρία χρόνια συνέχεια δὲν ἔπαψα νύκτα καὶ ἡμέρα νὰ νουθετῶ μὲ δάκρυα τὸν καθένα σας.

Μᾶς ἔμαθε ὅτι:

- Τὰ δάκρυα τῆς νουθεσίας εἶναι ἰσχυρότερα ἀπὸ

ὅποιαδήποτε ἐπιχειρηματολογία.

• Τὰ δάκρυα τῆς νουθεσίας εἶναι ἀποτελεσματικώτερα ἀπὸ κάθε ἀπειλή καὶ τιμωρία.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀνέπτυξαν κάποτε στὸν Κύριο μιὰ ἀδιάκριτη ἐπιχειρηματολογία. «Λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη· καὶ ἐν τῷ νόμῳ Μωυσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν. σὺ οὖν τί λέγεις; ... οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε»³. Δηλαδή· Διδάσκαλε, αὕτη τὴν γυναῖκα τὴν ἔπιασαν ἐπ' αὐτοφώρῳ νὰ διαπράττει μοιχεία. Ὁ Μωυσῆς στὸν νόμο μᾶς ἔχει δώσει ἐντολὴ νὰ λιθοβολοῦμε τέτοιου εἴδους γυναῖκες. Ἐσὺ τί γνώμη ἔχεις; ... Κι Ἐκεῖνος ἀπάντησε “οὔτε ἐγὼ σὲ καταδικάζω· πήγαινε καὶ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα μὴν ἀμαρτάνεις πιά”.

Τὰ δάκρυα τῆς νουθεσίας εἶναι ἡ γνήσια καὶ αὐθεντικὴ ἔκφρασις τῆς ἀγάπης.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶχε δάκρυα πολλά, ἀγάπη γιὰ τὸν καθένα. Τὸ ἐπιβεβαιώνει, ὅταν λέει· «Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;»⁴. Ποιοῦ ἢ πίστις ἀσθενεῖ καὶ δὲν ἀσθενῶ καὶ ἐγώ; Ποιὸς ὑποκύπτει στὸν πειρασμὸ καὶ δὲν ὑποφέρω κι ἐγώ;

γ. Τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης.

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι ζωὴ προσφορᾶς, θυσίας καὶ ἀγάπης. Εἶναι ἐπόμενο νὰ συναντᾶ τὴν εὐγνωμοσύνη. Τὰ δάκρυα τῆς θυσίας καὶ τοῦ κόπου συναντοῦν τὰ δάκρυα τῆς ἀναγνωρίσεως.

Ἄν ἡ ἀγάπη κερδίζει τὴν ἀγάπη, τότε τὰ δάκρυα συναντοῦν στὸν δρόμο τους τὰ δάκρυα. Αὐτῶν ποὺ ὑπηρέτησαν μ' αὐτῶν ποὺ ὑπηρετήθηκαν.

Ἄς παρακολουθήσουμε μιὰ συγκινητικὴ τέτοια σκηνή. Συνέβη τὴν ὥρα, ποὺ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀποχαιρετοῦσε γιὰ πάντα τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου.

Ἄφου εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, γονάτισε αὐτὸς κι ὅλοι ἐκεῖνοι καὶ προσευχήθηκε. Ὅλοι τότε ξέσπασαν σ' ἓνα μεγάλο κλάμα, ἔπεφταν στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸν καταφιλοῦσαν. Αὐτὸ κυρίως ποὺ τοὺς προξενοῦσε ὀδύνη, ἦταν ὁ λόγος ποὺ τοὺς εἶχε πεῖ ὅτι

δὲν θὰ τὸν ξαναδοῦν. Κατόπιν τὸν προέπεμψαν ὡς τὸ πλοῖο.

«Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων, καὶ ἐπιπεσόντων ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν, προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον»⁵.

Οἱ Ἐφέσιοι Πρεσβύτεροι «κατεφίλουν αὐτόν ὀδυνώμενοι». Αὐτόν. Ποιόν;

Αὐτόν, ὁ ὁποῖος νουθέτησε «μετὰ δακρύων ἓνα ἕκαστον»⁶.

Αὐτόν, ὁ ὁποῖος, δήλωσε· «ἤδιστα δαπανήσομαι καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν»⁷. Ποῦ σημαίνει· ἐγὼ μάλιστα μὲ εὐχαρίστησι θὰ τὰ δώσω ὅλα, ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου γιὰ χάρι σας.

Αὐτόν, ὁ ὁποῖος, ἦταν πρόθυμος νὰ μοιράσει καὶ τὴν ζωὴ του, ὅπως τὸ ἔγραψε στὴν Α΄ πρὸς Θεσσαλονικεῖς· «Ἄλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἄνθρωποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε»⁸. Δηλαδή· Ἄλλὰ ὅπως ἀκριβῶς ἔχουμε εὐρεθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ δόκιμοι καὶ ἄξιοι νὰ μᾶς ἐμπιστευθεῖ τὸ Εὐαγγέλιο ἔτσι καὶ τὸ κηρύττουμε ὄχι γιὰ νὰ ἀρέσουμε σὲ ἄνθρώπους, ἀλλὰ στὸν Θεό, ὁ Ὅποῖος γνωρίζει καλὰ τὶς καρδιές μας. Γιατὶ δὲν σᾶς κολακέψαμε ποτέ, ὅπως ξέρετε, οὔτε ἤρθαμε μὲ προσχήματα γιὰ νὰ κερδίσουμε κάτι - μάρτυράς μας ὁ Θεός. Δὲν ζητήσαμε ἀνθρώπινη δόξα οὔτε ἀπὸ σᾶς οὔτε ἀπὸ ἄλλους, ἂν καὶ μπορούσαμε νὰ σᾶς ἐπιβαρύνουμε ὡς ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ. Ἄπεναντίας εἴμασταν στοργικοὶ σὰν τὴν μητέρα ποῦ φροντίζει

τὰ παιδιά της. Καὶ ἦταν τόση ἡ ἔγνοια μας γιὰ σᾶς, ὥστε εἴμασταν ἔτοιμοι νὰ σᾶς δώσουμε ὄχι μόνο τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια μας τὴ ζωή, ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπήσαμε».

Στὴν Παραλία τῆς Μιλήτου συναντᾶμε σφιχταγκαλιασμένα τὰ δύο δάκρυα. Τοῦ ὑπηρέτη καὶ αὐτοῦ ποὺ ὑπηρετήθηκε.

δ. Τὰ δάκρυα τῆς ὑποταγῆς στὸ θεῖο θέλημα.

Στὸ ταξίδι τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐκτὸς ἀπὸ ὅσα συνέβησαν στὴν Μίλητο, ἡ Καισάρεια ἀπετέλεσε ἓνα ἄλλο σταθμό.

Ἐκεῖ ὁ προφήτης Ἄγαβος προφήτευσε, ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος θὰ συνελαμβάνετο στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ θὰ παρεδίδετο στὰ χέρια τῶν Ἐθνικῶν (εἰδωλολατρῶν). Ὁ συγγραφέας τῶν Πράξεων, ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, συνώδευε τὸν ἀπόστολο Παῦλο στὸ ταξίδι αὐτὸ καὶ μᾶς διηγεῖται: «Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἑμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γινέσθω»⁹. Δηλαδή: «Ὅταν τ' ἀκούσαμε αὐτὰ τὸν παρακαλοῦσαμε κι ἑμεῖς καὶ οἱ ἐντόπιοι νὰ μὴν ἀνεβῆι στὰ Ἱεροσόλυμα. Τότε ὁ Παῦλος ἀποκρίθηκε: «Γιατί κλαῖτε καὶ μοῦ σκίζετε τὴν καρδιά; Ἐγὼ ὄχι μόνο νὰ δεθῶ εἶμαι ἔτοιμος, ἀλλὰ καὶ νὰ πεθάνω στὴν Ἱερουσαλήμ γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ». Ὅταν εἶδαμε ὅτι δὲν πείθεται, σταματήσαμε καὶ εἶπαμε: «Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα ἄς γίνεῖ».

Αὐτὸ τὸ περιστατικὸ μοιάζει σὰν ἐκεῖνο ποὺ διαδραματίσθηκε στὴν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό¹⁰, ὅπου ὁ Κύριος φανέρωσε στοὺς μαθητὲς Του ὅτι πρέπει νὰ μεταβῆι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθει πολλὰ ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους, τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ νὰ θανατωθεῖ καὶ τὴν τρίτη ἡμέρα ἀπὸ τὸν θάνατό Του νὰ ἀναστηθεῖ. Καὶ ὁ Πέτρος τοῦ εἶπε: ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξει ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τότε ὁ

Κύριος τὸν ἐπετίμησε αὐστηρὰ καὶ τοῦ εἶπε ὅτι δὲν φρονεῖς ὅ,τι εἶναι εὐάρεστο στὸν Θεό, ἀλλὰ ὅτι ἀρέσει στοὺς ἀνθρώπους. «Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· ἰλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων»¹¹.

Καὶ τὰ δύο κατέληξαν στὸ ἴδιο σημεῖο, στὴν ὑποταγὴ στὸ θεῖο θέλημα. Εἶναι πονεμένο αὐτὸ τὸ μονοπάτι τῆς ὑποταγῆς. Τὰ δάκρυα ὅμως αὐτῆς τῆς ὑποταγῆς ποτίζουν τὸ δένδρο τῆς λυτρώσεως καὶ τῆς σωτηρίας.

ε΄. Τὰ δάκρυα γιὰ τὴν διόρθωσι τῶν ἀμαρτανόντων.

Στὴν Κόρινθο συνέβη μιὰ βαρύτερη ἀμαρτία, ἡ ὁποία ἔθλιψε καὶ στενοχώρησε τὸν ἀπόστολο Παῦλο¹².

Ἐπανερχεται στὸ θέμα μὲ τὴν Β΄ Ἐπιστολὴ του καὶ γράφει· «Ἐκρίνα δὲ ἑμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ ἔγραφα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθῶς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρῶν, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς»¹³. Δηλαδή· Γι' αὐτὸ ἔκρινα σωστὸ νὰ μὴ σᾶς φέρω λύπη, ὅταν θὰ ἔλθω ξανὰ κοντὰ σας. Γιατὶ ἂν ἐγὼ σᾶς προκαλῶ λύπη, τότε θὰ πρέπει νὰ παίρνω χαρὰ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ στενοχωρῶ. Γι' αὐτὸ σᾶς ἔγραψα ὅπως σᾶς ἔγραψα, ὥστε ὅταν ἔλθω νὰ μὴ δοκιμάσω λύπη ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔπρεπε νὰ μοῦ δώσουν χαρὰ. Εἶμαι ἀπόλυτα βέβαιος πὼς ὅλοι σας πιστεύετε ὅτι ἡ δική μου χαρὰ εἶναι καὶ χαρὰ ὅλων σας. Σᾶς ἔγραψα μὲ πολλὴ ὀδύνη, μὲ πόνο στὴν καρδιά καὶ μὲ πολλὰ δάκρυα, ὄχι γιὰ νὰ σᾶς στενοχωρήσω, ἀλλὰ γιὰ νὰ γνωρίσετε τὴν περίσσια ἀγάπη ποὺ

ἔχω γιὰ σᾶς.

Διαπιστώνουμε ὅτι κανένα ἔργο δὲν ξηραίνεται, ὅταν ποτίζεται μὲ ἰδρώτα καὶ δάκρυα.

στ΄. Τὰ δάκρυα τῆς λυτρώσεως.

Ὁ Κύριος ἔκλαψε·

Ο Στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου¹⁴.

Ο Γιὰ τὴν ἀμετανόητη Ἱερουσαλήμ¹⁵.

Ο Στὴν Γεθσημανῆ¹⁶.

Ὁ Χριστός, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του, μὲ δυνατὲς κραυγὲς καὶ δάκρυα ἀπηύθυνε προσευχὲς καὶ ἱκεσίες στὸν Θεό, πὺν μπορούσε νὰ Τὸν σώσει ἀπὸ τὸν θάνατο. Καὶ εἰσακούσθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν εὐλάβειά Του. Ἐὰν καὶ ἦταν Υἱός, ἔμαθε μέσα ἀπὸ τὰ παθήματά Του τὴν ὑπακοή. Ἐτσι ὀλοκλήρωσε τὸ ἔργο καὶ ἀνακηρύχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ ἀρχιερεὺς ὅπως ὁ Μελχισεδέκ, κι ἔγινε ἡ αἰτία νὰ σωθοῦν γιὰ πάντα ὅλοι, ὅσοι ὑπακούουν σ' Αὐτόν.

«Ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ»¹⁷.

Τὰ στάδια τοῦ ἀγῶνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πὺν ὀδήγησε στὴν λύτρωσι εἶναι:

ἢ Ἡ ἀγωνία τῆς Γεθσημανῆ.

ἢ Τὰ δάκρυα τῆς προσευχῆς Του.

ἢ Οἱ θρόμβοι αἵματος.

ἢ Τὸ αἶμα καὶ τὸ ὕδωρ.

Αὐτὰ ἄς μὴ τὰ λησμονήσουμε ποτέ.

ζ΄. Τὰ δάκρυα πὺν ὁ Θεὸς δὲν ξεχνάει,

εἶναι τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας.

Στὸν 56ο ψαλμὸ ἔχουμε μιὰ περιέργη προσευχὴ τοῦ Δαβίδ·

«Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος, ὄλην τὴν

ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με. κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους. Ἐ τὴν ζωὴν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυσά μου ἐνώπιόν σου ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου». Δηλαδή: Ἐλέησέ με, ὦ Θεέ, ἐπειδὴ ἕνας ἄνθρωπος μὲ κατεπάτησε. Ὅλη τὴν ἡμέρα πολεμώντάς με μὲ συνέθλιψε καὶ μὲ καταπίεσε. Μὲ κατεπάτησαν οἱ ἐχθροί μου ὅλη τὴν ἡμέρα, διότι πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἀπὸ ὑψηλὰ μὲ πολεμοῦν μὲ δύναμι. ... Σοῦ ἐξέθεσα τὶς δυστυχίες μου καὶ τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυσα, δὲν τὰ περιφρόνησες, ἀλλὰ τὰ πρόσεξες καὶ τὰ ἔθεσες μπροστὰ σου, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσί σου.

Ὁ Κύριος φυλάττει σὲ φιάλη τὰ δάκρυα τοῦ πολεμουμένου ἀπὸ τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν θὰ ξεχάσει τοὺς ἀγῶνες καὶ τοὺς κόπους, τοὺς διωγμοὺς τῶν φοβουμένων τὸ ὄνομά Του.

Διαβάζουμε στὸν Μαλαχία: «Ἐβαρύνετε ἐπ' ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν, λέγει Κύριος, καὶ εἶπατε· ἐν τίνι κατελαλήσαμεν κατὰ σοῦ; εἶπατε· μάταιος ὁ δουλεύων Θεῷ, καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ καὶ διότι ἐπορεύθημεν ἰκέται προσώπου Κυρίου παντοκράτορος; καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ ἀνοικοδομοῦνται πάντες ποιοῦντες ἄνομα καὶ ἀντέστησαν τῷ Θεῷ καὶ ἐσώθησαν. ταῦτα κατελάλησαν οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· καὶ προσέσχε Κύριος καὶ εἰσήκουσε καὶ ἔγραψε βιβλίον μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔσονταί μοι, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, εἰς ἡμέραν, ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς περιποίησιν, καὶ αἵρετιῶ αὐτοὺς ὃν τρόπον αἵρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ. καὶ ἐπιστραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε ἀναμέσον δικαίου καὶ ἀνὰ μέσον ἀνόμου τοῦ δουλεύοντος Θεῷ καὶ τοῦ μὴ δουλεύοντος»¹⁸. Δηλαδή: Τὰ λόγια σας ἦταν σκληρὰ ἐναντίον μου λέγει ὁ Κύριος· καὶ εἶπατε· Τί ὁμιλήσαμε ἐναντίον σου; Ἐσεῖς εἶπατε· Εἶναι μάταιο νὰ δουλεύει κάποιος τὸν Θεό· καὶ ποιά ἢ ὠφέλεια ὅτι φυλάξαμε τὰ διατάγματα Του, καὶ ὅτι περιπατήσαμε πενθώντας μπροστὰ στὸν Κύριο τῶν δυνάμεων; Καὶ τώρα ἐμεῖς μακαρίζομε τοὺς

ὑπερήφανους· καὶ αὐτοὶ ποὺ ἐργάζονται τὴν ἀνομία ὑψώθηκαν· καὶ αὐτοὶ ποὺ πειράζουν τὸν Θεό, κι αὐτοὶ σώθηκαν. Τότε αὐτοὶ ποὺ ἐφοβοῦντο τὸν Κύριο μιλοῦσαν ἀναμεταξύ τους· καὶ ὁ Κύριος πρόσεχε καὶ ἄκουγε καὶ ἐγράφη ἓνα βιβλίον ἐνθυμήσεως μπροστά Του γι' αὐτοὺς ποὺ ἐφοβοῦντο τὸν Κύριο καὶ ποὺ ἐσέβοντο τὸ ὄνομά Του· καὶ θὰ εἶναι δικοί μου, λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων, κατὰ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ὅταν ἐγὼ θὰ ἐτοιμάσω τὰ πολυτιμὰ μου· καὶ θὰ τοὺς σπλαχνιστῶ, ὅπως ὁ ἄνθρωπος σπλαχνίζεται τὸν υἱό του, ποὺ τοῦ δουλεύει. Τότε θὰ ἐπιστρέψετε καὶ θὰ διακρίνετε ἀνάμεσα σὲ δίκαιο καὶ ἀσεβῆ, ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνον ποὺ δουλεύει τὸν Θεὸ κι ἐκεῖνον ποὺ δὲν τὸν δουλεύει.

Ὁ Κύριος ποὺ ἦλθε νὰ φέρει τὴν χαρὰ τ' οὐρανοῦ δὲν διαβάζουμε ὅτι γέλασε σ' αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἐκλαψε ὅμως. Μᾶς ἄφησε τὸ «μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε»¹⁹.

Ὁ Παῦλος θυμόταν τὰ δάκρυα τοῦ νεαροῦ συνεργάτου του ἀποστόλου Τιμοθέου. Τοῦ ἔγραφε φυλακισμένος ἀπὸ τὴν Ρώμη ὅτι ἀδιάκοπα σὲ θυμᾶμαι στίς δεήσεις μου νύκτα καὶ ἡμέρα ἐπιποθώντας νὰ σὲ δῶ, καθὼς θυμᾶμαι τὰ δάκρυά σου «ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος τῶν δακρῶν σου»²⁰.

Μὴν ἀρνηθεῖς τὰ δικά σου. Μὴν ὑποτιμήσεις τὴν δύναμί τους στὸν πνευματικὸ βίον.

Ἀνάμειξε· τὰ δάκρυα τῆς ἀγάπης μὲ τὰ δάκρυα τῆς ὑπηρεσίας. Τὰ δάκρυα τῆς νουθεσίας μὲ τὰ δάκρυα τῆς ἀναγνωρίσεως. Τὰ δάκρυα τῆς ὑποταγῆς στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ δάκρυα τῆς λυτρώσεως.

Μὴ λησμονήσεις σὲ στιγμὲς καὶ ἡμέρες δοκιμασίας ὅτι γρήγορα, πιὸ γρήγορα ἀπ' ὅ,τι νομίζουμε, ὁ Θεὸς θὰ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. «Καὶ ἐξαλείψει ἀπ' αὐτῶν πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν»²¹.

Δ΄. ΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος μᾶς παρέδωσε ἓνα παρηγορητικὸ καὶ γεμᾶτο θεία συμπάθεια λόγο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ·

«Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς»¹.

Σαφῶς δηλώνεται ἐδῶ, ὅτι ὅλοι μας βαστάζουμε φορτία. Ποῖα; Τὰ φορτία τῆς ἁμαρτίας. Τὰ φορτία πού λόγω τῆς ἁμαρτίας μᾶς βαραίνουν· ὅπως ἐννοιες, ἀγχη, φροντίδες, φόβοι, πάθη, ἀνασφάλειες καὶ χίλια ἄλλα.

Γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μιλήσει κανεὶς. Εἶναι αὐτονόητο καὶ ἀπὸ ὅλους παραδεκτό.

Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μόνο δημιούργημα πού ὁ Θεὸς ἐφτιαξε ὄρθιο, ἀλίμονο, εἶναι αὐτὸ πού βαδίζει σκυμμένο. Ἀχθοφόρος τῶν φορτίων τῆς ζωῆς.

Ὁ Χριστὸς, ἀναφορικὰ μὲ τὰ φορτία μας, μᾶς προτρέπει
α΄. Νὰ φέρουμε σ' Αὐτὸν τὸ φορτίο
τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ «φίλος τῶν ἁμαρτωλῶν»². Ἦλθε γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ στὸν κόσμο. Νὰ σηκώσει ἀπὸ ἀγάπη τὸ βαρὺ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν μας, τὶς συνέπειες τῆς ἀσύνετης ζωῆς μας.

Αὐτὸς σήκωσε τὶς ἁμαρτίες μας μὲ τὸ ἴδιο του τὸ σῶμα στὸν σταυρὸ, γιὰ νὰ πεθάνουμε κι ἐμεῖς ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτία, καὶ νὰ ζήσουμε μέσα στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὶς πληγές τοῦ Χριστοῦ γιατρευτήκατε κατὰ τό· «Ὅς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μάλωπι αὐτοῦ ἰάθητε»³.

Ὁ Ἡσαΐας διακηρύττει· «Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν·

παιδεΐα εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν· τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν»⁴. Δηλαδή· Αὐτός, στήν πραγματικότητα, βάσταξε τὶς ἀσθένειές μας, καὶ ἐπιφορτίσθηκε τὶς θλίψεις μας· ἐνῶ ἡμεῖς τὸν θεωρήσαμε τραυματισμένον, πληγωμένον ἀπὸ τὸν Θεό καὶ ταλαιπωρημένον. Αὐτός, ὅμως, τραυματίσθηκε γιὰ τὶς παραβάσεις μας· ταλαιπωρήθηκε γιὰ τὶς ἀνομίες μας· ἡ τιμωρία, ποὺ ἔφερε τὴ δική μας εἰρήνη, ἦταν ἐπάνω σ' αὐτόν καὶ διαμέσου τῶν πληγῶν Του γιατρευτήκαμε ἡμεῖς.

β'. Ν' ἀποφεύγουμε νὰ φορτώνουμε
τοὺς συνανθρώπους μας φορτία,
μάλιστα «βαρέα» καὶ «δυσβάστακτα».

Ὁ Κύριος καυτηρίασε μὲ ἀυστηρότητα τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, οἱ ὅποιοι συνήθιζαν νὰ δίνουν βαριά καὶ δυσβάστακτα φορτία, καὶ νὰ τὰ βάζουν ἐπάνω στοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων. «Δεσμεύουσι γὰρ φορτία δυσβάστακτα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων»⁵.

Πολλές φορές κι ἡμεῖς συμπεριφερόμαστε ἀσυλλόγιστα στὸν οἰκεῖο μας, στὸν συνεργάτη μας, στὸν ἀδελφό μας, στὸν συνάνθρωπό μας. Τοὺς φορτώνουμε φροντίδες, ἀνησυχίες, ἐρωτηματικά, εὐθύνες, φόβους, ὑποχρεώσεις καὶ ἄλλα πολλά. Κι ἐνῶ τοὺς φορτώνουμε, οὔτε μὲ τὸ δαχτυλάκι μας δὲν τοὺς βοηθοῦμε γιὰ νὰ σηκώσουν αὐτὰ τὰ βαρέα φορτία. «Τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά»⁵.

γ'. Νὰ βαστάζουμε τὰ βάρη τῶν ἄλλων.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς προτρέπει· «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε»⁶. Νὰ βαστάζετε ὁ ἕνας τὰ βάρη τοῦ ἄλλου.

Πολλοὶ ἀδελφοί μας σηκώνουν βάρη, ποὺ ἴσως δὲν ἔφεραν στὸν Χριστό, γιατί δὲν Τὸν γνώρισαν, γιατί δὲν Τὸν δέχθηκαν. Βάρη οἰκογενειακά, οικονομικά, προσωπικά. Βάρη μέσα βαθιὰ στήν ψυχὴ τους ἀνεξομολόγητα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπαινεῖ τὸν ἀπόστολο Τιμόθεο ὡς ἰσόψυχο καὶ τοῦ ἀνέθεσε νὰ μεριμνήσει γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν Φιλιππησίων καὶ γράφει σ' αὐτούς· ὅτι ἐλπίζω, μάλιστα, στὸν Κύριο Ἰησοῦ, νὰ στείλω γρήγορα σὲ σᾶς τὸν Τιμόθεο, γιὰ νὰ

εὐφραίνομαι κι ἐγὼ μαθαίνοντας τὴν κατάστασί σας. Ἐπειδὴ δὲν ἔχω κανένα ἰσόψυχο πού θὰ μεριμνήσει γνήσια γιὰ τὴν κατάστασί σας. Ἐπειδὴ, ὅλοι ζητοῦν τὰ δικά τους, ὄχι ἐκεῖνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ γνωρίζετε τὴν δοκιμασία του, ὅτι δούλεψε μαζί μου στὸ Εὐαγγέλιο σὰν παιδί μαζί μὲ τὸν Πατέρα. Αὐτόν, λοιπόν, ἐλπίζω νὰ τὸν στείλω ἀμέσως, καθὼς θὰ δῶ τὸ τέλος τῶν ὑποθέσεών μου. «Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐγὼ εὐψυχῶ γνούς τὰ περὶ ὑμῶν· οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς»⁷.

Δυστυχῶς, τὸ δράμα τῆς κοινωνίας μας εἶναι ὅτι δὲν εὐρίσκεται ἄνθρωπος νὰ μεριμνήσει γνήσια, γιὰ νὰ βελτιωθεῖ ἢ κατάστασις κάποιων ἀδελφῶν μας καὶ νὰ ἀνακουφισθοῦν ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ζωῆς.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος πού σήκωσε τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου, ἔγινε τὸ αἰώνιο σύμβολο αὐτῆς τῆς αὐτοπροσφορᾶς.

«Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμονα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ». Καὶ ἐνῶ ἔβγαιναν ἔξω, βρῆκαν ἄνθρωπο Κυρηναῖο, πού τὸν ἔλεγαν Σίμονα· αὐτὸν ἀγγάρευσαν γιὰ νὰ σηκώσει τὸν σταυρὸ Του»⁸.

δ'. Νὰ λειτουργεῖ ἀνάμεσά μας ὁ νόμος τῆς ἀμοιβαιότητος.

Ἡ ἀποστολικὴ προτροπὴ «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ»⁹.

Αὐτὸς ὁ πνευματικὸς νόμος σημαίνει· συμμαρτυροῦμαι τὸ πρόβλημά μου, θὰ συμμαρτυρῶ ὁλόψυχα τὸ δικό σου.

Ὁ πνευματικὸς αὐτὸς νόμος ἐνισχύει τὴν ἐν Χριστῶ ἀδελφότητα καὶ ἀλληλοπεριχώρησι.

Συχνὰ τὸ φορτίο τῆς ζωῆς εἶναι τόσο βαρὺ, πού χρειάζονται τοῦλάχιστον δύο νὰ τὸ μετακινήσουν·

«Ἄδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρά»¹⁰.

Ἡ ἀλληλοπεριχώρησι ἀποδεικνύεται καὶ μὲ τὸν ἀποστολικὸ λόγον «εἶτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη»¹¹. Μαζὶ θὰ σηκώσουμε τὸ φορτίο τοῦ ἑνός, γιὰ νὰ ἐπανέλθει ἡ χαρὰ στὸ σῶμα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς ἐνθαρρύνει νὰ μὴ ἀπογοητευόμαστε ὅταν μένουμε μόνοι, διότι κάποιος ἀδελφὸς θὰ παρουσιασθεῖ πού θὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ κοντά μας, νὰ ἀκούσει τὸ πρόβλημά μας, νὰ συμμαριστεῖ τὸ φορτίο μας.

Ἔστω κάποιος, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Λουκάς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ»¹². Μόνος ὁ Λουκάς εἶναι μαζί μου.

Τὸ νὰ ζητεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ συμμαριστεῖ τὸ φορτίο τῆς ζωῆς του κάποιος δὲν δείχνει ἀδυναμία καὶ κατωτερότητα.

Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Κύριο στὴν Γεθσημανῆ, ὁ ὁποῖος εἶπε στοὺς Μαθητὲς Του· «μείνατε ἐδῶ καὶ ἀγρυπνεῖτε μαζί μου»¹³.

ε'. Ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ.

«Ἐπιβάρυνον τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ»¹⁴.

Βάρη καὶ Φορτία θεωροῦνται·

- οἱ ἀσθένειες καὶ οἱ πόνοι τους
- οἱ ἀδυναμίες καὶ τὰ ἀτυχήματά τους
- «τῆς ἡμέρας» μὲ τὰ ἀπρόοπτά της
- τῆς δοκιμασίας καὶ τοῦ ἀγώνα της
- τοῦ διακονικοῦ ἔργου καὶ τῶν ἀπαιτήσεών του.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ βάρη πρέπει νὰ θυμόμαστε ὅτι ὁ Χριστὸς βάσταξε τὶς ἁμαρτίες μας στὸ σῶμα Του ἐπὶ τοῦ ξύλου. «Ὡς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον»¹⁵, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ ἄρρωστος πού θεράπευσε, ἦλθε σ' Αὐτὸν «βασταζόμενος ὑπὸ τεσσάρων»¹⁶.

Εἶναι ντροπή, νὰ ὑπάρχουν ἀδελφοί μας πού στὴν θλίψι καὶ τὸ φορτίο τους δὲν ἔχουν οὔτε τέσσερις, οὔτε τρεῖς, οὔτε δύο, οὔτε ἓναν ἀπὸ μᾶς, νὰ τοὺς βαστάσουν.

στ'. Ἡ «καθ' ὑπερβολὴν ὁδός».

Μᾶς τὴν διδάσκει ὁ Παῦλος πού μᾶς χάρισε καὶ τὸν «ὕμνο τῆς ἀγάπης»· «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν

ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν εἶμι. Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει»¹⁷. Δηλαδή: Ἄν μπορῶ νὰ λαλῶ ὅλες τὶς γλῶσσες τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμα καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους, οἱ λόγοι μου ἀκούγονται σὰν ἦχος χάλκινης καμπάνας ἢ σὰν κυμβάλου ἀλαλαγμός. Κι ἂν ἔχω τῆς προφητείας τὸ χάρισμα κι ὅλα κατέχω τὰ μυστήρια κι ὅλη τὴν γνῶσι, κι ἂν ἔχω ἀκόμα ὅλη τὴν πίστι ἔτσι πού νὰ μετακινῶ βουνά, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη, εἶμαι ἕνα τίποτε. Κι ἂν ἀκόμα μοιράσω στοὺς φτωχοὺς ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα, κι ἂν παραδώσω στὴν φωτιά τὸ σῶμα μου γιὰ νὰ καεῖ, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀγάπη, σὲ τίποτα δὲν μ' ὠφελεῖ. Ἐκεῖνος πὺ ἀγαπάει ἔχει μακροθυμία, ἔχει καὶ καλοσύνη· ἐκεῖνος πὺ ἀγαπάει δὲν ζηλοφθονεῖ· ἐκεῖνος πὺ ἀγαπάει δὲν κομπάζει οὔτε ὑπερηφανεύεται, εἶναι εὐπρεπής, δὲν εἶναι ἐγωϊστῆς οὔτε εὐερέθιστος· ξεχνάει τὸ κακὸ πὺ τοῦ ἔχουν κάνει, δὲ χαίρεται γιὰ τὸ στραβὸ πὺ γίνεται, ἀλλὰ μετέχει στὴν χαρὰ γιὰ τὸ σωστό. Ἐκεῖνος πὺ ἀγαπάει, ὅλα τὰ ἀνέχεται· σὲ ὅλα ἐμπιστεύεται, γιὰ ὅλα ἐλπίζει, ὅλα τὰ ὑπομένει. Ποτέ ἡ ἀγάπη δὲν θὰ πάψει νὰ ὑπάρχει.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶχε συναίσθησι τοῦ δικαιώματός του σὰν ἐργάτης τοῦ Θεοῦ ὅτι μπορούσε «νὰ εἶναι βάρος»¹⁸ σὲ ἐκείνους πὺ ὑπηρετοῦσε, ἀλλὰ δὲν ἐπικαλέσθηκε τὸν νόμο αὐτὸ γιὰ νὰ μᾶς διδάξει καὶ σ' αὐτὸ τὸ θέμα τὴν θυσία καὶ τὴν προσφορά.

Ἄς μὴ μᾶς συνθλίβει ὁ φόβος τοῦ βάρους.

Ἄς θυμόμαστε ὅτι ὁ Κύριος δὲν δίνει σταυροὺς ἴσους μὲ τὶς δυνάμεις μας, ἀλλὰ δίνει δυνάμεις γιὰ νὰ σηκώσουμε τοὺς σταυροὺς ποὺ μᾶς ἐμπιστεύεται. «Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν»¹⁹.

Καὶ κάτι ἀκόμη, πολὺ παρήγορο.

Ὅταν Ἐκεῖνος τὸ κρίνει, σοῦ στέλνει τὸ μήνυμα· «Οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βᾶρος»²⁰. Δὲν θὰ σᾶς ἐπιβάλλω ἄλλες ὑποχρεώσεις, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ γνωρίζετε.

Νομίζω ὅτι αὐτὸ παρηγορεῖ κάθε ἀγωνιστὴ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Μόνο κράτησε ἐκεῖνο ποὺ ἔχεις· «πλὴν ὁ ἔχετε κρατήσατε»²¹.

Ε΄. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

Σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ποὺ βασίζεται στὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ὅπως μᾶς τὸ ἀναφέρει ἡ Γραφή, ὁ πιστὸς ἀπέθανε ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτία, νεκρώθηκε ἡ δύναμις της, καὶ ζεῖ μὲ τὸν Χριστὸ τὴν νέα ζωὴ ἀναγεννημένος.

Αὐτὴ τὴν ἀλήθεια μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ ἐπαγωγικοὺς ὑπολογισμοὺς, ὅτι ἐὰν (ἐφ' ὅσον) ἀναστηθήκατε μαζί μὲ τὸν Χριστὸ στὸ βάπτισμα, πρέπει νὰ ζητεῖτε τὰ ἄνω, δηλαδή τὰ ἐπουράνια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει ὁ Χριστός, καθήμενος στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ. Τὰ ἄνω, δηλαδή τὰ ἐπουράνια νὰ σκέπτεσθε, αὐτὰ νὰ ἐπιθυμεῖτε ὄχι τὰ γήινα.

Μὴ σᾶς ἐλκύουν τὰ γήινα, διότι ἀποθάνετε, νεκρώσατε μυστηριακὰ στὸ ἅγιο Βάπτισμα τὰ παλαιὰ καὶ γήινα φρονήματά σας, καὶ σᾶς δόθηκε ἀπὸ τὴν θεία Χάρι νέα ζωὴ, ἡ ὁποία εἶναι κρυμμένη μαζί μὲ τὸν Χριστὸ στὸν Θεὸ καὶ δὲν φανερώθηκε ἀκόμη ἡ δόξα της καὶ ἡ λαμπρότητά της. «Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ· ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ»¹.

Σχετικὴ εἶναι καὶ ἡ περικοπὴ πρὸς Ἐφεσίους δ' 17-32.

Κατὰ τὶς ὁδηγίες τοῦ ἀποστόλου Παύλου θὰ ἐξετάσουμε τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν πιστῶν σὲ δύο ἐνότητες·

Α΄ Ἐνότητα.

Ἡ συμπεριφορὰ μας κατὰ τὸν νέο τρόπο ζωῆς.

• Νὰ ἀποβάλλουμε τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο μὲ τὶς πράξεις του. «Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ»². Δηλαδή· Μὴ λέτε ψέματα ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, ἀφοῦ ἔχετε ἀποβάλει πλέον τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο μαζί μὲ τὶς πονηρὰς αὐτοῦ πράξεις.

Ὁ πιστὸς δὲν δικαιολογεῖται νὰ συμπεριφέρεται, ὅπως ὁ

ἄπιστος καὶ ἀσεβής. Εἶναι ἀσυμβίβαστο. Ρωτᾶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· «Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;»³. Δηλαδή· Μὴ συνδέεσθε στενὰ καὶ μὴ συνοδοιπορεῖτε μὲ τοὺς ἀπίστους. Διότι ποῖος συνεταιρισμὸς μπορεῖ νὰ ὑπάρξει μεταξὺ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; Ποία δὲ ἐπικοινωνία μεταξὺ φωτὸς καὶ σκότους;

Μάλιστα ὁ ἀπόστολος Παῦλος κατονομάζει μερικὲς συμπεριφορὲς καὶ ἐκδηλώσεις, τίς ὁποῖες ὁ πιστὸς πρέπει νὰ ἐγκαταλείψει, ὅπως τὴν ὀργή, τὸν θυμὸ, τὴν κακία, τὴν βλασφημία, τὴν αἰσχρολογία ἀπὸ τὸ στόμα του.

Ἔλα αὐτὰ δείχνουν ἓνα μὴ ἐξαγιασμένο ἐσωτερικὸ κόσμο μὲ ἐκδηλώσεις ἀδέσποτης καὶ βρώμικης γλώσσας.

• Νὰ ἐνδυθοῦμε, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ·

«Τὸν νέον ἄνθρωπον, τὸν ἀνακαινούμενον»⁴.

Τὸν νέο ἄνθρωπο (τὴν νέα ὑπαρξί μας) κτίζει ὁ Θεός, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὅταν ἀποβάλλουμε τίς ἀμαρτωλὲς συνήθειές μας, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως. Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα·

Πόσο καινούργιοι εἴμαστε ἐν Χριστῷ;

Ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μιὰ διαδικασία σύνθετη, ἔργο τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἔχει πρότυπό της, τελικὸ στόχο της, νὰ γίνεταί ὁ ἄνθρωπος καινούργιος μὲ τὸ νὰ λαμβάνει τὴν αὐτὴ μορφή μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, πού τὸν ἔκτισε.

Γιὰ τὸ πρότυπο τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου ἢ πιὸ ἀπλὰ τοῦ χαρακτήρα καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου, ὁμίλησε ὁ Κύριος μὲ τοὺς Μακαρισμοὺς⁵ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος⁶.

«Σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινὰ ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἔχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος»⁷. Δηλαδή· Καρδία πονετικὴ καὶ συμπαθῆ, διάθεσι ἀγαθὴ στὸ νὰ εὐεργετῆτε, ταπεινοφροσύνη, πραότητα, μακροθυμία. Νὰ ἀνέχεσθε ὁ ἓνας τίς ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου καὶ νὰ χαρίζεσθε καὶ νὰ συγχωρῆσθε μεταξὺ σας, ἐάν

κανένας ἔχει κάτι παράπονο κατὰ τοῦ ἄλλου. Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς χαρίσθηκε σὲ σᾶς καὶ σᾶς συγχώρησε, ἔτσι καὶ σεῖς νὰ συγχωρῆτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Ἐπάνω δὲ σὲ ὅλα αὐτὰ νὰ ἐνδυθῆτε τὴν ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι σὰν ἓνας κρῖκος, ποὺ δένει μαζὶ ὅλες τὶς ἀρετὲς σὲ τέλειο σύνολο.

Αὐτὰ εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νέου ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ζεῖ κατὰ τὸ θέλημα καὶ τὸ πρότυπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶ διακρίνονται οἱ πιστοί, ὄχι ἀπὸ τὰ λόγια. Ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶ ἀναγνωρίζονται οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

- Νὰ βάλουμε μέσα μας «τὴν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ»⁸, ἡ ὁποία δὲν πρέπει μόνο νὰ κυριαρχεῖ, ἀλλὰ νὰ στεφανώνει «βραβεύτω» τὸν πνευματικὸ βίό μας.

Ὅταν νεκρωθοῦν τὰ πάθη καὶ ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας καὶ γεννηθοῦν, ἀυξηθοῦν καὶ κυριαρχήσουν οἱ ἀρετὲς τοῦ Θεοῦ, τότε ἐπέρχεται εἰρήνη στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, εἰρήνη στοὺς λογισμοὺς, εἰρήνη στὶς ἐπιθυμίες, εἰρήνη στὰ συναισθήματα. Ὅλα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς δέχονται τὴν ἐπίσκεψι τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία ἐπιβραβεύει καὶ στεφανώνει τὴν «ἐν Χριστῶ» ζωὴ μας.

«Ἐνοικήτω»⁹ ἅς κατοικεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μέσα μας πλουσίως μὲ κάθε σοφία.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε στοὺς Κορινθίους, ὅτι εἶναι ἐπιστολὴ ποὺ τὴν ἔγραψε ὁ Χριστὸς μὲ τὸν Ἀπόστολο. Αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ δὲν εἶναι γραμμένη μὲ μελάνι, ἀλλὰ μὲ τὴν χάρι τοῦ Πνεύματος τοῦ Ζῶντος Θεοῦ. Δὲν γράφτηκε σὲ λίθινες πλάκες, ὅπως ἄλλοτε ὁ μωσαϊκὸς νόμος, ἀλλὰ σὲ ἄλλου εἶδους πλάκες, δηλαδὴ σὲ σάρκινες καρδιές.

Στὴν ψυχὴ τοῦ πιστοῦ πρέπει νὰ κατοικεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι γραμμένος. Στὴν δική μας ζωὴ ποῦ εὐρίσκεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ; Μήπως πουθενά;

Ἄς βάλουμε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ στὴν μνήμη μας, στὸν συλλογισμό μας, στὴν προτροπὴ μας, στὴν συνομιλία μας.

- Τὰ πάντα νὰ τὰ ἀναφέρουμε στὸν Κύριό μας

Ἰησοῦ Χριστό.

Ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ πρέπει νὰ ἀρέσει στὸν Ἰησοῦ Χριστό καὶ νὰ εἶναι δοξολογία καὶ εὐχαριστία ποὺ προσφέρεται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεὸ Πατέρα, ποὺ τόσο μᾶς ἀγάπησε. Καθετὶ ποὺ λέτε ἢ κάνετε, ἄς γίνεται στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, κι ἔτσι νὰ εὐχαριστεῖτε διὰ τοῦ Χριστοῦ τὸν Θεὸ Πατέρα. «Καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ»¹⁰.

• Νὰ ὑπηρετοῦμε «ἐκ ψυχῆς»¹¹.

Κάποιοι ὑπηρετοῦν ἀπὸ συμφέρον, ἀπὸ συνήθεια, ἀπὸ θρησκευτικότητα. Ὁ πιστὸς «ἐκ καρδίας», ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμεῖ. Ἐπειδὴ θέλει νὰ ἀρέσει στὸν Κύριο. Ἐπειδὴ ἀγαπᾷ τὴν θυσία καὶ τὴν προσφορά.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ πιστοῦ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του εἶναι ὑπηρεσία πρὸς τὸν Χριστό. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ὁ Κύριος καταξίωσε ὅλες τὶς διακονίες, ὅταν μᾶς δίδαξε, ὅτι ὁ πιστὸς σὲ κάθε ἕναν ποὺ ὑπηρετεῖ πρέπει νὰ βλέπει τὸν ἴδιο τὸν Κύριο. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε»¹². Δηλαδή· Σᾶς βεβαιώνω πὼς ἀφοῦ τὰ κάνατε αὐτὰ γιὰ ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀσήμους ἀδελφούς μου, τὰ κάνατε γιὰ μένα.

• Νὰ προσβλέπουμε στὴν ἀναγνώρισι τοῦ Κυρίου.

Ὅτι ὁ Κύριος θὰ μᾶς ἀνταμείψει ἐφ' ὅσον Ἐκεῖνον ὑπηρετήσαμε.

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι δύσκολη. Ἀπαιτεῖ κόπους, θυσίες, δάκρυα, αἵματα, προσφορά. Δὲν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεσις ἢ ἄσκησις τῶν ἀρετῶν, ἀγάπης, ταπεινοφροσύνης, πραότητος, ἐγκράτειας, μακροθυμίας, συγγνώμης, ἀνοχῆς, νηστείας, λιτοῦ βίου καὶ ἄλλων. Καὶ ἡ ὑποταγὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀπαιτεῖ γενναιότητα, ταπεινοφροσύνη, ἀνδρεία, θέλησι χαλύβδινη.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ ὁ πιστὸς ἀναμένει μιὰ ἀνταμοιβή, ἀπόδοσι δικαιοσύνης καὶ ἀποκατάστασι.

Αὐτὰ τὰ ἀναμένουμε ἀπὸ τὸν Κύριο.

Β' Ἐνότητα

Ἐνάμεσα στό «πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον» καὶ στό «πάλιν ἔρχομαι».

Ὁ Κύριος ἀποχαιρετώντας τοὺς μαθητές Του θέλησε νὰ τοὺς στηρίξει καὶ νὰ τοὺς παρηγορήσει λέγοντάς τους «Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με»¹³. Δηλαδή· Μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνο δὲν θὰ μὲ βλέπετε καὶ πάλι μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνο θὰ μὲ ἰδῆτε.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ἀναφέρεται στὸν θάνατό Του καὶ στὴν Ἀνάστασί Του, καὶ ὅτι θὰ τὸν ἔβλεπαν Ἀναστημένο.

Ὁ Κύριος συνοψίζοντας τὴν ἐπὶ γῆς πορεία Του εἶπε· «Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον»¹⁴. Δηλαδή· Προέρχομαι ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ ἦρθα στὸν κόσμο. Οἱ λόγοι Του αὐτοὶ ἀναφέρονται στὴν ἀπὸ τὸν Θεὸ καταγωγή Του, στὴν θεότητά Του καὶ στὴν σάρκωσί Του. Συνέχισε «πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα»¹⁴. Δηλαδή· Ἀφήνω πάλι τὸν κόσμο καὶ πηγαίνω πρὸς τὸν Πατέρα. Ἐννοοῦσε τὴν Ἀνάληψί Του. Καὶ ὑποσχέθηκε ὅτι «ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε»¹⁵. Δηλαδή· Κι ὅταν πάω καὶ σᾶς ἐτοιμάσω τόπο, πάλι θὰ ἔρθω καὶ θὰ σᾶς πάρω κοντά μου. Μὲ αὐτὸ ἐννοοῦσε τὴν Δευτέρα Ἐλευσί Του καὶ ἐπανεμφάνισί Του ἐνώπιον τῶν δημιουργημάτων Του.

Ἐνάμεσα στό «πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον» καὶ τὸ «πάλιν ἔρχομαι» ὑπάρχει μιὰ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία οἱ πιστοὶ ἔχουν συγκεκριμένα καθήκοντα. Ὁ Κύριος μᾶς εἶπε τί πρέπει νὰ κάνουμε. Ἄς τὰ θυμηθοῦμε·

α'. Νὰ φέρουμε καρπὸ.

Ἴδου πῶς ὁμιλεῖ περὶ τῆς καρποφορίας τῶν πιστῶν·

• «Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν· ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα»¹⁶. Δηλαδή· Κι ἄλλοι ἔπεσαν στό γόνιμο ἔδαφος κι ἔδωσαν καρπὸ, ἄλλοι ἑκατὸ φορές περισσότερο, ἄλλοι ἐξήντα κι ἄλλοι τριάντα.

• «Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς

δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ»17. Δηλαδή· Ὅταν κόντευε ἡ ἐποχὴ τῆς καρποφορίας, ἔστειλε τοὺς δούλους του στοὺς γεωργοὺς νὰ πάρουν τὸ μερίδιό του ἀπὸ τοὺς καρποὺς .

• «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»18. Δηλαδή· Ἐγὼ εἶμαι τὸ κλῆμα, ἐσεῖς οἱ κληματοβεργες. Ἐκεῖνος ποὺ μένει ἐνωμένος μαζί μου κι ἐγὼ μαζί του, αὐτὸς κάνει ἄφθονο καρπὸ, γιατί χωρὶς ἐμένα δὲν μπορεῖτε τίποτε νὰ κάνετε.

β'. Νὰ προσκαλοῦμε στὸ μεγάλο δεῖπνο.

Ὅλοι μας πρέπει νὰ ἔχουμε τὴν συνείδησι, ὅτι ὀφείλουμε νὰ ἐργαζόμαστε γιὰ νὰ γεμίσει ὁ Οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία.

«Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου»19.

Εἶπε ὁ Κύριος στὸν δούλο· “πήγαινε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι στοὺς δρόμους καὶ στὰ μονοπάτια καὶ ἀνάγκασέ τους νὰ ἔρθουν, γιὰ νὰ γεμίσει τὸ σπίτι μου.

γ'. Νὰ ὑπηρετοῦμε τοὺς πληγωμένους
ποὺ μᾶς ἐμπιστεύθηκε.

Θυμόμαστε τὴν παραβολὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη.

«Καὶ ἐπὶ τὴν αὐριον ἔξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι»20. Δηλαδή· Τὴν ἄλλη ἡμέρα φεύγοντας ἔβγαλε κι ἔδωσε στὸν πανδοχέα δύο δηνάρια καὶ τοῦ εἶπε· «φρόντισέ τον, κι ὅ,τι παραπάνω ξοδέψεις, ἐγὼ ὅταν ξαναπεράσω θὰ σὲ πληρώσω.

Ὁ Ἴδιος φρόντισε γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν ἀκροατῶν Του.

«Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις»21. Δηλαδή· Κι ἀφοῦ πρόσταξε τὸν κόσμον νὰ καθίσουν καταγῆς γιὰ φαγητό, πῆρε τὰ ἑπτὰ ψωμιά καὶ τὰ δύο ψάρια, εἶπε εὐχαριστήρια προσευχή, τὰ ἔκοψε κομμάτια καὶ τὰ ἔδωσε στοὺς μαθητές, καὶ οἱ

μαθητὲς στὸν κόσμο.

δ'. Νὰ ἀγρυπνοῦμε.

Ὅσους ἀνησυχοῦν καὶ ταράσσονται ἀπὸ τὰ ἔσχατα, τοὺς συμβούλευσε· Ἔτσι κι ἐσεῖς, ὅταν δεῖτε νὰ γίνονται αὐτά, νὰ καταλάβετε ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος, ὅτι βρίσκεται πολὺ κοντά. Προσέχετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, γιατί δὲν ξέρετε πότε θὰ ἔρθει ὁ καιρός. «Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ... Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστὶν»²².

Ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου θὰ εἶναι ὅμοια μὲ ὅ,τι ἔγινε τὴν ἐποχὴ τοῦ Νῶε ... Νὰ ἀγρυπνεῖτε, λοιπόν, γιατί δὲν ξέρετε ποιά μέρα θὰ ἔρθει ὁ Κύριός σας.

«Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ... γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται»²³.

ε'. Νὰ φροντίζουμε τοὺς συνδούλους μας.

Ὁ Κύριος στὴν παραβολὴ τοῦ πιστοῦ καὶ φρονίμου δούλου ἔθεσε τὰ κριτήρια αὐτοῦ τοῦ ὑψηλοῦ λειτουργήματος ὡς ἐξῆς· «Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ δίδοναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; Ἐ καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίη δὲ καὶ πίνη μετὰ τῶν μεθύοντων²⁴. Δηλαδή· Ποιὸς ἄραγε εἶναι ὁ ἔμπιστος καὶ συνετὸς δούλος ποὺ ὁ κύριός του τὸν ἔκανε ἐπιστάτη τῶν δούλων του, νὰ τοὺς δίνει τὴν τροφή τὶς ὠρισμένες ὥρες; ... κι ἀρχίζει νὰ χτυπάει τοὺς συνδούλους του καὶ νὰ τρώει καὶ νὰ πίνει μαζὶ μὲ μέθυσους.

στ'. Νὰ ἐτοιμάσουμε τίς λαμπάδες μας.

Στὴν παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων δίδαξε τὴν πνευματικὴ ἐτοιμότητα.

«Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι οἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν»²⁵. Ὅλες οἱ παρθένες σηκώθηκαν καὶ τακτοποίησαν τὰ λυχνάρια τους.

ζ'. Νὰ φέρουμε κέρδος.

Ὁ Κύριος ἀναμένει τὴν ἀρετὴ μας ἀπὸ τὴν Χάρι πού μᾶς

προσφέρει.

«Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι»²⁶. Πρὶν φύγει, κάλεσε δέκα δούλους του, τοὺς ἔδωσε ἀπὸ δέκα μνᾶς καὶ τοὺς εἶπε· ἐμπορευτεῖτε μ' αὐτά, ὥσπου νὰ ἔρθω.

Ὁ Κύριος ἔρχεται.

Μέχρι νὰ ἔλθει, ἄς ξυπνήσουμε καὶ ἄς δραστηριοποιηθοῦμε πνευματικά.

ΣΤ΄ ΑΖΥΜΟΙ

Ο εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος στὸ 13^ο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του συγκέντρωσε ἑπτὰ παραβολὰς ἀναφερόμενες στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἡ παραβολὴ τῆς ζύμης.

«Ἐπὶ ἄλλῃ παραβολῇ ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρουσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον»¹. Δηλαδή· Ὁμοιάζει, εἶπεν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ τὸ κήρυγμα αὐτῆς μὲ προζύμι, τὸ ὁποῖο πῆρε μιὰ γυναῖκα καὶ τὸ ἐκρούσε, τὸ ἀνέμιξε σὲ μεγάλη ποσότητα ἀλεύρου, ἕως ὅτου ζυμώθηκε ὁλόκληρη ἡ ποσότητα τοῦ ἀλεύρου.

Ἡ παραβολὴ δείχνει τὴν δύναμι τοῦ κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία ἡσυχὰ καὶ εἰρηνικὰ μετατρέπει τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μέχρι νὰ πληρώσει τὸν ἄνθρωπο, ὅπως τὸ προζύμι μετατρέπει ὁλόκληρο τὸ ζυμάρι.

Αὐτὸς εἶναι ἕνας φυσικὸς νόμος, ὅτι μικρὴ ποσότητα προζυμιοῦ ζυμώνει, μετατρέπει ὅλο τὸ ζυμάρι².

Συγχρόνως ὁμως αὐτὸς ὁ φυσικὸς νόμος ἰσχύει καὶ ὡς πνευματικὸς νόμος.

Ὅπως τὸ καλό, ἡ ἀρετὴ ἀυξάνεται καὶ μετατρέπει ὅλον τὸν ἄνθρωπο ἔτσι καὶ τὸ κακό, ἡ ἁμαρτία εἰσέρχεται ἡσυχὰ καὶ μετὰ ἀπὸ μικρὰς ὑποχωρήσεις ἀυξάνεται καὶ γεμίζει τὴν ψυχὴ.

1. Ἡ ἁμαρτία ἐνεργεῖ, ὅπως τὸ προζύμι.

Στὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου τὸ προζύμι συμβολίζει τὴν ἁμαρτία. Ἡ ἁμαρτία ἐνεργεῖ ὅπως τὸ προζύμι.

Ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἡσυχάζει ἂν ὁ λογισμὸς τοῦ λέγει· «Πρόκειται γιὰ μιὰ μικρὴ ἀκίνδυνη ἁμαρτία». Εἶναι προζύμι ἡ ἁμαρτία καὶ ἂν εἶναι μικρὴ, ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι θὰ χρειασθεῖ περισσότερο χρόνο νὰ φουσκώσει ὅλο τὸ ζυμάρι.

Μικρὴ κλεψιά, ἀσήμαντο ψέμα, ἀθώα πονηρία εἶναι

βαθμολογίες καὶ χρωματισμοὶ τοῦ διαβόλου.

Θυμηθεῖτε τοὺς λόγους·

«Πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι»³. Κανένα ψέμα δὲν ἔχει τὴν πηγή του στὴν ἀλήθεια.

«Μὴ πλανᾶσθε· φθειροῦσι ἤθη χρηστὰ ὁμιλίας κακαί»⁴. Μὴν παρασύρεσθε σὲ πλάνες· Οἱ κακὲς συναναστροφές καταστρέφουν τὸν καλὸ χαρακτήρα.

«Μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἠδύσματος»⁵. Δηλαδή, οἱ μῦγες ποὺ ψόφησαν μέσα στὸ μύρο, τὸ βρώμησαν.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὴν συνήθεια τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸ Ἰουδαϊκὸ Πάσχα νὰ τρώγουν ψωμὶ χωρὶς προζύμι, συμβουλεύει τοὺς πιστοὺς νὰ εἶναι ἄζυμοι, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τὸ προζύμι τῆς ἁμαρτίας, ἐφιστώντας τὴν προσοχή τους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφήνουν τὴν ἁμαρτία νὰ εἰσέρχεται στὴν ψυχὴ τους καὶ στὴν ζωὴ τους.

Προτρέπει· «Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός· ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας»⁶. ποὺ σημαίνει· Βγάλτε, λοιπόν, ἀπὸ ἀνάμεσά σας τὸ παλαιὸ προζύμι γιὰ νὰ γίνετε καινούριο ζυμάρι - ἀφοῦ πραγματικὰ εἶστε χωρὶς τὸ προζύμι τῆς ἁμαρτίας ὥστε νὰ γιορτάζουμε, ὄχι μὲ ψωμὶ ποὺ περιέχει τὴν παλαιὰ ζύμη, τὴν ζύμη τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πονηρίας, ἀλλὰ μὲ τὸ ἄζυμο ψωμὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς καθαρότητος, διότι ὁ ἰδικὸς μας πασχαλινὸς ἀμνὸς ποὺ θυσιάστηκε γιὰ χάρι μας, εἶναι ὁ Χριστός.

Σὲ ἄλλη περίπτωσι ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὸν διεφθαρμένο λόγο ἢ τὴν διεφθαρμένη συμπεριφορὰ, χαρακτηρίζει γάγγραινα. Ὅπως ἡ γάγγραινα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπλώνεται καὶ σαπίζει τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ διαφθορὰ, ὀλίγον κατ' ὀλίγον κυριεύει καὶ πληροῖ, γεμίζει τὴν ψυχὴ.

2. Τὰ ἄζυμα στὸ παλαιὸ καὶ στὸ νέο Πάσχα.

Στὸ πρῶτο Πάσχα ποὺ ἔφαγαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸ πασχαλινὸ ἄρνι

ἔπρεπε νὰ φαγωθεῖ μὲ ἄζυμα· «ἄζυμα ἐπὶ πικρίδων ἔδονται»⁷.

Στὸ δεῦτερο Πάσχα τῶν Χριστιανῶν ὁ Πασχάλιος Ἄμνος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τρώγεται μὲ «ἄζυμα εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας», ἀπὸ ἐκείνους δηλαδὴ ποὺ δὲν ἔχουν μέσα τους οὔτε ἵχνος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Καὶ βεβαίως τίθεται τὸ ἐρώτημα·

Πῶς θὰ καθαρισθοῦμε ἀπὸ τὸ προζύμι τῆς ἁμαρτίας;

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι «ὁ Χριστός μᾶς καθαρίζει ἀπὸ κάθε ἁμαρτία»⁸ γιὰ νὰ μᾶς καταστήσει «ἁμώμους ἐν Χριστῶ»⁹.

Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν μᾶς ζητεῖ νὰ μικρύνουμε τὶς ἁμαρτίες μας, ἀλλὰ νὰ τὶς ἀποβάλλουμε.

3. Ἀφαιρέστε τὸ προζύμι ἀπὸ τὰ σπίτια σας κατὰ τὸ «ἑπτὰ ἡμέρας ζύμη οὐχ εὐρεθήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις ὑμῶν»¹⁰. Καὶ θὰ ὀρίσετε τὴν ἡμέραν αὐτὴ τῆς ἑορτῆς, ὡς αἰώνιο θεσμὸ στὶς γενεές σας· «καὶ ποιήσετε τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον»¹¹.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἐντολὴ στὴν οἰκονομία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Στὴν Νέα οἰκονομία ἡ ἐντολὴ εἶναι «ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην», ἀφαιρέστε τὴν ἁμαρτία ἀπὸ τὴν ψυχὴ σας, ἡ ὁποία θεωρεῖται «παλαιὰ ζύμη». Ἄν δὲν τὸ πράξετε ἡ ἁμαρτία θὰ αὐξηθεῖ, θὰ φουσκώσει, θὰ κάμει ἁμαρτωλὴ ὀλόκληρη τὴν ζωὴ σας.

4. Εἶδη προζυμιού·

α. Τὸ προζύμι τῆς πλανεμένης διδασκαλίας.

Παράδειγμα· Οἱ Γαλάτες ξεκίνησαν καλά. Ἐπειτα μπῆκε τὸ προζύμι τῆς ἀπειθείας τους στὴν ἀλήθεια. Ἄς προσέχουμε στὴν πνευματικὴ μας πορεία νὰ μὴ διακινδυνεύουμε ἀπὸ ἐπιπολαιότητες καὶ ἔλλειψι ἐμπιστοσύνης στὴν ἀλήθεια τοῦ Κυρίου.

β. Τὸ προζύμι τῶν σαρκικῶν ἁμαρτιῶν.

Συνέβη στὴν Κόρινθο. Τὸ «Κορινθιάζεσθαι» μπῆκε στὴ Χριστιανικὴ Κοινότητα. Τὸ προζύμι αὐτὸ ἦταν δυνατό, φούσκωσε γρήγορα μυαλὰ καὶ πνεύματα, ὥστε οἱ Κορίνθιοι νὰ καυχῶνται γιὰ τὴν κατάντια τους¹².

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν·

ἢ Νὰ μὴν κλάψουν γιὰ τὴν πτώσι τους.

ἢ Νὰ μὴ καθαρίσουν τὸ μολυσμό.

Καὶ ὁ Παῦλος νὰ διερωτᾶται,

«δὲν ἤξεύρετε, ὅτι λίγο προζύμι κάμνει ὅλο τὸ φύραμα ἔνζυμον»¹³.

Ἄς προσέχουμε τίς λεγόμενες μικρὲς ὑποχωρήσεις στὴν ἠθική μας.

γ. Τὸ προζύμι τῆς θρησκείας τῶν τύπων - τῆς ὑποκρισίας.

Ὁ Κύριος μᾶς προειδοποίησε· «Προσέχετε ἀπὸ τὸ προζύμι τῶν Φαρισαίων, ποὺ εἶναι ἡ ὑποκρισία τους»¹⁴.

δ. Τὸ προζύμι τῆς κακίας καὶ πονηρίας.

Γιὰ νὰ ἑορτάσουμε τὸ Πάσχα πρέπει νὰ ἀφαιρέσουμε ἀπὸ τὴν ζωὴ μας τὸ προζύμι τῆς κακίας καὶ τῆς πονηρίας.

6. Ἡ ἄζυμος προσφορά μας.

Στὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως κεφ. ιθ' 3 διαβάζουμε ὅτι ὁ Λῶτ παρέθεσε συμπόσιο, δεῖπνο στοὺς ἀγγέλους ποὺ τὸν ἐπεσκέφθησαν, μὲ ἄζυμα.

Αὐτὸ μεταφερόμενο στὴ χριστιανικὴ ζωὴ μας ἐρμηνεύεται, ὅτι ἡ διακονία μας, ἡ συμπεριφορὰ μας πρέπει νὰ εἶναι καθαρὴ ἀπὸ κάθε πονηρία καὶ κακία.

Ἄν καθαρίσουμε τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτία τότε μπορούμε νὰ ἑορτάσουμε Πάσχα Κυρίου.

Ὅσο στὴν ψυχὴ μας παραμένει ἡ ἁμαρτία μᾶς μολύνει καὶ δὲν μπορούμε νὰ ἑορτάσουμε ἐν Κυρίῳ.